

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

132624

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

18. YÜZYIL ŞAİRİ HAFİD'İN DİVANI'NIN
TRANSKRİPSİYONLU KARŞILAŞTIRMALI METNİ

132624

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANIZASYON MERKEZİ

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. KÂŞIF YILMAZ

HAZIRLAYAN

ŞENAY ÖZKAN

1008202104

EDİRNE - 2003

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

ÜYE : Prof. Dr. Süreyya A. BEYZADEOĞLU

ÜYE : Yrd.Doç.Dr.Kâşif YILMAZ

ÜYE : Yrd. Doç. Dr. Şenol ÇELİK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../2003

Doç. Dr. Sibel TURAN
Enstitü Müdür V.

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU

Tez No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

Tez Yazarının

Soyadı: ÖZKAN

Adı: Şenay

Tezin Türkçe Adı: 18. yy. Şairi Hafid'in Divanı'nın Transkripsiyonlu Karşılaştırmalı Metni

Tezin İngilizce Adı: The life of Hafid, his literary personality who was 18. century's poet and his comparative and transkripsion text about Divan.

Tezin Yapıldığı

Üniversite: Trakya Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bil. Enst.

Yılı: 2003

Tezin Türü:

Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

Sayfa Sayısı: X+219

Tez Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç. Dr.

Adı: Kâşif

Soyadı: YILMAZ

Türkçe Anahtar Kelimeler

1. Matla'
2. Karşılaştırma
3. Nüsha
4. Beyit
5. Gazilliyat

İngilizce Anahtar Kelimeler

1. The first couplet of a poem.
2. Comparison of the two copies
3. Copies of "Hafid Divanı"
4. Couplet
5. The section of the Divan in which "Gazel"s take place

Tarih:

İmza: Şenay Özkan.

ÖNSÖZ

İnsanlar var olduklarından beri karşısındakilerle konuşmak, kendilerini anlatmak, sonraki nesillere ulaşmak istemişlerdir. Bu ihtiyaçla önce sözlü, sonra yazılı edebiyat, buna bağlı olarak da edebî eserler ortaya çıkmıştır.

Arapça “edeb” kökünden gelen edebiyat aslında ilm-i edebın bütün anlamlarını toplayan çoğul bir sözcüktür.¹ “Edebiyat fenni öyle bir marifettir ki insanlara terbiye ve ahlak öğrettiği için ona edeb ve mensub olanlara edib demişlerdi.”²

Güzel bir üslup ile meydana getirilmiş sözlü ve yazılı eserlere “edebî eser” denir.³ Bu tanımlamalar, insanoğlunun var olduğundan bu güne tecrübelerini aktardığı edebiyata ve edebî esere aittir.

Bu bağlamda yüce önder Atatürk’ün, “Edebiyatın gayesi; çocuklara dünyayı, insanlığı öğretmek, onlardaki inceleme ve araştırma yeteneklerini geliştirmek, onların kendi başlarına çalışmalarını sağlamak, bütün bu yetenekleri kendi toplumlarını geliştirme yolunda öğretmek olmalıdır.”⁴ sözlerini hatırlamadan edemiyoruz.

Türk Edebiyatı yüzyıllardan beri Türk toplumunun yaşantısından birebir etkilenmiş, her değişimin sonunda yeni tarzlar , yeni ürünler meydana getirmiştir.

Türkler’in İslâm dinini kabul etmelerinden sonra, Arap ve Fars edebiyatlarından etkilenmeleri sonucu, 13. yy.dan itibaren Anadolu’da gelişen ve yüzyıllar boyu sürerek 19. yy.a değin uzanan; biçim ve öz bakımından belirli kalıplara bağlı, köklü ve etkisi yüzyıllarca silinemeyecek olan Divan Edebiyatı oluşmuştur.

Bu kadar köklü ve gelişmiş olan bu edebiyatın bize kazandırdığı eserler hazinesi oldukça zengindir. Her şair ve eser Divan Edebiyatı içinde yerini alan değerli bir tuğla gibidir. Her tuğlanın eksikliğinin duvarda bir delik meydana getireceği gibi, Divan Edebiyatı içinde yer alan tek bir şairin ve şiirlerinin gün ışığına çıkarılmaması edebiyatımız için bir eksiklik demektir.

İşte bizim burada yaptığımız çalışma da bu eserlerden biri ve onu yaratan şair üzerinde gerçekleştirdiğimiz çalışmadır. Divan Edebiyatı’ndaki bir eksikliği gidermek için attığımız bu adım küçük bile olsa amacımıza ulaşmamız bizi mutlu edecektir. Bu çalışmayla binlerce şair ve şiirlik dağarcığı olan Divan Edebiyatı’nın bugün bilinmeyen bir nefesi daha ortaya çıkarılacaktır. Dipsiz bir kuyu olan Divan Edebiyatı, bu çalışma ile hayranlarına yeni ve dopdolu bir tas su daha sunacaktır. Ayrıca Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı’nda yapılan böyle bir çalışmanın alanında yapılacak yeni çalışmalara da ışık tutacağı inancındayız.

Bu çalışmada, Hafid Divanı’nın transkripsiyonlu çevirisi ve karşılaştırması yapılarak bugün bilinmeyen şiirleri de Türk Edebiyatı’na kazandırılmaya çalışılmıştır.

¹ Ahmet KABAKLI, (1983) : *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Edebiyat Yayınları, İstanbul, Cilt I, S 1

² KABAKLI (1983 : I)

³ KABAKLI (1983 : II)

⁴ Seyit Kemal KARAALIOĞLU, (1975) : *Edebiyat Terimleri Kılavuzu* , İnkılâp ve Aka Basımevi, İstanbul, S.97

Çalışmamızı; İbrahim Hafid Paşa'nın hayatı ve Divanı'nın transkripsiyonlu metni adı altında, iki bölümde ele aldık. Birinci bölümde İbrahim Hafid Paşa'nın hayatı hakkında bilgi vermeyi uygun gördük.

Şairimizin, hayatı hakkında bilgileri Tuhfe-i Nailî ve Son Eser Türk Şâirleri adlı edebiyat tarihlerinden faydalanarak oluşturduk. Şairimizin hayatı, özellikle de edebî kişiliği hakkında yeterli bilgiye ulaşamadık. Hafid'in edebî kişiliği hakkındaki bilginin azlığı sebebiyle, Giriş kısmında şairin kendi şiirlerinden örnekler vererek elimizden geldiğince şairimizi tanıtmaya çalıştık. Buna dayanarak şairimizin dilinin zaman zaman sade ve halk diline yakın olduğunu söyleyebiliriz.

İkinci bölümde ise; Hafid Divanı'nın tesbit ettiğimiz yazma nüshalarının karşılaştırma ve edisyon kritik çalışmasını gerçekleştirdik. Hafid Divanı'nın Millet Kütüphanesi Ali Emirî Efendi – Manzum Eserler Bölümü'nde 108 ve 109'da olmak üzere iki nüshası bulunmaktadır.

Nüshalar arasında, yazımından şairin kendisine ait olabileceğini düşündüğümüz ya da doğruluğu açısından birini diğerine tercih edebileceğimiz bir nüsha olmadığı için her iki nüsha karşılaştırılarak okunmuş ve gerek anlam , gerekse vezne göre en uygun olanı asıl olarak alınıp diğeri dipnotta gösterilmiştir.

Nüshaların az olması dipnotta her iki nüshada da yazılışını gösterme kolaylığını bize sağlamıştır.

Gazellerin başına nüshaların hiçbirinde olmadığı halde "Gazeliyyât" başlığını koyduk.

Metin içinde Âyet ve Hadislere telmih edilen bölümleri " " işareti içine aldık. Metnin her iki nüshasında da bulunmayan, fakat göstermekte uygun bulduğumuz sözcük, bağlaç ya da harfleri () işareti içinde gösterdik.

Nüshalarda çok az bulunan der-kenârları edisyon kritikli metinde beyit olarak verip "Der- Kenâr" olduklarını dipnotta belirtmeyi uygun bulduk.

Yaptığımız çalışma sırasında rehberlik edip, yardım ve anlayışını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Kâşif YILMAZ'a öncelikle şükranlarımı sunmak isterim. Ayrıca çalışmamın tamamlanmasında büyük emeği geçen Arş. Gör. Dr. Ali İhsan ÖBEK hocama teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

13. yy.dan itibaren gelişmeye başlayan Divan Edebiyatı, belli konuları, belli kurallara göre işleyen bir edebiyattır. Bu edebiyatta Arapça ve Farsça unsurlar da dilimize girmişti. Zamanla kökleşerek millileşen Divan Edebiyatı'nın dili 18. yy. a doğru Arap ve Fars etkisinden kurtularak sadeleşmeye başlamıştır.

18. yy. Divan şairi olan İbrahim Hafid Paşa'nın şiirleri de bu bağlamda sade bir dille yazılmış olup divanda Arapça ve Farsça şiir bulunmamaktadır.

İbrahim Hafid Paşa, 1747'de Diyarbakır'da doğmuştur. Seyyid İsmail Ağa'nın oğlu, Şeyh Yusuf Cefî'nin torunudur. Dedesinden dolayı "Hafid" mahlasını alarak kullanmıştır. İyi bir tahsil görmüş ve maharetli bir hattat olarak yetişmiştir. Mısır Seferi'nde bulunmuş, birkaç defa olmak üzere Diyarbakır valiliği yapmıştır. 1228'de Diyarbakır'da vefât etmiştir.

Tek eseri divanıdır. Biz bu çalışmamızda Hafid Divânı'nın edisyon kritik çalışmasını yaptık. Divân'da münâcât şeklinde 2 na't, 299 gazel, 3 müseddes, 1 terci' bend ve 2 muhammes bulunmaktadır.

Divânın iki nüshası bulunmaktadır. Bunlar :

1. Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî Efendi- Manzum Eserler Bölümü : 108
2. Millet kütüphanesi, Ali Emîrî Efendi- Manzum Eserler Bölümü : 109

Hafid'in dili oldukça sadedir. Şair dili ustalıkla kullanmakta, zaman zaman halk deyimleri ve söyleyişlerine de yer vermektedir. Üslûbu samimi olan Hafid'in şiirlerinde dinî unsura rastlanmaz. Şiirleri rindâne ve şûhânedir. Bazı gazellerde Nedîmâne tarza yaklaştığı da olmuştur.

Anahtar Sözcükler :

1. Matla'
2. Karşılaştırma
3. Nüsha
4. Beyit
5. Gazeliyyât

ABSTRACT

Classical Ottoman Poetry (Divan Edebiyatı), which started to develop 13th century onwards, was a kind of literature that treats some subjects according to some rules. Arabic and Persian components entered our language. Language of Classical Ottoman Poetry which took root in time started to become simpler by freeing itself of the influence of Arabic and Persian.

The poems of İbrahim Hafid Paşa, who is an 1801 century Divan Poet, were pure in this sense and didn't contain Arabic and Persian Poems.

İbrahim Hafid Paşa was born in Diyarbakır in 1747. He is son of Seyyid İsmail Ağa and grandson of Şeyh Yusuf Celi. Because of his grandfather, he wrote under the pseudonym of "Hafid". He underwent a good education period and grew up as a skillful calligrapher. He joined the military expedition to Egypt. He worked as a governor of Diyarbakır in several periods. He died in Diyarbakır in 1228.

His only work was "Divan", in this study, we did the study of critical review of "Hafid Divanı". His Divan consists of two "naf's"1 in the form of "münacaat"2, two hundred and ninety nine "gazel"s3, three "müseddes"es4, öne "terci' bend"5 and two "muhammes"6.

There are two copies of "Hafid Divanı"

I-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi - verse works section - 108 2-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi - verse works section - 109

Hafid's language was quite simple and used it skillfully. He also used folk idioms and sayings. Religious elements don't exist in Hafid's poems whose style was intimate.

His poems are in an epicurean style and consist joy. He wrote some of his "gazel"s similar to Nedim's style.

KEYWORDS:

Matla : The first couplet of a poem.

Karşılaştırma : Comparison of the two copies

Nüsha: Copies of "Hafid Divanı"

Beyit : Couplet

Gazeliyyat ; The section of the Divan in which "Gazel"s take place.

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	I-XVI
2.İBRAHİM HAFÎD PAŞA'NIN HAYATI.....	XVII
3.HAFÎD DİVANI'NIN TENKİDLİ METNİ.....	1-219
Na'tlar.....	1-6
Gazeliyyât	7-208
Tercî-i Bend.....	208-211
Muhammes I	212-213
Müseddes.....	213-215
Muhammes II	216-218
Muhammes III	219

GİRİŞ

Yüksek medeniyetler ve değerler tarih boyunca etkisini sürdürüp, gelecek nesillere kaynaklık etmiştir. Divan Edebiyatımız da altı asırlık şanlı geçmişi, tecrübeleri, acıları ve sevinçleriyle yoğrularak günümüze kadar gelmiş bu yüce değerlerdendir.

Yahya Kemal'in "Çok insan anlayamaz eski mûsıkîmizden / Ve ondan anlamayan bir şey anlamaz bizden" dizelerinde 'eski mûsîki' için dikkate aldığı düşünceyi, Divan Edebiyatımız için de uygun görerek, bu edebiyatı tanımayı ve benimsemeyi kültürümüze, geçmişimize sahip çıkmak olarak algılıyoruz.

Asırlarca süren köklü bir edebiyat olan Divan Edebiyatı'nın, 18. yy.a ulaştığında çok güçlü şairler yetiştirdiği muhakkaktır. Bu şairlerin yarattığı eserleri gerek yurdumuzda, gerekse yurt dışındaki kütüphanelerden çıkarıp neslimize ve gelecek nesillere ulaştırmak gerekmektedir.

Kütüphanelerimizde var olan bu yazma eserlerin incelemeleri ilmî usule göre yapıldığında yararlı olabileceğini düşünmekteyiz. Gelecek nesillerin kültürel tarihimizi tanımalarında da bu eserlerin ilmî kurallara uygun, en doğru halleriyle incelenmeleri önemli bir rol oynamaktadır. Bizim yaptığımız çalışma da bu yönde olmuştur.

Çalışmamızda Hafid Divanı'nı transkripsiyonlu metin haline getirdik. Çalışmamız sırasında bizi engelleyebilecek her hangi bir sorunla karşılaşmadık. Hafid Divanı'nın iki nüshası vardı; her iki nüsha da Millet kütüphanesi, Ali Emîrî Efendi-Manzum Eserler Bölümü'nden temin edilebildi. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Efendi Manzum Eserler Bölümü'ndeki bilgilere göre divan, münâcât şeklinde 2 na't, 285 gazel, 2 muhammes, 1 terci' bend ve 2 müseddesten oluşmaktadır. Bizim incelememiz sonucunda divanın 2 na't, 299 gazel, 3 müseddes, 1 terci' bend ve 2 muhammesten oluştuğu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi nüshalar arasındaki farklılıklardır.

Şairimiz İbrahim Hafid Paşa'nın edebî kişiliği hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Hafid hakkında sahip olduğumuz tüm bilgi tezkirelerden temin edilmiş sınırlı bilgi olup tümü şairimizin hayatının anlatıldığı bölümde verilmiştir. İbrahim Hafid Paşa'nın edebî kişiliği hakkındaki bilgi eksikliğini gidermek için biz kendi çalışmamızdan yola çıkarak divanda gördüğümüz bazı noktalara dikkat çekmek istiyoruz.

Bu çalışma divanın tenkidi için elbette yeterli olmayacaktır; fakat burada bu bilgileri vermememiz bizim okumamızdan kaynaklanan hatalar olabileceği düşüncesini de zannediyoruz silecektir. Bizim burada sunacağımız yazım yanlışlarının şairimizin hataları olarak da görülmesi elbette doğru olmayacaktır; çünkü her hangi bir nüshanın yazımının şairimize ait olduğuna dair bir bilgi elimizde bulunmamaktadır. Bu nedenle gösterilecek yazım yanlışları şairimizden çok müstenzihe aittir.

Divanın okunması sırasında en çok karşımıza çıkan bazı sözcüklerin yanlış yazılmasıydı.

Bu bölümde divandan bazı yazım örnekleri vereceğiz :

Değil bir zerre nurından şu'a- ı mihr-i 'alem-tab
Yine gör kim basiretle bakılmaz ana bi-perva

(108-1a-16. beyit / 109- 1b- 5. beyit)

Bu beyitte "zerre" sözcüğünün yazımı 109 no'lu nüshada yanlıştır. Aşağıdaki iki beyitte ise "zerre" sözcüğü 108'de " ز " ile yanlış olarak yazılırken, 109'da " ز " ile yazılmıştır.

Garik-i cürm ü 'isyan u hata bi-hadd ü bi- payân
Ki sığmaz defter-i a'maline hazm eylemez imlâ

(108- 1b- 4. beyit / 109- 1b- 11. beyit)

Şevk-ı gülden ey hafîd bülbül resme yandıgın
Gör ki 'aşkımdan ana bir zerre ihsân itmişiz

(108- 24a- 5. beyit / 109- 27a- 6. beyit)

Bu beyitte "hazm" sözcüğü 108'de "ظ" harfiyle yazılmıştır; kullanılması gereken harf "ز"dir.

Garik-i cürm ü 'isyân u hadd ü bî-payân
Ki sığmaz defter-i a'maline hazm eylemez imlâ

(108- 1b- 4. beyit / 109- 1b- 11. beyit)

"Gül" sözcüğünün yazımı 109 no'lu nüshada iki şekilde karşımıza çıkar. Bazı beyitlerde " ك " harfi ile " ل " harfi arasında " و " harfi kullanılarak yazılırken , bazı beyitlerde doğru yazılışına uygun olarak arada " و " harfi kullanılmadan yazılmıştır.

Alınurken gül ruhından sevdiğim bu-yı edeb
'Akılımı aldı dehânın yok yere ey gonca leb

(109- 3a- 3. beyit)

Göstermez idi rûyın o gonca gör hafîde
Bâzâr-ı 'aşkı dutmuş o gül deste destedir

(108- 17a- 13. beyit / 109 -18b- 14. beyit)

Zülf ü ruhsâr u hattından gül ü reyhân sünbül
Bâğ-ı hüsnünde olur gonca-geminde mahfûz

(108- 29b- 3. bneyit / 109- 34b- 8. beyit)

Yukarıdaki beyitlerde gül sözcüğü 109'da " ك " harfi ile " ل " harfi arasında " و " harfi kullanılarak yazılmıştır.

Bülbülün kudreti yok benzede gül çehresine
Eyleye görme revâ bülbülü ben zâr ile bahs

(108- 9a- 7. beyit / 109- 9b- 7. beyit)

Yukarıdaki beyitte ise gül sözcüğü 109 no'lu nüshada doğru iken 108 no'lu nüshada yanlış yazılmıştır.

Her iki nüshada da "alev" sözcüğü yanlış yazılmıştır. " ĩ "harfi ile yazılması gereken sözcük, her iki nüshada da " ع " harfi ile yazılmıştır.

Sanma yakmışdır hına alevce resminde hafid
Hun-ı 'aşık destine vermişdürür reng-i 'ineb

(108- 2b- 11. beyit / 109- 5b- 3. beyit)

Divanımızı incelerken bazı beyitlerde " ة " harfi üzerine hemze (ء) işareti konarak tamlama şekli verildiği halde anlamda ya tamlama olmadığını ya da ve (و) bağlacı ile tamlama yapıldığını gördük. Bazı beyitlerde de tamlama olması gerektiği halde " ة " harfinin üzerinde hemze (ء) işareti bulunmamaktadır. Bu durumda beytin anlamı ve vezinden yararlanarak uygun gördüğümüz yerlerde tamlama yaptık.

Aşağıdaki iki beyitte " ة " şeklinde yazıldığı halde tamlama bulunmamaktadır.

Elbette alur 'aklını bir semtile ey dil
Nâz u şive vü işvede mâhirdür ol âfet

(108- 8a- 6. beyit / 109- 8b- 9. beyit)

O denlü teşne-vâr 'aşkınla cânâ kûze-i dilde
Visâlin ârzu itme gönül terk it temennâyı

(108- 52a- 14. beyit / 109 62a- 9. beyit)

"ki" bağlaçları çok az olarak yalnızca " ك " harfi ile yazılmıştır.

Hep cazibeye virdi kamû fikr ile zikrin
Şimdengerü kim dir ki o mecnûn 'ukelâdır

(108- 19a- 5. beyit)

Aşağıdaki beyitte "sâlûs" sözcüğü 108'de " ص " harfi ile yazılmıştır.

Dün geldi hafid mey-gedeye zâhid-i sâlûs
Rindâna bu gün eylemede keşf-i kerâmet

(108- 8a- 10. beyit / 109- 8b- 13. beyit)

"rezâlet" sözcüğü de her iki nüshada da " ذ " harfi ile yazılması gerekirken " ز " harfi ile yazılmıştır.

Bin kerre varup kuyına ağıyar sürüldü
Gelmez kaleme çekdiği anın da rezâlet

(108- 8a- 15. beyit / 109 9a- 11. beyit)

Divanımızda bazı harflerin birbirinin yerine kullanımına bir örneği de “sun” sözcüğü oluşturmaktadır. Sözcük iki nüshada kullanıldığı ger beyitte “ ص ” harfi ile yanlış bir şekilde yazılmıştır.

Birsin sun ağzıma lâ'l-i lebin bî-tâbım
Mest-i mahmûre olur ey şûh sâgar tek lezîz

(108- 12b- 4. beyit / 109- 12b- 4. beyit)

Bu hüsnile sunsa eğer 'uşşâkına sâgar
'Aklın uçurub ola felâtuna berâber

(108- 63b- 2. beyit / 109 75b- 11. beyit)

Aşağıdaki beyitler 109 no'lu nüshada “ ك ” harfinin yerine “ ن ” harfinin kullanımına örnektir :

Hıtâ ahûları aldıkda bû-yı zülfini dir kim
Bulunmaz Çîn(-i) Maçîn ü Hotanda müşk sâyidir

(108- 18a- 9. beyit / 109- 19b- 14. beyit)

Geldi bir müjde resân didi ki cânân geliyor
Dil-i pejmürde sevin kalıbına cân geliyor

(108- 22a- 10. beyit / 109- 25a- 9. beyit)

Görünce tîg u tîr u gamze-i çeşm-i siyekârı
Yolunda 'aşık-ı zârı dil ü cânın fedâ eyler

(108- 22b- 14. beyit / 109- 26a- 4. beyit)

Değil bî-hûde âh u zârı kûyında o meh- rûyın
Kemend-i zülf-i ağıyârına düşmüş dil ezâ eyler

(108- 22b- 16. beyit / 109- 26a- 6. beyit)

Girer her günde bin kana hafidâ 'aşık-ı zârın
Yed ü pâyin ider âlûde hınnâyı salındırmaz

(108- 24a- 15. beyit / 109- 27b- 9. beyit)

Ümid-i bûsesin hab u hayâl itdikde 'uşşâkı
Leb-i hahişle yârin safha-i ruhsarı yaşlanmış

(108- 26a- 15. beyit / 109- 30b- 5. beyit)

“düşmen (düşman)” sözcüğü yazılırken “ د ” harfinden sonra “ و ” harfinin yazılmaması gerekir. Oysa Hafid Divanı'nda yalnızca 108 no'lu nüshada bulunan gazelde sözcük “ د ” harfinden sonra “ و ” harfi de yazılmıştır.

Şeb-i târîk-i gam şem'-i şebi vuslatla düşmendir
Nukûd-ı eşk-i müflis nukre-i devletle düşmendir.

(108- 17a- 14. beyit)

“ülfet” sözcüğünde de düşmen sözcüğünde olduğu gibi yazılırken “ و ” harfi kullanılmaz. Yukarıdaki beyitle aynı gazelde bulunan “ülfet” sözcüğü “ ا ” harfinden sonra “ ل ” harfi yazılmıyken, “ ا ” harfinden sonra “ و ” harfi yazılmıştır.

Gice tâ subha dek hâr-ı gam-ı hicr ile ülfetde
Olanlar 'arız-ı cânân u zülf-i yâre üftâdedir

(108- 17a- 15. beyit)

Yine aynı gazelin bir başka beytinde “iştibâh” sözcüğü “ • ” harfi ile yazılması gerekirken “ خ ” harfi ile yazılmıştır.

Hased ol 'âşık kâm aver-i devrâna olsun kim
Dil-i pür iştibâh budur ol firkatle düşmendir.

(108- 17a- 17. beyit)

“mezellet” sözcüğü de yazımında yanlış yapılan sözcüklerden biridir. “ ذ ” harfi ile yazılması gereken sözcük aşağıdaki beyitte “ ز ” harfi ile yazılmıştır.

Neden bilmem 'aceb bu tâlî'-i bed ahterin her dem
Hafîdâ zîr-i mezelletde meğer rıfatle düşmendir.

(108- 17b- 4. beyit)

Olub rûmâl-ı râhî ol şehin şevk-ı kudumuyla
Kalub hâk-i mezelletde hafîdî şöyle gerd olmuş

(108- 27a- 11. beyit / 109- 31a- 13. beyit)

Yalnızca 108'de bulunan gazelin son beytinde “hâtem” sözcüğünün “ ح ” harfi ile yazılması gerekirken “ خ ” harfi ile yazılmıştır.

Dehr-i fânîde hafîd Hâtem-i Tay tay ideli
Matbah-ı cûd (u) kerem gâlibâ mahlûllanıyor

(108- 21a – 2. beyit)

“ikâz” sözcüğü “ ط ” harfi ile yazılması gerekirken her iki nüshada da “ ز ” harfi yazılmıştır.

İder bin fitne-i mahşer negâh-ı çeşm ile ikâz
O mest-i nîm hab-ı nâz ferdâyı salındırmaz

(108- 24a- 9. beyit / 109- 17b- 3. beyit)

Divanda iki nüsha arasındaki farklardan biri de, "haram" sözcüğünün yazımıdır. 108'de "ح" harfi ile doğru olarak yazılan sözcük, 109'da "خ" harfi ile yazılmıştır.

Pîr-i mugâna oldı yine duht-ı rez harâm
Urdu başına keyfi bu şeb atdı üç talâk

(108- 31b- 9. beyit / 109- 37a- 8. beyit)

"sıkma" sözcüğü 108'de "ث" harfi ile yanlış bir şekilde yazılmıştır.

Sıkma kırdın belîmi didikçe vuslatda o yâre
Mumya gibi sarıldım mûmîyân-ı yâre ben

(108- 40b- 11. beyit / 109- 48b- 2. beyit)

108'de "hilâl" sözcüğü "ح" harfi ile yanlış olarak yazılmıştır.

Hilâle döndi şevk-ı ebrû andan cism-i 'uşşakın
Meded tâtâr-ı çeşmin koymadı tâb u tûvânde

(108- 42b- 14. beyit / 109- 51a- 7. beyit)

"nezâket" sözcüğü "ز" harfi ile yazılmıyken her iki nüshada da "ظ" harfi ile yazılmıştır.

Kâküllerin iklim-i fesi kıldı mu'attar
İki taraf-ı şâne nezaketle bölünce

(108- 47b- 15. beyit / 109 57a- 10. beyit)

"nal" sözcüğü de her iki nüshada yazımı yanlış olan sözcüklerdendir. "ع" harfi ile yazılması gereken "nal" sözcüğünde "ا" harfi kullanılmadan yazılmıştır.

Pek katı müfsid münâfık gördüm ol ağıyâr-veş
Çakmada dâ'imâ nalı miha mihî nala

(108- 50a- 17. beyit / 109- 60b- 3. beyit)

Divanımızı incelerken "begim" sözcüğünün bazı beyitlerde "bigim" şeklinde yazıldığı dikkatimizi çekti. Bu noktada aslına sadık kalarak orjinalinde olduğu gibi transkribe ettik.

Sana dil virmek eğer cürm ise katl eyle beni
İşte tîg-i nigeş-i gamze bigim işte gülû

(108- 42b- 5. beyit / 109- 50b- 11. beyit)

Bend oldu zülfe gördük o 'ankâyı dil begim
Bir avûc oldu şimdi o şahbâz elindedir

(108- 16b- 7. beyit / 109- 18a- 9. beyit)

Divanda "hep" sözcüğünün bazen "heb" bazen "hep" olarak kullanılmasına karşın biz, divanın tümünde, Türkçe kullanıma uygun olarak "hep" şeklinde kullandık.

Gamınla eğlenur 'uşşâkın ey meh âhı nâyîdir
Figân u nâle vü zârın sadası hep nevâyîdir

(108- 18a- 4. beyit / 109 19b- 9. beyit)

Cûz'î hayâl-i gamze-i yâr eylese gönül
Sînemde zahm-ı eşki yeni hep devâlanur

(108- 17b- 7. beyit / 109- 19a- 3. beyit)

Gonca sözcüğü " gonçe " şeklinde yazıldığı halde biz transkripsiyonunda sözcüğü Türkçe kullanımına uygun olarak "gonca" şeklinde gösterdik.

Yâ gülsin yâ gül-i nşküfte-i handân u hõdrûsun
Yâ sünbûlsün yâhûd gül-gonca-i sadberg-i hoşsun

(108- 60b- 10. beyit / 109- 72b- 5. beyit)

Hayf ey verd-i hayâ pâzade-i hâr oldın
Gonca-veş açıluben zîveri bâzâr oldın

(108- 62a- 14. beyit / 109 74b- 5. beyit)

Divanımızda 4 adet matla'ı, 3 adet de makta'ı olmayan gazele rastladık. Yaptığımız araştırmalarda matlasız gazel yazılabileceğine dair her hangi bir bilgiye ulaşamadığımızdan dolayı bu gazelleri eksik olarak kabul ediyoruz.

Matla' Beyti Olmayan Gazeller :

I

Nûkhet-i 'aşkın meşâm-ı câna te'sir ettiği
Rû-yı âteş-nâk-ı hâl-i 'anberinden belludur

Gonca-veş âlûde-i renk-i hayâ-yı nâz olan
Şermile vuslat demi şebnem terinden belludur

Çekdiğin 'âğuş-ı ikbâl u visâle dilberi
Fart şevk-ı himmet-i bâl u perinden belludur

Afitâbın dün gice bedrini tahrîf eyledi
Tâb-ı pertev sûz-ı rû-yı enverinden belludur

Girdiğin 'ağyâr ile hammâma inkâr eyleme
Renk-i rû-yı 'arz-ı tâb âverinden belludur

Gamze-i hûn-rîzden hûn-geştelîğe ey hafîd
Rah-ı bismelegeh gibi sûy-ı derinden belludur

(108- 19a- 9,14. beyitler / 109- 21a- 7, 12. beyitler)

II

Hâllolur sanma sakın eşkâl-i zülfin sevdiğim
Düşme yokdur pîç ü tâbâ (ya) dilde ma'nâdan garaz

Dil-giriftârım gam-ı kâkülde kaldı şimdilik
Başına tel sokma mı bilmem bu sevdâdan garaz

Zevkyâb-ı câm lâ'l-i dil-rubâ olmak dürür
Yoksa sermest-i fenâ olmak mı sahbâdan garaz

Halk olaldan kevn (ü) nüh tâk (u) semâvât u zemîn
Seyr-i rû-yı enverindir dünya vü 'ukbâdan garaz

Sa(y)kal-ı âyîne-i dildir hafîdâ âh 'aşk
Silmedir jenk u gubârı rû-yı mînâdan garaz

(108- 29a- 2, 6. beyitler / 109- 34a- 7, 12.beyitler)

III

Sanma ey gafil çıkar 'aşkın çıkınca cânımız
Mürde-i sadd-ı sâle yaksın âhı sînenden çıkar

Dâne-i dürr mi yâhûd dürr mi didim rûyındaki
Didi bir itr-ı mu'attırdır cebîninden çıkar

Severim kâkül didim zîr-i 'arak çînden çıka
Çıkmaya koymaz o kâfir çıkırsa dîninden çıkar

Müşk-i âhû-yı hutendir kâkülün her bir telî
Hind u sind içre bulunmaz mülket-i çînden çıkar
Düşmesün bir dil ki kâkül kaydına yoksa hafîd
Âh u sevdâ 'âşkın her bir ineninden çıkar

(108- 15a- 7, 11. beyitler / 109- 16a- 6, 10. beyitler)

IV

Bir sûz-ı ciğer-sûz iderim bâm-ı felekde
Mirrih u zuhal zehre ider havn sûzumdan

Ol mâh-likânın göricek 'âriz-ı çeşmim
Dehrin gül ü nergisleri hep çıkdı gözümden

Bir güne yanar ateş-i 'aşkın ile cismim
Sûzân olur nâr-ı cihân cümle gözümden

Bintü'l-i nebi sûrh ü sefid olmalı tâ kim
Çıkmaz bu 'as'ırın mey-i nâbı her üzümünden

Bir âh çeker sûz ile nühtâkını yakmam
Gerdüne hafidâ göremem zârı yüzümünden

(108- 41a- 13,16; 41b- 1. beyitler / 109- 49a- 8, 12. beyitler)

Makta' Beyti Olmayan Gazeller :

I

Şifâ-yı sadr olur dil- haste-gâne dilberim yokdur
Ola sîne-be-sîne leb-be-leb sim3in-berim yokdur

Zülâl-i lâ'l-i telhî dimâğı ide şîrîn-kâm
Mezâk-ı ârzuyı def'e bir lâ'l-i terim yokdur

Merâm ey mâh-rû bir kez seni agûşa çekmekdir
Benim genc-i visâlimden dahi gayri yerim yokdur

Niyâzım var ne denlü nâz idersen ey şeh-i hû-bân
Yoluna sarf var nakd-ı hayât sîm ü zerim yokdur

O denlü dâğ-dar-ı hasretim hâlinden ol mâhın
O necm-i hüsni bir kez görmeğe sa'd-ı ihtârım yokdur

Nizâr itmiş hayâl-i mû-meyâlî ol kadar çeşmim
Der-agûş itmeğe bâzûlarımnda hiç ferim yokdur

(108- 20a- 16,17; 20a- 1,4. beyitler)

II

Dil-i divâne 'arzın şevk ile cânâna yazmamış
Dimu' 'aynla derdîn der-i sultâna yazmamış

Nice ehl-i hired olmuş iken dânişde hayrânım
İşitdim ol perî bendesin dîvâna yazmamış

Değil hat safha-i ruhsârı üzre sûre-i nûrî
Meğser kilik-i kader ol çehre-i tâbâna yazmamış

Şerâr-ı âh-ı 'âşık şöyle lâbâya suudundan
Çıkan dûd-ı derûnundan felekler yâna yazmamış

Bir iki câm-ı mül-nûş itmeden evvel bizi sâkî
Neşât-ı meyle bî-hûş 'add idüb mestâne yazmamış

(108- 26a- 1,5. beyitler / 109- 30a- 3, 7. beyitler)

III

Olmuş meh u hûrşid-i dırahşân gibi tâbân
Her taraf-ı izârında açılmış gül-i reyân

Bî-hûde mi kurulmuş eyâ mâh rûhunda
Yakmaya düşürmüş ayağın zülf-i perîşân

Çîn-der-çîn olub halkalanan sanma zülûfdür
Kencine-i hüsnünde mutalsamdır o su'bân

Hûn-âb-ı sirişkimle yine dîde-i hasret
Tennûre tûfân gibi cûş itmede her ân

Tâb-âver olur mı gönül ol hûnîye zîrâ
Lebrîz-i gazab fîg bekef gamzesi 'uryân
(108- 41b- 8,12. beyitler / 109- 49b- 7,11. beyitler)

Bir gazelde redd-i matla' bulunmaktadır:

Matla' : Çemen u lâle-i cennet hat u hâl-i dilber
Lâ'li gülnâr lebireşhası âb-ı kevser

Makta' : Görinür çeşmime ruhsârına bakdıkça hafîd
Çemen u lâle-i cennet hat u hâl-i dilber

(108- 22a- 1,9. beyitler / 109- 24b-12; 25a- 1,8. beyitler)

Gazelde birden fazla musarrâ beyit bulunabilir. Böyle gazellere zü'l-metâli' adı verilir.¹ Hafîd Divanı'nda çok fazla zü'l-metâli gazele rastladığımız için burada gazelleri transkripsiyonlu metindeki sıra numaralarıyla vermeyi uygun bulduk. (24. gazel, 2. beyit ; 31. gazel, 2. beyit ; 64. gazel, 3. beyit ; 68. gazel, 2. beyit ; 70. Gazel 3. beyit; 74. gazel, 10. beyit (aynı zamanda makta' beytidir) ; 84. gazel, 2. beyit ; 85. gazel, 5. beyit; 149. gazel, 2. beyit ; 157. gazel, 4. beyit ; 159. gazel, 2.- 7.-9. beyitler ; 161. gazel, 2.-3.-5. beyitler ; 164. gazel, 2. beyit ; 165. gazel, 3. beyit ; 166. gazel, 2. beyit ; 200. gazel, 5.-6. beyitler ; 240. gazel, 5. beyit (aynı zamanda makta' beytidir) ; 259. gazel, 2. beyit ; 281. gazel, 2. beyit)

Sonu getirilmemiş veya 5 dizeden az bırakılmış gazellere "nâ-tamam gazel" denir.² Sonu getirilmemiş yani makta beyti olmayan gazelleri yukarıda vermiştik. Burada 5 beyitten az yani nâ- tamam gazelleri vermeyi uygun bulduk.

Nâ- tamam Gazeller :

I

Dil geçüb sevdâ-yı zülfinden tevessül eylesün
Kâkül-i pür-pîç-i dildârı tahayyül eylesün

Evc-i pervâz-ı gurûr itmekden olsun münfa'il
Bezm-i 'uşşâka nola ol meh tenezzül eylesün

¹ İskender PALA, (1989) : Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, Akçağ Yayınları, Ankara, Cilt I-II

² İskender PALA, (aynı eser)

Meh görindi 'âşika gün gibi dutdı 'âlemi
Söylen ol meh-pâreye mihre temessül eylesün

Çekmesün âlâm-ı derd u mihnet-i dünyâyı hiç
Her umurını hafîd hakka tevekkül eylesün

(108- 39a- 5,8. beyitler / 109- 46a- 11, 46b-1. beyitler)

II

Lebin âl eylemiş meclisde sâkî câma uydurmuş
'Aceb renk eylemiş kim sâgar-ı gül-fâma uydurmuş

Ruhı meh hâli encüm cebheden pertev-zitâ-yı subh
Tağıtmiş kâkülün bilmezken cemâ'at dün künişt içre
Niyâz ile bu gün bin muğ-beçe ammâme uydurmuş

Hafîdâ safha-i ruhsârı üzre zülfini gördüm
Didim çekdiyse sıklet şâma gerçi lâma uydurmuş

(108- 26b- 3, 5. beyitler / 109- 30b- 9, 12. beyitler)

III

Figân u nâleden 'uşşâkı âzâd eyleme yârâb
Meded vaslıyla o şûhun dili şâd eyleme yârâb

Ne denlü cevri iderse bendene lutf eyle ol şûhı
Amân yandırma yansun hicr ile dâd eyleme yârâb

Tekellümden koma âhirde nutkum lutf idüb dönder
Şehâdetle lisânım kurb-ı ib'âd eyleme yârâb

Hafîd-i 'abd-i 'âsî müznib ü mücrim diler senden
Kıl âsân nez'ini şeytânı sayyâd eyleme yârâb

(108- 2b- 1,4. beyitler / 109- 2b- 13, 14 ; 3a- 1, 2. beyitler)

Hafîd Divanı'nda bugün bile aynı kullanımlarını ya da benzerlerini görebildiğimiz bazı atasözü ve deyimlere rastlanmaktadır.

Gonca vü gül gerçi bir eşcârın ezhârı Hafîd
Bu meseldir sevdiğim hiç bir midir şekerle şeb

(108- 3b- 11. beyit / 109- 4a- 12.beyit)

Dün geldi Hafîd mey-gedeye zâhid-i sâlûs
Rindâne bugün eylemede keşf-i kerâmet

(108- 8a- 10.beyit / 109- 9a- 9.beyit)

Öyle bir müzd-i girân kadr-i bahâ akmişeye
Gümri ki 'aşk u muhabbetde alurlar iki bâc

(108- 10b- 10.beyit / 109- 10b- 11. beyit)

Zülûf mâil fesâda gamze katle fitneye hâlî
Usanmaz tîg-ı ebrû kândan Allah ide ıslâh

(108- 11a- 9. beyit / 109- 11a- 10. beyit)

Sevâd-ı perçem-i sevâdı hâlî ey Hafîd âhîr
Çeker dâra seni yâ öldürür ol eylemez iflâh

(108- 11a- 12.beyit / 109- 11a- 13.beyit)

Bezm-i meyde gerdeş-i câm 'âlemin ser-şâridır
Baş açuk dîvânelik 'uşşâkın eski kâridır

(108- 12b- 8.beyit / 109- 12b- 8. beyit)

Ben eyledim gönlümi serişt-i kâkûl
Zencîr cenûn birle o dîvânelik eyler

(108- 15a- 1.beyit / 109- 15b- 12.beyit)

Deve na'lbanda bakar gibi bakar rindâne
Sôfî süzmez de gelür bezm-i meye ya ne bakar

(Bu gazel 108no'lu nüshada yoktur.)

Çeşmi nergis zülfi sünbül ruhları gülberg-i leb
Ol nihâlin sîb-i gabgab la'li dâl basdı kirâs

(108- 25b- 8. beyit / 109- 29b- 7.beyit)

Yâri تنها buldum ammâ derd-i dil söylenmeden
Bitdi mantar gibi ağyâr arada süflî teres

(108- 25b- 13.beyit / 109- 29b- 12.beyit)

Kalmasa burka rûyuna ey mâh-rû zülfin düşer
Bu meseldir sevdiğim hic göze olur mı yasağ

(108- 30a- 5.beyit)

Yok değül kudretim ağyâr ile bahs itmeğe
Hem firâr olmayalım it ile gelmez gülüşe

(108- 43a- 11. beyit / 109- 51b- 7. beyit)

Lutf u keremi vardır o şühin o kadar kim
Afv eyler eğer kim iki eli kanda olsa

(108- 47b- 4. beyit / 109- 56b- 12. beyit)

Hafîd memlûk 'abdindir gel ey meh-rû lutf eyle
Bu bâzâr-ı muhabbetde kolından dut mezâdeyle

(108- 48a- 5. beyit / 109- 57b- 3. beyit)

Bir çekirdek elime girse Hafîd bin dirhem
Virse virmezdim anın bir telin 'attâre

(108- 48a- 11. beyit / 109- 57b- 9. beyit)

Güyyâ çekmiş o şûh ruhsârına bir elvala
Korkarın ki âl ile 'aklîm benim ol meh ala

(108- 50a- 12. beyit / 109- 60a- 11. beyit)

Pek katı müfsid münâfık gördüm ol agyâr-veş
Çakmadadır dâ'imâ nalı mıha mihî nala

(108- 50a- 17. beyit / 109- 60b- 3. beyit)

Olmuş ol meh-pâre 'âşık kendi gibi meh-veşe
Söyledim kat sevdiğim şimdengeri yağî bala

(108- 50b- 1. beyit / 109- 60b- 4. beyit)

Hâl u gamze komaz 'uşşâkını gördükde Hafîd
Taş atar yetmese ger öldürür elbet yeteni

(108- 59a- 10.beyit / 109- 71b- 6. beyit)

Şairimizin iyi bir eğitim aldığından kısa da olsa hayatı bölümünde söz etmekteyiz. Eğitimine rağmen, şiirinin dilinin genelde sadeliğini korumuş ve halk söyleyişlerinden uzak durmamıştır. Divan şairlerinin halktan uzak, sırça saray içinde yaşadığını düşünenlere Hafîd'in aşağıdaki beyti belki de güzel bir yanıt olacaktır.

'Uşşakı çeküp bucağa öldürrem ol âfet
Dirmiş sana bî- çare neden böyle sa'adet

(108- 7b- 13. beyit / 109- 8b- 2. beyit)

Hafîd'in hayatı ile ilgili bilgileri hayatı kısmında vermekteyiz. Yaptığımız araştırmalarda şairimizin Diyarbakır'da doğup büyüdüğünü ve ömrünün büyük bir çoğunluğunda burada yaşadığını gördük. Divanı'ndan aldığımız aşağıdaki beyit de Hafîd'in Diyarbakırlı olduğuna dair küçük bir kanıt olabilir.

Diyâr-ı bekr içinde yok nazîrin ey kamer tal'at
Sana mehde misal olmaz bakılsa günden azhârsın

(108- 40a- 4. beyit / 109 47b- 4. beyit)

İbn-i Kemal'in Son Asır Türk Şâirleri, Nailî'nin Tuhte-i Nailî ve Ahmet Kabaklı'nın Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserlerinde şairimizin uzun yıllar çeşitli dönemlerde valilik yapmış olduğu bildirilmektedir. Hafîd, divanında bir beyitle bu duruma temas etmektedir.

TC YÜZBİRLEŞİM KURULU
BÜYÜK MÜHÜR
1974

'Aceb mi havf olunsa ol şeh-i ân-ı melâhatden
Hafîdâ mülk-i dilde şimdi ol mihr dirür vâlî

(108- 57b- 5. beyit / 109- 69b- 4. beyit)

Hafîd, bir şeyh torunu olarak yaşadığı döneminin ilimlerine vakıf olmuş bir şairimizdir. Divânında geçen yer, şahıs ve kitap isimleri de bize bunu göstermektedir.

Nedir ol 'ârız-ı gerdende olan hâl şehâ
Mülk-i Hind u Habeş u Rûm olamaz ana bahâ

(108- 5a- 8. beyit / 109- 6a- 3. beyit)

Hafîdâ nazmı peryev eyle şi'r-i mâhire derdim
Olur destinde şâyed kilk-i hoş-reftâr pîç-â-pîç

(108- 10b- 3. beyit / 109- 10b- 4. beyit)

Hatt ile hâl-i ruhı istese bir kerre Hafîd
Mülk-i Hind u Habeş u Rûmdan alurdı harâc

(108- 10b- 13.beyit / 109- 11a- 1.beyit)

Gehi Şâma gehi Şarka gehi Çîn ile Mâçîne
Dili zülfin hevâsı saldı cânâ eyledi seyyâh

(108- 11a- 12. beyit / 109- 11a- 13. beyit)

Müşk-i âhû-yı hotendir kâkülün herteli
Hind u Sind içre bulunmaz mülket-i Çînden çıkar

(108- 15a- 10. beyit / 109- 16a- 9. beyit)

Neyler hezâr mekteb-i gülşende gül didi
Açmış o gönca nüshasını Gülsitân okur

(108- 17b- 11. beyit / 109- 19a- 7. beyit)

Çokmuş kenâr-ı bâğa leb-i cûya hat meğer
Evrâk nahle satr-ı hattı Bûstân okur

(108- 17b- 13. beyit / 109- 19a- 9. beyit)

'Âlî himmet bir gedâyım asitânımda benim
Hüsrev (ü) Cemşîd ü Keykâvûs u İskender de var

(108- 20a- 13. beyit / 109- 23b- 6. beyit)

Dehr-i fânîde hafîd Hatem-i Tay tay ideli
Matbah-ı cûd (u) kerem gâlibâ mahlûllanıyor

(108- 21a- 2. beyit)

Hayâl-i hâtır-ı 'âşık olur Erjenk-i Manîden
Ziyâde çün cemâl-i dilberi dilden musavverdir

(108- 22b- 8. beyit / 109- 25b- 11. beyit)

Bahr-ı siyâha düşdi ise fülk-i dil ne gam
Zam itme zâhidâ bizi sen nâ-hüdâdayuz

(108- 24b- 1. beyit / 109- 27b- 12. beyit)

Yokuşuna gelürse Hafîd gelsün ol âfet
Zeyrekdir o anlar ki Vefâdan gezerim yok

(108- 31a- 8. beyit / 109- 36b- 4. beyit)

Âb-ı sirâb-ı leb-i lâ'l-i dehânın reşhası
Âb-ı hayvândan latîf kılmışdır ânı Lemyezel

(108- 35b- 9. beyit / 109- 42a- 9. beyit)

Fitneler ikaz ider yer yer hatt-ı hâlin senin
Bâbili teshîre almış elde kalleşdir Yemen

(108- 41b- 4. beyit / 109- 49b- 3. beyit)

Sînede dâğ-ı dilin şerhaların şerh itdim
Hafîd el virmez idi safha-i kırtâs-ı Yemen

(108- 42a- 1. beyit / 109- 50a- 3. beyit)

Bed-hûdır o tacir-beçe dilber 'Acemîdir
Terk itdi Hafîd sanma hânı Tebrize çıkdı

(108- 54b- 13. beyit / 109 65a- 6. beyit)

Hafîd Divanı'nda Mevlevîlik Tarikatı karşımıza aşağıdaki beyitle çıkmaktadır .

Tonmam görüb ol âfet-i sa'd-i civânı
Ben mevlevîyim ğayri hevâdan dönerim yok

(108- 31a- 6. beyit / 109- 36b- 1. beyit)

Divan' da karşımıza çıkan ay isimleri Recep ve Şaban'dır. Onlar da yalnızca bir beyitte yer almıştır.

Hazırlan zâhidâ zerk u riyâyâ
Dükendi çün Recep irişdi Şa'ban

(108- 38a- 11. beyit / 109- 45a- 10. beyit)

İbrahim Hafid Paşa'nın divanı ve edebî kişiliği hakkında bilgi vermeye çalıştığımız bu bölümü, şairimizin takdir gerektiren ve kendi şiirini tanımladığı aşağıdaki beytiyle bitirmek istiyoruz.

Gerçi görünür ba'zı galat şi'ri hafidin
Esb-i hüner-i kil ki yine hoş- cevalândır

(108- 13b- 5. beyit / 109- 13b- 12. beyit)

İBRAHİM HAFİD PAŞA'NIN HAYATI

Asıl adı İbrahim'dir. Diyarbakır mütesellimi Seyid İsmail Ağa'nın oğlu olup 1747 (H. 1160)'de Diyarbakır'da Fâtih Paşa mahallesinde doğmuştur.

Şeyh Yusuf Celî'nin torunu olduğundan "hafid" mahlasını seçmiştir.

İyi bir tahsil gördüğü gibi muhtelif yazı çeşitlerini yazmakta maharetli bir hattat olarak de yetişmiştir.

1202'de Diyarbakır voyvodalığına tayin edilerek kapucu başlık rütbesi verildi. Devlete isyan eden Millu Aşireti Reisinin yakalanmasıyla görevlendirildiğinden bir askeri birlik sevk etti. Bu durum hoş karşılanmadığından 1207'de voyvodalık görevinden alındı.

İstanbul'a gelip burada üç yıl kaldı. Devlet erkani, ulema ve üdeba ile dostluk etti.

1210'da Reka müteselliliğine ve 1211'de –kendi arzusu üzerine- vezirlik rütbesi ile Reka eyaleti valiliğine getirildi. Hafid Paşa, Napolyon Bonapart'a karşı Mısır Seferi'nde de bulunmuş ve başarısı görülmüş olduğundan iki defa Diyarbakır valiliğine tayin edilmiştir.

1215'de Habeş ve Cidde valilikleriyle Medîne-i Münevvere muhafızlığına tayin edilse de ordudan ayrılmasını Ekrem Yusuf Ziya Paşa uygun görmediğinden üzerindeki valilikler mütesellimler vasıtasıyla idare olunmak üzere orduda kaldı.

Oğlunun hastalığından dolayı Habeş ve Cidde valiliklerinden affını rica etti. Mısır'ın geri alınmasından sonra Diyarbakır'a döndü. Oğlunun vefatı onu derinden etkiledi.

Sonradan da bazı valiliklerde bulunduktan sonra 1224'de tekrar Diyarbakır valisi oldu.

1228'de vefat etti. Diyarbakır'da Fatih Paşa Camii'nin mezarlığında, bu cami'in sahibi olup halk arasında Fatif Paşa adı ile anılan Bıyıklı Mehmed Paşa'nın kabri yanına defnedilmiştir.

DİVÂN-I HAFÎD

Na't

- 1 -

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Yeter ey hâme gelmez mi nedâmet bunca yıllardır.
Lisânıñ eylediñ vaqf-ı nikât-ı şî'r ile inşâ
- 2 Yeter bir kerre terk it lâfı kıll itdikleriñ tevbe
Dürûğ ile qarartma şafha-i amâlî nâ-bercâ
- 3 Nice bir ma'siyetle olasın âlûde terk eyle
Reh-i 'aşq-ı mecâzîde vücudûñ eylediñ ifnâ
- 4 Ne bitdi haţf-ı hûbândan ne çıkdı hâl-i dilberden
Ne oldı hâşılıñ söyle dükenmez mi ne bu sevdâ'
- 5 Bırağ göñlüñde terk it koyma kâlsün mâsivallâhı
Derûnuñ ğıll u guşdan pâk idüp kıll hağdan istihyâ
- 6 Hezârân hamd ü şükr ol hâlık-ı bî-cûna olsun kim
Bizi küfr-i dalâletde koyup çün itmedi rüsvâ
- 7 Yaratdı hem resûl-ı kibriyânuñ ümmetinden kim
Şefâ'at ıssıdır mücrim olursa cümle dünyâ
- 8 O zât-ı pâk-ı fahr-ı 'âlemüñ sen ümmetindensin
Değil lâyıq şalat u na'ta hâmeñ olmaya gûyâ
- 9 Hoşâ ey âfitâb-ı 'âlem-ârâ bâ'is-i eşyâ
Resûl-i kibriyâ ey tâc-dâr-ı kurb-ı "ev-ednâ"
- 10 Eyâ mülk-i sa'âdet şâh-ı⁽¹⁾ şefkat hazin-i rahmet
Vücûd-ı pâkiñ ile oldı zâhir cümleten dünyâ

(1) 108: şâhı

109: şâh – ı

- 11 Sen ey zât-ı mükerrerem hazret-i haqquñ habîbîsin
Ki oldı ümmeüñ ednâsı a'lâdan dahi a'lâ
- 12 Seniñ bir zerre⁽²⁾ şanıñ vaşfa qâdir olmaya bi'llâh
Eğer cem'ıyyet itse bir yere dünyâ ve mâ-fihâ
- 13 Bilür şânuñ senün ancak habîbî olduğıñ hâlîk
Ki halk itdi seni bu 'alemi senden için haqqâ
- 14 Nice biñ mu'cizâtıñ var hele bu cümleden birdir.
Hzürunda nebâtât ü şecer hep oldılar gûyâ⁽³⁾
- 15 Nümâyân oldı mâ'-i şâfi engüşti-i sâ'âdetden
İşâret eyleyince iki şakq oldı meh-i garrâ
- 16 Değül bir zerre nûruñdan şu'â'-ı mihr-i 'âlem -tâb
Yine gör kim başîretle bağılmaz aña bî-pervâ
- 17 Olur bînâ vü rûşen hep gider deycûrı⁽⁴⁾ ger çekse
Ğubâr-ı maqdemîñ ey kenz-i rahmet dîde-i a'mâ
- 18 Benim yok haddim evşâfıñ seniñ bi'l- cümle tahrîre⁽⁵⁾
Kuşurum 'afv kııl 'afvı sever çün hazret-i Mevlâ
- 19 Ben ol 'âciz siyeh-rû derdmendim qudretim yokdur
Hzüruñda tekellüm itmege pes eyledim inhâ
- 20 Ne deñ lü mücrim ve 'âşî olursa ümmeüñ yakmaz
Cahîme qâdir ü kayyûm u ferd ü 'âlim u⁽⁶⁾ dânâ

(2) 108: zerre

109: zerre

(3) 108: gûya

109: giryâ

(4) 108: deycûrı

109: deycûr – ı

(5) 108: tahrîre

109: taqrîre

- 21 Değül yok cürmümüz yakmaz gene bî-ḥadd u bî-ğayet
Velâkin sen şefâ'at eyleseñ redd eylemez kat'â
- 22 Ğarîḳ-î cürm ü 'iṣyân u ḥatâ bî -ḥadd ü bî -pâyân
Ki şığmaz defter –i a'mâlîme hazm eylemez imlâ
- 23 Hemîşe baḫr-i 'iṣyâna düşürdüm keştî – i cismi
Kırık yelken dümen aşla görünmez bir selâmet-câ
- 24 Benem ol rû-siyeh kim kâfa taḫmil olsa 'iṣyânım
Taḫammül eylemez ḥâke berâber olur ol bâlâ
- 25 Ben ol âlûde-i çirkâb-ı 'iṣyânım ki hîç yokdur
Benim tek rûz-ı maḫşerde siyeh-rû 'âleme rüsvâ
- 26 Ža'îfim bîkesim ümmetdenüm⁽⁷⁾ ben melca'im sensiz
Hudâvendâ şefâ'at kııl ki nâra olmayam mülka
- 27 Koma maḫşerde ḫar-ı şems ile tâ kim olam 'aṣşân
Meded âb-ı şefâ'atle Ḥafîdî eyle gil irvâ
- 28 Şalât u hem selâm ü⁽⁸⁾ lâ-yu'ad olsun sañâ her dem
Huşûsâ âliñe aşḫâbıña evlâda lâ-yuḫşâ

(6) 108' deki u (ğ) bağlaçları 109'da kullanılmamıştır.

(7) 108: ümmetdenim

109: ümmetindenim

(8) 108' de ü (ğ) bağlacı 109'da bulunmamaktadır.

Na't

- 2 -

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 İsm-i pak-i Zü-l-celâlî⁽⁹⁾ eylegil yâd ibtidâ
Fazl-ı luṭf-ı ḥaḳla tâ kim bula her işiñ nemâ
- 2 Çok durur gerçi günâhım irtikâdım budurur
Cümle eşyâdan münezzeḥ birdir ol Bâr(i) Hudâ
- 3 Cümle efkâr u ḥayâlâta gelen mahlûḳdur
Hâḳı ol ferd ü ḥayy u muḳtedirdir⁽¹⁰⁾ dâ'imâ
- 4 Enbiyâsı cümle ḥaḳdır evveli âdemdürür
Âhirî ol iki cihân fahrı ya'nî Muştafâ
- 5 Çün ezel Haḳḳ rûzı kıldı şer'- i din-i Aḥmedî
İde lâyıḳ mı bizi âhirde anlardan cüdâ
- 6 Enbiyâsına hemân ta'zîm ile taşlıye kıḳı
Bâ-ḥuşuş ol server-î kevnîn-î 'âlem Muştafâ
- 7 Vaşf-ı pâkiñ ide hem eşcâr hep cümle ḳalem
Olsa dûde baḥr u ber şafḥa zemîn ile semâ
- 8 Cebhe'-i pür-tâbiña nisbetle zerre âfitâb
Vech-î pâkîñde senin lem'ândur⁽¹¹⁾ nûr-ı hüdâ

(9) 108: zü-l-celâlî

109: zü-l-celâl

(10) 108: muḳtedirdir

109: muḳtedir

(11) 108: lim'ândur

109: lim'ân ider

- 9 Kâşif-i esrâr-ı hikmet hâzin-i ferd-i kadîm
Mahzen-i 'ilm ü hüner gencîne-i hilm ü hayâ
- 10 Cânib-i haqdan saña Kur'ânı Cibrîl-i emîn
İndirüb esrârına hep cümle itdi âşînâ
- 11 Hazret-i Cibrîl getürdi gitdiñ ol şeb da'veti
Bî-cihet gördüñ mekân-ı vahdeti yâ müctebâ
- 12 Bûs-ı na'l-i maqdemînden indi çün 'arşet-i şeref
Toldı nûrîndan seniñ ol demde nüh tāk-ı semâ
- 13 Yeddi kât gök ehli ta'zîme saña karşı gelip
Hâk-pâye yüz sürüp hep eylediler merhabâ
- 14 Merhabâ yâ merhabâ yâ rahmeten li'l- 'âlemîn
Merhabâ yâ merhabâ yâ dayf-i ma hûb-ı Hüdâ
- 15 Hâşılı hep cümle halkıñ halkıña sensin sebep
Ümmetiñ hem hayrû'l-umme sen re'îs-ül-enbiyâ
- 16 Sen şefî'-ül-müznibînsin yâ resûl Allâh meded
Koyma girsün dūzağa ümitleriñ ile rehâ
- 17 Mağfîret haq sen şefâ'at itmeseñ yâ seydî
Ümmetiñ hâlî diğer gün oliser rûz-ı cezâ
- 18 Evliyâ vü enbiyâ hep nefsi nefsi sensin ol
Rûz-ı mahşerde diyen vâ ümmetâ vâ ümmetâ
- 19 Gerçi kim bir 'abd-i 'âşî müznibim ammâ ne gam
Bizlere vardır şefâ'at eyleyen yevmü'l-cezâ
- 20 Cümle halkıñ efdâlî tenhâ nişîn kurb-ı rab
Enbiyânıñ serveri haqqıñ habîbî Muştafâ

- 21 Ben za'îf-i rû-siyeh ümmetdenim luţf(la)⁽¹²⁾ eyle kim
Ben kadar 'âşî vü mücrim bildiğim yokdur şehâ
- 22 Elde yok sermâye ammâ ümmetiñ ednâsıyım
Hevl-i maşşerden ne ğam kim i'tisâbım var saña
- 23 Bilürüm her ne niyâz itseñ Hüdâ eyler kabûl
Cümleten ya'nî luşât-ı maşşerî birden saña
- 24 Her ne deñlü müznib ü'âşî Haffidî olsa ger
Ben gibi niçe günehkâra yeter sâyeñ şehâ
- 25 Her nefesde biñ şalavât ile selâm olsun saña
Yâ resûlullah şefâ'at eyle maşşerde baña

(12) 108: luţfla

109: luţf

GAZELİYYÂT (GAZELLER)

Harfû' I - Elif

-1-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün (Fa'lün) //

- 1 Eşk-î hasret nideyim eylemedi kâr saña
İtdim âlûde-i hûn eyledim ızhâr saña
- 2 Tîre baht olduğu hayâlî mi şandıñ
Zülfî altındaki hâli yeter iş'âr saña
- 3 'Aklıñı başıña cem' eyle o hûnî geldi
Ğadr idüb kıymaya tâ⁽¹³⁾ soñra o ğedâ⁽¹⁴⁾ saña
- 4 Yeter ey şûh yeter cevri u cefâ luğ eyle
'Âşık öldürmeği ğamzeñle idüb kâr saña
- 5 Bir eşer var gibi şî'riñde seniñ bi'llâh
Yoksa söyletmedi mi bu şî'r-i teri yâr saña
- 6 'Aşkıñı pek de tıyurma o bût-ı vahşîye kim
Şoñra vahşîlik idüb olmaya düş-vâr saña⁽¹⁵⁾
- 7 Çekmeye cevriñi ol mihr ü vefâ şâliħdir
Ne iderse Ħafîdâ itsün o dildâr saña

-2-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Ğonca-veş mestûr açılmağ nâ-sezâverdür saña
Şâhid-i bâzâr-ı 'aşğ olmağ muğarrerdir saña
- 2 Ğonca-i şadbergi deħriñ beñzemez gül rûyuna
Serv-i âzâdı cihânuñ şânma hemserdür saña

(13) 108: tâ soñra

109: soñra tâ

(14) 108: ğedâ

109: ğaddâr

(15) 109'da beytin ikinci dizesinin sonunda düşvâr saña yazılmayarak boş bırakılmıştır.

- 3 Ey göñül eyle taħammül sevdiğîñ âzârına
Her ne deñlü telh ise düšnâmı şekkerdir saña
- 4 Bezme gel ey duht-ı rez yokdur senüñ nâ-maħremiñ
Sâķî ise şağdıciñ rindân-ı şevherdür saña
- 5 Şânma hâlîdir cebîni üzre⁽¹⁶⁾ ol hâl-i siyeh⁽¹⁷⁾
Şañ sipih-rî ħüsn içinde sa'd-i aħterdir saña
- 6 Tîr-î müjgân ile tîğ-i ğamze haşmîñ mı Ĥafîd
Mû miyânında bilî ħûnrîz-î ħaçerdür saña

-3-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 'Âşıkam ğam mûnisüm derd ü elem maħrem baña
Çeşm-î ħûn âlûdeme beñzer kânı hemdem baña
- 2 Rîze-î elmâs ile eyle tabîbâ kim devâ
'Âşıkam zehr-i sitem kâr eylemez merhem baña
- 3 Şâd-kâm-ı vuşlat eyler⁽¹⁸⁾ olsa şeb seyrinde dil
Sûr-ı 'âlem olsa 'âlemde olur mâtem baña
- 4 Buldı hep itdiklerin ruhsârîñâ mâ'îl olup
Gör ser-i zülfiñ niçe gösterdi bârî ħam baña
- 5 Sen dahi bir ğün çıkarısın aşķ ile bâşdan şaķın
Pek cefâ kıılma didüm ey müşk-bû perçem baña
- 6 Baħş ider tûfâna çeşm-i ħûnfeşânüm ey Ĥafîd
Eşķüme nisbetle gelmez nem gibi heft yemm baña

(16) 109'da üzre sözcüğü kullanılmamıştır.

(17) 108: hâl-î siyeh 109: hâl-î siyâh

(18) 108: eyler 109: bâr

-4-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Âl-i ruhîñi gördi utandı gül-i hamrâ
Sergerm-i neşât oldı lebiñden mey-i şahbâ
- 2 Tîğ-î nigeñ-î ğamze-i tâtârı o şûhuñ
'Aql u dil-i⁽¹⁹⁾ 'uşşâkı meded eyledi yağmâ
- 3 Cem'iyetini itdi perîşân kattı bozdı
Ser-leşker-i endûh u ğamı kulkul-ı mînâ
- 4 Derd-i ğam ile kûşe-i miñnetde yaturken
Lebrîz-î neşât itdi dil-i câm-ı muşaffâ

- 5 Kâr itdi sitem cânına ol deñlü Hafîdüñ
Mevtâ-yı⁽²⁰⁾ ğam-ı 'aşkıñla seniñ itdi temennâ

-5-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 'Uşşâk-ı zâra olduĝına yâr rûşenâ
Gül-zâr-ı yâre bülbül-i dil oldı âşinâ
- 2 Ser-tîz-i tîğ-i ğamze döker hûn-ı 'aşıkı
Engüşt-i pâ-y-i yâre yaķar her dem ol ğınâ
- 3 Cûşîşdedir firâkıñ ile eşk-i çeşmimiz
Merdümlerim⁽²¹⁾ ğayâliñ ile itmede şinâ
- 4 Ruhsâr-ı yâre merdümüñ dîde-i yâr olub
Gelmez ol âfetiñ yüzine bakmadan ğınâ

(19) 108: dil-i 'uşşâkı

109: dili 'uşşâkı

(20) 108: mevtâ-ı ğam

109: mevt-i ğem

(21) 108: merdüm

109: merdüm

- 5 Mestüz şerâb-ı la'î-i leb-i yâr ile Hafîd
Neyler bezimde sâķî vü mey sâġar u enâ

-6-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Pertev-i ruhsâr-i âliñ ol meh âl eyler baña
Âsmân-ı cebhede nemicimi hâl eyler baña
- 2 Ben sipih-rî hüsni içinde bir mehiñ mecnûniyam
Her şeb ol leylî şifat 'arz-ı cemâl eyler baña
- 3 Ciġerim biñ yerde delmiş nîze-i ser-tîz-î nâz
Yine rahm itmez o meh ġunc u delâl eyler baña
- 4 Bâr-ı 'aşķı kadd-i 'aşķı çekmeġe ta'lîmini
Dâl-ı haķķ-ı bâ'-i resmî ol nihâl eyler baña
- 5 Dil ġam-ı zülfîñle⁽²²⁾ düşmüş şöyle pîç ü tâbe kim
Za'fle yokdur nazîrim ġibta-î nâl eyler baña
- 6 Bâşıma sevdâ-yı perçem şarmış iken boynuma
Zülf-i pürçîniñ şâlub ol meh-rû⁽²³⁾ bâl eyler baña
- 7 'Aşķ olursa Hafîd âsân-zâr olsun diyu
Rişte-î zülfun dutub ol meh misâl eyler baña

-7-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Nedir ol 'ârîz-ı gerdende olan hâl şehâ
Mûlk-i Hind u Habeş u Rûm olamaz aña bahâ

(22) 108: zü'fiñle

109: 'aşķıñla

(23) 108: meh-rû bâl

109: meh bâl

- 2 Vaşlı sevdâsı ile kâkûl-i cânâne göñül
Düşme tûl-ı emel-i kayda şaşkın bād-ı hevâ
- 3 Şerbet-i la'l-i lebiñ 'âşık-ı dil- hastelere
Ey tabîb-i leb-i cân bahş-ı hayat 'ayn-ı şifâ
- 4 Sünbüle zülf-i siyehkârını teşbih itmek
Çindir çîn o siyeh kâkûline müşkî hatâ
- 5 Garih-i kâkûl ile çâh-ı zenehdândan
Şanma mürğ-î dil-i âvâre bula bir de rehâ
- 6 Hafîdâ muşhaf-ı ruhsârı o yâriñ mu'ciz
Âyet-i hüsnini tefsîrde 'âciz fukahâ

-8-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Haţt-ı nevhîze virmez ruşşat ol şüh-ı melek sîmâ
Zeman devr-i hüsninde emîndir 'âşık-ı şeydâ
- 2 Hirâs u bîm-i ğamze olmasa çeşm-i siyehkârîñ
Harâb olmak olurdu nîm nigâh ile bütün dünyâ
- 3 Hüseynî nağmelerden haţt îdüb vech-i hasen muţrib
Ki ider 'uşşâkına nâz u niyâz ol evc-î istingâ
- 4 Hevâ-yı 'aşkıñ ile 'âşık-ı dem-sâzkâr itmiş
Hiçâzî perdeden şeh-nâz idince âhı ol güyâ
- 5 Fesâdından emîn olmak gerekdir ey dil aġyârîñ
İdüp teslim-i cân ol âfet-i ġaddâre nâ-bercâ
- 6 Ne mümkün kurtuluş pâ-bend-i zülf tâtâr-ı hoş-bûdan
Hafîd⁽²⁴⁾ meftûnidir bâm-ı felekde sünbüle Zehrâ

-9-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Ruḥlarıñ gül-zâr-ı cennet la'liñe kevser diseñ ḥaḳḳâ
Sañâ cennet ise kâfir cehennemdir bañâ dünyâ
- 2 Ƙarar ƙoymazdı 'uşşâkı nigâh-ı çeşm-i hûn-rîzi
Dem-i cân baḥşı ger dil-mürdegâni itmeye iḥyâ
- 3 Serimde kâkülüñ sevdâsı dilde âteş-i 'aşkıñ
Görünmez çeşmime per-i mekes-veş sâğar-ı şahbâ
- 4 Meded esrâr-ı la'l-i yâre vâkıf olmasun sâğar
Olub mest almaya ağızından ol sırrı mey-i mînâ
- 5 Ḥafîdâ âşinâ olmak dilerse dâmen-i yâre
Rücû' itmek gerek aşlına râhında didi dâñâ

-10-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Te'sîri ḥaṭṭ u ḥâl-î ruḥı ey dil-i şeydâ
Ƙorḳma getüre bâşıña bir gün ƙara sevdâ
- 2 Lâ'ik seni zincîre ura zülfi o yârîñ
Âsâr-ı cünûn cümle göñül sende hüveydâ
- 3 'Uşşâka cefâ eyleme Allah'ı severseñ
Tâ kim bulasîñ itdiğîni sen daḥi ferdâ
- 4 Ḥâlîñ niçe bî-çâre dile didi ol âfet
Dil-mürde'i bir nuṭḳ ile ol eyledi iḥyâ

- 5 Zülf-i siyeh u kâkûl-î yâr ile Hâfîdâ⁽²⁵⁾
Başa çıkmaz el bir iderse kamû dünyâ

-11-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Ser-tâb-ı kadem sebz giyinmiş gül-i ra'nâ
Ol reng-i bahârile ider bülbüli güyâ
- 2 Yok ça'at-i dîrînesi rindiñ dahi özge⁽²⁶⁾
Şandâlî⁽²⁷⁾ neşîn pây-i hum dest be⁽²⁸⁾-mînâ
- 3 Meyhânedede vardır dime hum hum mey-i nâbım
Bu rind-i harâbâtî henüz eylemez irvâ
- 4 Âh-ı seherîñ te'sîri olsaydı görürdüñ
Âğûş-i vişâlinde hezârîñ gül-i zîbâ
- 5 Bir harf-i niyâza bile olmaz mutaḥammül
El virmez o gösterme Hâfîd⁽²⁹⁾ dest-i temennâ

-12-

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Dil ü cân dîde ruḥ tâbiş-i cânâne fedâ
Cism ü ten ömr-i kirânâyê o fettâne fedâ

(25) 108: kâkûl-î yâr ile Hâfîdâ	109: kâkûl-î cânâne ey dil
(26) 108: öz	109: özge
(27) 108: şandâlî	109: şandâl-ı
(28) 108: be-mînâ	109: temînâ
(29) 108: şaḳın	109: Hâfîd

- 2 Tîg-i ğamzeñle dili eylemişüz şâneñe biz
Şâyed ol yüzden ola zülf-i perîşânına⁽³⁰⁾ fedâ
- 3 Mürġ-i dil çîne diyû hâline cân itdi hezâr
Dâm-ı ğîsûyı yine eylemez ol dâne fedâ
- 4 Tîr-î müġġanı ile yâ kaşı öldürdi beni
Kebş-i cân oldu yine nâvek-i ħurbâne fedâ
- 5 O şeh-i ân-ı melâhat nedem olur nigeñî
Çeke tîġin olayım 'aşġ ile ol anda⁽³¹⁾ fedâ
- 6 Baña gül rûyıñ ile külbe-i aġzâna yeter
Bu ħayâli⁽³²⁾ idemem seyr-i ġülistâne fedâ
- 7 Âb-ı cân-baġş-ı ħayâtî dili pejmürde ider
Şânma ey âfet-i cân la'l-i bedehşâne fedâ
- 8 Bî-başîretdir iden ħâk-i reh-i dildârı
'Aynına almayuben kuġl-i şîfâhâne fedâ
- 9 Bezm-i meyde ħadeġ altunile pür olsa ider
Sâkî zerrîn ħadeġi nergis-i mestâne fedâ
- 10 Pâyidâr olmadı tevbe mey-i la'liñ ġöricek
Yürüt ol sâġarı olsun añâ peymâne fedâ
- 11 Çeşm-i merdüm-küşî ħan itmededir her demde
Girmez ol ħân elime cân dil ol ħâne fedâ

(30) 108: perîşânına

109: perîşâna

(31) 108: anda

109: âna

(32) 108: bu ħayâli

109: bir ħayâl

- 12 Şadef azğını yuyub âb-ı nîsânile ider
Femeni gördiği dem dürrüni dendâne fedâ
- 13 Koyvirmez yaqamı çünkü firâkı yârîñ
İderiz dest-i dili⁽³³⁾ çâk-i girîbâne fedâ
- 14 Gerçi pervâne ider şem'e vücûdın ifnâ
İçi yağın iridir şem'ı şebistâne fedâ
- 15 Yüzini karalasan haţtı o gül ruhsârın
Bezm-i 'irfânî ider meclis-i nâdâne fedâ
- 16 Tekye-i şıdkda bir şeyhe enâbet itdim
Hâşılî 'ömrümüzüñ ol der-i sultâne fedâ
- 17 Geçsün oğ dermeni sînemde Hafîdâ kıolsun
Didim ol şûha beni eyledi peykâne fedâ

-13-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Şû gibi aqmaqda dil kûy-ı dilârâdan yañâ
Neylerim her câyi yâr aqmaqda her câdan yañâ
- 2 Derd ü⁽³⁴⁾ gam hicr ü elemeler kadimdi lâm eyledi
Olmadı vuşlat naşîb ol qaşları yâdan yañâ
- (3) Nûş-ı dârû-yı lebiñ 'ayn-ı şifâ dil-hasteye
Kalmadı hâcet tabîbâ şerbet ü mâ-dan yañâ

(33) 108: dest-i dil

109: dest-i dil

- 4 Biz şerâb-ı la'l-i nâb-ı yârile mest olmuşuz
Sâkıyâ şimdengeri hâcet ne şahbâdan yañâ
- 5 Ben sipih-r-i hüs-n içinde çâk-i⁽³⁵⁾ yâri görmüşüm
Necm için kılmam nazâr bu çarh-ı mînâdan yañâ
- 6 Var iken vefk u hamâyil istemez teshîrine
Sîm u zer hûbâna sîklet çekme âsmândan yañâ
- 7 Vâşıl-ı vaşl eylemez virmez netice ey Hafîd
Çekmede⁽³⁶⁾ 'uşşâkıni şugra vü kübrâdan yañâ

Harfû' I - Bâ

- 14 -

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün //

- 1 Figân u nâleden⁽³⁷⁾ 'uşşâkı âzâd eyleme yârab
Meded vaşliyla o şûhuñ dilî şâd eyleme yârab
- 2 Ne defîlü cevri derse bendeñe luğ eyle ol şûhı
Amân yandırma yansun hicr ile dâd eyleme yârab
- 3 Tekellümden koma âhirde nuğkum luğ idüb dönder
Şehâdetle lisânım kurb-ı ib'âd eyleme yârab
- 4 Hafîd-i 'abd-î 'aşî müznib ü mücrim diler senden
Kıl âsân nez'ini şeytânı şayyâd eyleme yârab

(34) 108: derd ü ğam

109: derd-i ğam

(35) 108: çâk-i yâri

109: hâl-i yâre

(36) 108: çekmede

109: çekmedi

(37) 108: figân u nâleden

109: figân-ı nâleden

- 1 Âlınurken gül ruhuñdan sevdiğim bÿy-ı edeb
'Aqlımı aldı dehâniñ yok yere ey gonca leb
- 2 Nîm nigâh-ı merhametle 'âşıkâ itseñ na zar
Dûter ol bî-çâreyî havf ile yine⁽³⁸⁾ tâb u teb
- 3 Sâgar u mey muṭrib u neyle ḥarîfân sâkiyâ
Kandesin sen gel⁽³⁹⁾ iriş âmâdedir bezm-i ṭarab
- 4 Kılca kalmış göñlümüz sevdâ-yı zülf-i yâr ile
Âteş-i 'aşk ile bügsiste olur çekme ta'ab
- 5 Gördüm ol âfet nigâhî dün reh-i meyḥânede
Tîgder-dest ü nigeḥ-mest gamze pür kîn-i ğazab
- 6 Hâl u ḥaṭṭ u la'l-i gevher pâre nisbetle olur
Şâm-ı âydın gibi şükr-i 'âşıkîñ çeşmine şeb
- 7 Şânma yakmıştır ḥinâ 'âllûce resminde Ḥafîd
Hûn-ı 'âşık destine virmişdürür reng-i 'ineb

- 1 Hûn-ı eşk-i 'âşıkândır içdiğim dâ'im şerâb
Âteş-i ruḥsâr-ı âliñ dilleri itmiş kebâb

(38) 108: havf ile yine tâb

109: havf ile tâb

(39) 108: gel iriş

109: gül iriş

- 2 'İşve 'işret meclisîn âmâde kılmış şive câm
Nergis-i fattânı ol mehpâreniñ mest-i harâb
- 3 Âh-ı âteşbâr-ı 'âşıkla zemîn pürdür 'aceb
Âteş üzre kâ'im olmak nüh felek misl-i habâb
- 4 Perçem-i dildâr ile bâşa çıkılmazken niçün
Ğamze-î sertiz-i nâzı cânıma eyler 'azâb
- 5 Ben sirişk-î çeşmimi döktükçe ol kâşî kalem
Şafha-î ruhsâr-ı âl üzre ider cevrin hesâb
- 6 Gûyiya gitmişdi dün peyk-î hayâl geldi göreñ
Var mıdır bu haste-î hicrâna bir şâfî cevâb
- 7 Ha' degül peşt-i leb cânânede bil ki Hafîd
Ahû-yı çeşminden⁽⁴⁰⁾ ol mehpâre dökmüş müşknâb⁽⁴¹⁾

-17-

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün (Fa'lün) //

- 1 Var mıdır devr-i felekde sañâ beñzer mañbûb
Ey efendim görelî gün yüzîñ olmuş mañcûb
- 2 Elimiz kaldı du'âda gözümüz yolda yine
Gideli gelmedi barmak kaderi bir mektûb
- 3 Zülf-i dildâre gönül virme ki tâ olmıyasın
Sen de mansûr gibi 'aşkla ey dil-î maşlûb
- 4 Ğamzeden havf iderim ben diyemem ki hâlî
Rah ı üstüne yakın zülfine düşmüş merğûb
- 5 Ğam-ı 'aşkı hafîdâ dilde kıomaz ğayrı ğam
Süpürür zerre kıadar kıomaz misl-i cârûb

(40) 108: çeşminden

109: çeşminde

(41) 108: müşknâb

109: misknâb

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Ham iden ğaddini 'uşşâğıñ ol ebrûdır hep
Eyleyen mıkr u fesûn-ı nergis-i câdûdır hep
- 2 Mevc-î girdâb-ı belâ silsile-î ğayd cenûb
Gire kâkûl-î hamdır ham ğisûdır hep
- 3 İtdi târâc dilî ğamze-î hûnrîz-i şaffet
Vuzu' riftâri o⁽⁴²⁾ beyr-î cem'i helâkudır hep
- 4 Değmesün tîre meded çeşm ü ziyâ-yı 'âşık
Gelir hân-ı dilber-i mümtâze terâzûdır hep
- 5 Ğül ruhsârını seyr itmede ol şûh hafîd
Gösteren kendüyi âyîne-î zânûdır hep

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dil ki şahbâ-yı ğam-ı 'aşkıñ ile⁽⁴³⁾ oldu harâb
Cer'a-veş düşdi ayakdan neskeni oldu tarâb
- 2 'Âşık-ı ğamkîneden ğiçmezdi ol hûnî nigeş
Kânıma girdi benim ol ğamze-i pür tîz-i tâb
- 3 Dil hayâl u hağt u haddiñ ile rûz-ı şeb
Düşdi ham sevdâlara çekmekde her dem ıztırâb

(42) 108'deki o sözcüğü 109'da kullanılmamıştır.

(43) 108: 'aşkın ile

109: 'aşkıñla

- 4 Tek hemân açsun dehân-ı nâzını ol gonca-fem
Râzıyım ben ƙahr yüzünden söylesün⁽⁴⁴⁾ bir çift cevâb
- 5 Sûre-i nûrı Hafîdâ şafha-i ruhsârda
Şânkî tefsîr eylemiş olmuş dü cildi bir kitâb

-20-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Söyle gültre°-i cemâliñde nedir bû-yı Ɠazab
Kâküliñ deñlü şerişân olmaya var mı sebeb
- 2 Mâlik olmak istemem naqd u şâl-ı dilbere
Belki bâğ-ı hüsnî şeftâlûsin eyler dil taleb
- 3 Yâri ağyâr eylemek teshîr-âsâ nedir dimiş
İşte sillem işte Ʃar ger bunda haleb
- 4 Virme ruşsat âşiyân itmeğе târ-ı kâbül
Aña şâyân olmaz her mürğ sıklet-i bî-neseb
- 5 Ger dil-i meskûrımı itseñ sefâl meyiñde
Râzıyım ey muğpeçe tâ kim olalım leb-be-leb
- 6 Âşinâ olmak dilerse perçem-i dildâre dil
Şerha şerha eylesün başdan âyâğa cem' heb
- 7 Ğonca vü gül gerçi bir eşcârıñ ezhârı⁽⁴⁵⁾ hafîd
Bu meseldîr sevdiğim hiç bir midir şekerle şeb

(44) 108: söylesün

109: virse

(45) 109 'da ezhârı sözcüğü kullanılmamıştır.

- 1 Luğ idüp la'liñ bañâ itmezdi zerre bir 'itâb
Kânıma girdi benim ol ğamze-i pür tîz-î tâb
- 2 Ger vişâlûñ ğaraž idüp ğâhi kaçarsuñ sevdiğim
Döne döne âteş-i hicriñ ile oldum kebâb
- 3 Tûrsalar cânâ seniñle şems arâsında kalur
Sâyede tâb-ı rahı düşmezdi arza âfitâb
- 4 Bîñ⁽⁴⁶⁾ iken kânı ne kaldı 'âşıkın ey şûh yine
Tîğ-î ğamzeñle çeküp katlime eylersiñ şitâb
- 5 Şânma pâyını muğannâ rişte-i çeşmin Hafîd
Hûn-ı ekşimle boyayub eyledim aña çorâb

Harfû't-Tâ

-22-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Sa'âdet hâverinden⁽⁴⁷⁾ çıkdı şems-âsâ o meh tal'at
O dem nâr-ı dili kıldı münevver ki_eyledi rû'yet
- 2 Tegafül tîğî itse ceng⁽⁴⁸⁾ mi şâne taḥannül kı
O pîç ü tâb-ı kâkül cem'ine çok eylediñ diḳḳat
- 3 Sirişk-i çeşmine râzım henüz ben keşf idüp açmam
O tellâf-ül- 'aḳl dir bañâ söyle çok kıılır minnet
- ④ Dahî renginde giymiş kâkülî⁽⁴⁹⁾ şâli o gül çehre
Didi üftâdeler içün getürdüm eyleyem hil'at
- 5 Hafîdiñ destine geçse o şûhuñ dâmen-i vaşlı
Dil-i pür-şeybî⁽⁵⁰⁾ şâb eyler gider hep çektiği zahmet

-23-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Bu şeb sîne-be-sîne leb-i leb⁽⁵¹⁾ ḫard-ı⁽⁵²⁾ ğam u ḫasret
İdüp⁽⁵³⁾ ol şûhile ḫaşr-ı şafâda eyledik 'işret
- 2 Şavutdı şöyle kim germ-i nifâkî yâri⁽⁵⁴⁾ aġyârıñ
Olur yehpâre şevḳ-i aḫgerim şimdengeri elbet
- 3 Olup pîçide vü derhem ḫam-ı zülf-i siyehkâri
Virüb âşûbe mülk-i ḫüsnî ğamze eyledi fetret

(47) 108: hâverinden	109: hâvendir
(48) 108: ceng mi	109: cismini
(49) 108: kâkülî	109: pür-şeb
(50) 108: pür-şebi	109: leb-be-leb
(51) 108: leb-i leb	109: leb-be-leb
(52) 108: ḫard-ı ğam	109: ḫardî ğem
(53) 108'de idüb kullanılmadan beyit ol sözcüğü ile başlamıştır.	
(54) 108: yâri	109: yâr

- 4 Koyar yer yer ser-î kûyında feryâdı ğaribânıñ
Zihâm-ı yerlûden yer yok bize ıurmaya ey afet
- 5 Raķıbân kuhl-veş çeşminde uşşâķıñ beri olmuş
Gözünden dūr olaldan mil-veş zindân pūr zûlmet
- 6 Nigâh-ı ğamze-i sertîz-i nâzı kırdı 'uşşâķî
O hûni kâfir-i ğaddâra virmezden Hâfid ruḥşat

-24-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Tîr-i nigeḫi itdi dil u câne işâbet
Cân virdi yolunda yine gelmedi ķanâ'at
- 2 'Uşşâķı çeküp bucâğa öldürrem ol âfet
Dirmiş sañâ bî-çâre neden böyle sa'âdet
- 3 Lebrîz-i ğazab ğamzesi çekmiş tîğin itmez
Rüstem de ânıñ semtine varmağa cesâret
- 4 Mînâre ķaddi câm'i-î ḫüsnî ḫam ebrû
Miḫrâb-ı delik oldu hemân eyle 'ibâdet
- 5 Hâl u ḫattıñ ayâtını tefsîr iden olsa
Yüz cild olur gördüğüñ ol âz libâdet
- 6 Var ise o hûnî yine çok ķâna giribdir
Tîr-i müjede görünür cûz'-i 'alâmet
- 7 Ğamze ciĝerim deldi nigeḫ yakdı derûnum
Hicr ise dili şubḫa deĝin itmedi râhat
- 8 Taklîd idemez nuṭķ-ı şeker-bârına tûṭî
Sende güzelim bu ne feşâḫat ne belâğat
- 9 Elbette alur 'aķlıñı bir semtile ey dil
Nâz u şîve(-i) vü işvede mâhirdür ol âfet

- 10 Hâli deĝül ol hâl-i siyeh âraya girmiş
Ebrûlarınıñ beynine girmeye 'adâvet
- 11 Zâhid şîşürüp küp gibice baţınıñ pîriñ
Destini alub destine dün itdi inâbat
- 12 Ol şâh-ı hüşn ğamzesine mihrini teslîm
İtdi ne güzel uydı görüñ añâ⁽⁵⁵⁾ şadâret
- 13 Dün geldi Hâfid mey-gedeye zâhid-i sâlûs⁽⁵⁶⁾
Rindâne bugün eylemede keşf-i kerâmet

-25-(57)

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Câm-ı 'aşkıñ nûş idüp naql-ı lebiñ meydâna ât
Ya'nî sîb-i ğabĝabından herkes bir dâna ât
- 2 Atma ğamzeñ oqlarını her nişângâha beĝim
Nâvek-i tîr-i müjen bu sîne-i sûzâna ât
- 3 Niçe bir dübr-i 'araĝçiniñde pinhân eylediñ
Kâkül-i ham-der- hamiñ ta'tîr idüb gerđâna at
- 4 Şâne-i destîñ ile zeyn-i cemâl-i hüşn ola
Tarayub ĝîsûleriñ her birini bir yâna at
- 5 Muşhaf-ı rû-yı cemâliñ 'âşıkânıñ seyr için
Perde-i bâĝ-ı ruhuñ ref' eyleyüp yâbâna at

(55) 109'da añâ sözcüĝü kullanılmamıştır.

(56) 108: şâlûs

109: sâlûs kelimenin doĝru yazımından dolayı

109 kabul edilmiştir.

(57) 109'da var olan gazel 108'de yoktur.

- 6 Ger murâdın 'aqlım almağsa bâşımdan sâkıyâ
Kâse-i lebrîzi sen iç cür'a-i fincâna at
- 7 Ey Hafîdî şî'r-i pâk-i Râgibi tanzîr için
Hâme-i mu'cizle şimdi bir gazel dîvâna at

-26-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Gösterdi hatı 'âşıkâ bir râh-ı dâlâlet
Tâb-ı ruh-ı cânâneye çekdirdi hacâlet
- 2 Hâlf hacet-ül-esved ü⁽⁵⁸⁾ ruhsâresi ka'be
'Uşşâka ider hâcib-i ebrûsı delâlet
- 3 'Aqlın itirüb şaşma yine yâri mi gördün
Bilmem ki gönül noldı sañâ söyle ne hâlet
- 4 Tîg-i nigehiñ havfını çekmem dañi ey şûh
Bir cân için 'âlemde çekülsün mi melâmet
- 5 Biñ kerre varup kûyına 'ağyâr sürüldi
Gelmez kaleme çekdüğü anıñ da rezâlet
- 6 'Uşşâkına zulm eyler ise gamze-i hûnrîz
Luğf eyler o şâhîn nigeñi eyler 'adâlet
- 7 Va'd eyleyicek bûse Hafîd la'îl⁽⁵⁹⁾ inânma
Tâ itmeyicek va'dine ruhsârı⁽⁶⁰⁾ kefâlet

(58) 109'da ü (9) kullanılmamıştır.

(59) 108: la'îl

109: la'l

(60) 108: ruhsârı

109: ruhsâr

Harfû's-Sâ

-27-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Füzûn-ı hüsniñe şevkım deġüldır yâ nedir bâ'is
Ziyâ-yı şem'ı gör kim sûziş-i pervânedir bâ'is
- 2 Deġül ser-germ iden rind-i harâbî bâde-i gülfâm
Şûrâhide deġüldir sâkî meyhânedir bâ'is
- 3 Perîşân oldı gördükde gönül ol turhe-i tâbîñ
Bañâ oldı sebep ey dil añâ da şânedir bâ'is
- 4 Hezârân vâr idi gülşende bülbül eylese efgân
Seniñ bu şit-i pür-zehreñ dil-i şeydâ nedir bâ'is
- 5 'Abeş şânma Hafîdiñ na'ra-i şûridesin zîrâ⁽⁶¹⁾
Diliñ sermestine ol gözleri mestânedir bâ'is

-28-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feülün //

- 1 Meh u mihr eylemez⁽⁶²⁾ kaşları hünh'ar ile baḡs
Kim girer kâne ider bedr-i ruh-ı yâr ile baḡs
- 2 Bülbülün kudreti yok beñzede gül çehresine
Eyleye görme revâ bülbüli ben zâr ile baḡs
- 3 Korkum ol kâkül-i pür-pîç ü⁽⁶³⁾ ham ender hamıdır
Yoksa müşkül deġül ol zülf-i siyehkâr ile baḡs
- 4 Servi hacletde kadı kâmetiñ ey tûbâ kadd
Eylemez eyledi tevbe daḡi reftâr ile baḡs
- 5 Şekkeristân-ı belâgat olur âyine-i ruhân
Ey Hafid eyleyemem tûti-i güftâr ile baḡs

(61) 108: zîrâ

109: ey dil

(62) 108: eyleyemez

109: idemez ol

(63) 108: pür-pîç ü ham

109: aradaki ü (ə) kullanılmamıştır.

Harfû'l-Cîm

-29-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Ğamıñı çekmeğe tâkat güzelim kalmadı hîç
Luft idüb gamzeñ ile 'âşığı öldürdi dahi gîç
- 2 Tıolıcağ kâse-i dilhûn-ı ciğerle zâlim
Ğamzeye itdi işâret iki ebrû didi îç⁽⁶⁴⁾
- 3 Tîğ-ı ğamzeyle dili eyledi şad-pâre yine
İtmedi şâne beni zülfine ol kâkül-i pîç
- 4 Düşdi baħr-ı ğama dil firkat u hicriñle meded
Bir kırk keştî ile urmada baş u ğâh kîç
- 5 'Ârıñında hañt-ı reyhân u benefşe lebde
Bâğ-ı hüsñünde yeme içme hemân bunları hîç
- 6 Müje hançer çeküben katlime 'azm eyleyicek
Hañd ebrûları ol mâñ olur dâl-ķılıç

-30-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Yâr gelmeyince meclise mey nûş olur mı hiç
Nûş olmayınca bâdede serhōş olur mı hiç
- 2 Ğonca dehâni haddî gül ü mürğ-i dil hezâr
Tâ haşr olunca bir dahi hâmûş olur mı hiç
- ③ H'an-ı vaşında lenger-i hüsñ ü cemâline
Perçem gibi cihânda serpûş olur mı hiç

(64) 108'de bu şekilde sıralanan 2. ve 3. beyit 109'da birbirlerinin yerinde bulunmaktadır.

- 4 Görmüş sihâm-ı çeşmini yâ tîğ-i ğamzesin
Bî-hûde mübtelâları bî-hûş olur mı hiç
- 5 Her bir maħalde itdiğimiz zevk u 'işreti
Ey nâzenîn seniñle ferâmûş olur mı hiç
- 6 Pendiñ eser ider mi Ħafîd ol perî-veşe
Gûşına nuşh-ı gevheri mengûş olur mı hiç

-31-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Muñalsam künc-i ħüsniñde yatur şehmâr pîç-â-pîç
Kuşatmış rûyını ol tîre-i tarâr pîç-â-pîç
- 2 Olub⁽⁶⁵⁾ bî-hûş ruhsâr-ı 'arâk nâkiñ yatur pîç-â-pîç
Ser-i su'bân zülf-i yâri ben bî-mâr pîç-â-pîç
- 3 Yeter ey ğonca-fem gel 'âşık-ı zârı birez güldür
Nedir bu çîn-i ebrû-yı ğazab her bâr pîç-â-pîç
- 4 Bu bir emr-i ğarîb tûl (u) dırâz müşkil mesâyildir
Göñül ħal olmaz ol zülf-i ħam-ı dildâr⁽⁶⁶⁾ pîç-â-pîç
- 5 Ħayâli ħaddeden cânâ geçürdüm perçemiñ oldu
Meded bir tel kırılmasın diyü efkâr pîç-â-pîç
- 6 Fem-i mevĥûm-ı teñginden çıkub incitmemek mümkün
Eğer olsaydı olmazdı çıkan giftâr pîç-â-pîç
- 7 Göreydi tâbiş-i ruhsâr-ı cânânı göñül elbet
Olurdu mûy-ı âteşdîde-veş her bâr pîç-â-pîç
- 8 Ħafîda nazmı peyrev eyle şî'r-i mâhire dirdim
Olur destinde şâyed kilik-i hûş-reftâr pîç-â-pîç

(65) 108: olub

109: olur

(66) 108: dildâr

109: dildârı

- 1 Birbiriyle eylemez rindân zâhid imtizâc
Zühd-i bârid ile zîrâ kırmış ol niçe zücâc⁽⁶⁷⁾
- 2 Bezm-i hâş-ül-hâş-ı hûbân îcre ol mihr-i münîr
Şu'leverdir pertev-i ruhsâresi misl-i sirâc
- 3 Sen şeh-i cemsîñ ki câmîñ neş'e virmiş 'âleme
Ben ğarîb-i hârde-ğam lâyıķ mı kalsun lâ- 'ilâc
- 4 Kârvân-ı hûsn ü ânsîñ ey şeh-i pâk(i)-nijâd
Ben tarîķ-i kâf-ı 'aşķı beklerim vir baña bâc
- 5 Bir kitâb koltuķlamış gördüm Hafîdâ zâhidi
Çıķmadı zannım gibi koltuķladıķı çıķdı hâc

- 1 Şehrimizde bulunur emti'a-i hûsne revâc
Kim bahâ ile yedekden çıkarırlar gözün âç
- 2 Öyle bir müzd-i girân kadr-i bahâ akmişeye
Gümri ki 'aşķ u muhabbetde alurlar iki bâc
- 3 Raķm-ı mâderde hafî tıfl-ı ümîd-i 'âşık
Geldi dünyâya okundu niçe câmi'de ferâc
- 4 Serglerin vâdîli ol kepk-i hırâm âfet-i cân
Eyledi cevri ile cınım kafesinden ihrâc

(67) 108: zîrâ kırmış ol niçe zücâc:

109: niçe kırmış ol zâhid zücâc:

- 5 Hatt ile hâl-i ruhi istese bir kerre⁽⁶⁸⁾ Hafîd
Mülk-i Hind u Habeş u Rûmdan alurdu harâc

Harfü'l - Hâ

-34-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Çıkdı mest 'uşşâkına gör 'arz-ı envâr itdi şubh
Ârzu eylerdi hüsniñ seyr-i dîdâr itdi şubh
- 2 Târ-mâr itdi yine ser- 'asker-i târ-ı şebî
Gen iken iklim-i zulmet başına târ itdi şubh
- 3 Düşdi pâyına kamer seyre çıkınca gice yâr
Çıkmaya gird-i felekden hayli efkâr itdi şubh
- 4 Gonca-i âgûşına almış yaturken 'andelib
Açdı mahfî goncasın bülbülleri zâr itdi şubh
- 5 Gice ağıyar ile işret itdüğün duydı Hafîd
Bûse-çîn-i ârzû oldığın inkâr itdi şubh

-35-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Ziyâ virdi bu şeb bezme⁽⁶⁹⁾ ferağ bezm ehline mişbâh
Yürüt sâkî mey-i cân-bahşî tâ kim cem' ola ervâh
- 2 Dehen la'lin muraşşa' câm-ı bâde-i la'i-i gül rengi
İki mest merdumânı nuql içün sîb-i zeğan tuffağ
- 3 Yeter ey eşk uşandırdıñ o serv-i nâzî pâyından
Kesiñ bir dem ne bu bârid niyâzıñ eyledüñ ilhâh

(68) 108: istese bir kerre

109: bir kerre isterse

(69) 108'deki bezme sözcüğü 109'da yoktur.

- 4 Zülûf mâil fesâda ğamze katle fitneye hâif
Uşanmaz tîĝ-ı ebrû kıandan Allah ide işlâh
- 5 Nem-i ekşim ğamiñla oldu çeşmim yem⁽⁷⁰⁾ añâ kıayık
Hudâ virmiş iki merdüm bañâ güyâ añâ mellâh
- 6 Gehi Şâma gehi Şarka gehi Çin ile Mâçine
Dili zülfiñ hevâsı şaldı cânâ eyledi seyyâh
- 7 Sevâd-ı perçem-i sevâdı hâli ey Hafîd âhîr
Çeker dâra seni yâ öldürür ol eylemez iflâh

Harfü'l-Hâ

-36-

Müfteilün / Fâilün / Müfteilün / Fâilün //

- 1 Destini bu fenâda şunalı bünyâda çerh
Eylemedi hîç heves tahribini âbâde çerh
- 2 Sâkıf kanı sürâhi yürüt o rûh-ı râhi
Elbet bunun şabâhi kıoymaz bu dil-şâde çerh
- 3 Gördi o şûh ile ben yek rûh olub iki ten
Koydı başına şebûn başladı ifsâde çerh
- 4 Devrinde çün rüzgâr görmedi böyle dildâr
Mihrin atub giriftâr olmaya üftâde çerh
- 5 Ey şûh-ı âfet-i cân te'sîr-i tîr-i müĝâna
İtsün Hafîdî kıurbân gelmesün imdâde çerh

(70) 108: çeşmim añâ

109: çeşmim yem añâ

- 1 Rû-yı arzdan ki kızıl gök görünür rû-yı çerh
Mihr ü meh ruhsâresi kavsi kuzah ebrûsı çerh⁽⁷¹⁾
- 2 Evvelde bir mehpâreye meyl⁽⁷²⁾ ü muhabbet itmiş⁽⁷³⁾
On iki burcı anıñçün itdi cüst-cû-yı çerh
- 3 Müşteri bükdi kitabın şaldı mirrih tîgini
Giyinüb rakşa çıkınca zühre-i dil-cû-yı çerh
- 4 Necm hâlf koydı bir hey'etde 'uşşâkını kim
Günde bir hâle ider tahvîl güyâ güy-ı çerh
- 5 Ey Hafîd bu keşret-i bârâna bâ'ış var ise
Yeddi kat köhne libâsın itdi şüst-şû-yı çerh

Harfû'd-Dâl

- 1 İtmedi üftâdesin ol kameti şimşâd şâd
Öyle bî-rahm eylemez düşmüşlere imdâd dâd
- 2 Şayd-gâh-ı 'aşkda bî-pervâ yürür âhû nigeş
Gâlibâ itmez kemingâhındaki şayyâdı yâd
- 3 Gamze-i dil-dûzı bir başka tarîk üzre yürür
Mest-i nâz-ı çeşmi cevrî eylemiş icâd câd

(71) 108'de yukarıdaki şekilde verilen 1. beytin 2. dizesi 109'da şöyledir: Turmayub eyler on iki burcı üst-cû-yı çerh

(72) 108: meyl

109: mihr

(73) 108: itmiş

109: eylemiş

- 4 Hâtır-ı 'âşık gibi olmuş muḳarrer kâküli
'Âḳıbet ḳalmaz añâ eyler ânı berbâd bâd
- 5 Ḳaldı endûh u⁽⁷⁴⁾ gam ile künc-i miḥnetde Ḥafîd
İtmedi üftâdesin ol ḳâmeti şimşâd şâd

-39-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feülün //

- 1 Şu'le-i şem'-i ruh-ı⁽⁷⁵⁾ yâriile sûzâne ḥased
Nola ben muḥriḳa eyler ise pervâne ḥased
- 2 Görse gülşende gam-ı 'aşkı ile sûrişimi
'Andelib-i çemen eyler dil-i nâlâne ḥased
- 3 'Araḳ âlûde ruh-ı yâre nazâr kılsa eğer
Ânı da ṭamla iner itmese dürdâne ḥased
- 4 Ğam-ı 'âşkıñ ile ḳan dökdiğine didelerim
Bağrını deldi düşüb dâne-i mercâne ḥased
- 5 Ğam-ı dünyâ-yı Ḥafîd çekmez imiş mest-i elest
İde gör sen dahi lâ-yeş'îr-i mestâne ḥased

-40-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâilün //

- 1 İtdi dil bir nigeḥi tîr-i belâdan feryâd
Sînem amâc-ı ḥadeng⁽⁷⁶⁾ itmeğe ḳılmış mu'tâd
- 2 Ne nigeḥ şâ'ika-i hırmen-i şabr-ı 'âşık
Ne nigeḥ sûz-ı dil u ṭâ'at u zühd-i zühâd

(74) 109'da bu u bağlacı yoktur.

(75) 108: ruh-ı

109: ruḥı

(76) 108: ḥadeng

109: ḥandîñ

- 3 Ğamze bir başqa belâ zülfi belâ üzre belâ
Ķâşı şemşir-i keş-i 'âşık u⁽⁷⁷⁾ küş-i çeşm-i cellâd
- 4 Haste-i çeşmine kan alma katî lâzım iken
Neşter-i ğamzesi âĝeşte-i hûn faşşâd
- 5 Ruhı ğül ğoncası la'l-i lebidir berg-i semen
'Âşıkın almaĝa dâl 'aqlını ħadd-i şim-şâd
- 6 Sükkerin la'li zuhûrunda revâc-ı şekker
Bozulub eyledi der-beste dükkânın kanâd
- 7 Ola vâ-beste-i luţf-ı nıgeh-i yâr Ħafîd
Ħalka-veş kıala işiĝünde dû çeşm-i ħussâd

Ħarfü'l-Zel

-41-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Biri aĝzımda lebiñ ey şûh şeker tek lezîz
İkisin virseñ olur ħand-ı mükerrer tek lezîz
- 2 Birsın şûñ aĝzıma la'l-i lebiñ bî-tâdım
Mest-i mahmûre olur ey şûh sâĝar tek lezîz
- 3 Ruhlarıñ ey şûh çift âteş zenehdâniñda ħâl
Micmere içre göziñ üstünde 'anber tek lezîz
- 4 Ere ħavra⁽⁷⁸⁾ çiftliĝe cennetde virildi katî
Olmaz anıñçün zene dünyâda şevher tek lezîz
- 5 Perçem-i cânâneyi şem eyledikde ey Ħafîd
'İtrısâ kıldı dimâĝım müşk-i⁽⁷⁹⁾ azfer tek lezîz

(77) 108'de bu u (ğ) baĝlacı yoktur.

(78) 108: ħavra

109: çevre

(79) 108: müşk

109: misk

Harfû'r-Râ

-42-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bezm-i meyde gerdeş-i câm 'âlemiñ ser-şâridir
Baş açuğ dîvânelik 'uşşâkıñ eski kârıdır
- 2 Râm olur şanma şağın 'işret deminde olsa meh
Câm-ı meyden neş'e yâb olmağ anıñ inkârıdır
- 3 Şânma kim zahm-ı derûna em olur ol mehveşî
Nîm-nigeh-i mestiniñ çok kimseler bî-mârıdır
- 4 Niçe kanlar yutdurur ol nîm-nigeh 'âşıklara
Görmesin ey dil şağın kim çeşm-i merdüm h'ârıdır
- 5 Pâdişâh hind-i hâlûñ Mîr-i Mâçîn ruhlarıñ
Kâkülûñ ey şeh seniñ 'iklim-i Çîn serdârıdır
- 6 Kıtılır mı 'aşkıla dil hâk-i râhı olsa da
Mağdem-i nâza gubâr olmağla minnetdârıdır
- 7 Gözcidir nîm-i nigâhı sûr-ı 'aşğ içre Hafîd
Kal'a-i hüsnuñ ol âfet şimdilik dizdârıdır

-43-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Rind-i harâb duht-ı reziñ kim 'iyâlıdır
Tab'ı küşâde kızdurur ammâ hayâlıdır
- 2 Zerrîn varağla eylemiş âlûde cismîni
Güyâ 'arûs-ı 'anbere⁽⁸⁰⁾ altun oyâlıdır

(80) 109'da iki sözcük arasında "ya" sözcüğü vardır 'anbere yâ altun:

- 3 Tâkinde idi pîr-i muğân dünki gün yine
Keyfiñ nice didim didi şorma foyâlıdır
- 4 Teng-i gülû-yı şîşeden akmış o keyfile
Şorma şağın efendî anı lâ-u-bâlıdır
- 5 Âlûdedir girişmeh vü nâz ile ey Hafîd
Ruhsâr-ı pâki⁽⁸¹⁾ duht reziñ pek⁽⁸²⁾ boyâlıdır

-44-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Şanma kim her çeşm-i bînâ hüsniñe meftûz olur
'Ayn-ı 'ibretle bağan ruhsârıña mecnûn olur
- 2 Gird-i lebde hañt-ı nev-hîziñ görüb dilde hemân
İki mışra' nev-zemîn bir hõş edâ mazmûn olur
- 3 Bilse zincîri⁽⁸³⁾ olur zülfiñ eğer 'aql-ı dehân
Şevkıla dâr-ül- şifâ'-i 'aşkda mescûn⁽⁸⁴⁾ olur
- 4 Katre katre hûn-ı eşkim çeşm-i hasretten ne-dem
Dâmen-i dilde temevvüc eylese ceyhûn olur
- 5 Dâne-i çeşm-i terim şanmañ ki zâyî' eyledim
Zerr'-ı hâk-i kûy-ı dilberde dür-i meknûn olur
- 6 Hâl-i ruhsârıñ hayâliyle gice tâ ki şubha dek
Eşk-i terden dâmen-i endîşemiz pür hûn olur
- 7 Tîg-i sertîz-i nigâhıñla helâk olsa Hafîd
Sûdmend olur benim rûhum ne ki mağbûn olur

(81) 108: pâkî	109: pâk
(82) 108: pek	109: pâk
(83) 108: zincîri	109: zincîr
(84) 108: mescûn	109: mescûr

İ.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BOSNIA HERZEGOVINA
BOSNIA HERZEGOVINA

- 1 Ol meh giderek mihr-i draḥṣân olacaktır
Yer üzre ḳat'î ṣa'ṣa'a efṣân olacaktır
- 2 Ey ḡonca açıl söyle ne bu ṣerm ile ebkem
Rûyuñ vararak kim gül-i ḥandân olacaktır
- 3 Ol ṭurra ile perçem u⁽⁸⁵⁾ ḡisû-yı siyâhiñ
'Âlemde gören cümle perîṣân olacaktır
- 4 Ṣabr eyle gönül ḥattı gelince o perî hep
İtdüklerine cümle peṣîmân olacaktır
- 5 Bu na're-i cânsuz ḡönül böyle ḳalursa
Âḥ u ḡam u feryâd ḡirîzân olacaktır
- 6 Ḳad kim çeker ol serv-i sehî nâz ile elbet
Çeṣm-i ter-i 'uṣṣâk-ı firâvân olacaktır
- 7 Aldâr bizi ṣan'atla Ḥaffîd ṭıfl iken ol meh
Ol ṣûḥ cefâ-pîṣe ne fettân olacaktır

- 1 'Aṣḳ âteṣi derd-i dil ü cân içre nihândır
Hicr õdına düṣdi yine dil ḥali yamândır
- 2 Seyrâb-ı leb-i la'liñ ile eyle devâ kim
'Aṣḳın sîne-i 'âṣıḳa dâ'-i yere ḳandır
- 3 Ṭa'n itme ṣaḳın 'aṣḳ ile bu ṣevḳime⁽⁸⁶⁾ zâhid
Görmüş müsüñ ol ṣûḥ nedir âfet-i cândır

(85) 109'da u (ə) bağlacı kullanılmamıştır.

(86) 108: ṣevḳime

109: ṣevḳ

- 4 Ey meh seni gördükde düşer cânıma lerze
A'zâlarımız ditremede berk-i hazândır
- 5 Gerçi görünür ba'zı ğalağ ş'i'ri Hâfîdîñ
Esb-i hüner-i kil ki yine höş-cevelândır

-47-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Hûn-ı dil-i 'uşşâka ki ğamzen boyanıkdır
Hûnîdir o ğaddar katî kana kanıkdır
- 2 Hâl eyleyemez mes'ele-i zülfiñi şâne
Perçemle gelüb bir yere zîrâ dolanıkdır
- 3 Kan ağlamanıñ şimdi demidir gel efendim
Hasretle benim çeşme-i çeşmim bulanıkdır
- 4 Mest olduğına ğamze-i nâzı o perîniñ
'Âlimdir⁽⁸⁷⁾ iki nergis-i cânâne tanıkdır
- 5 Dil yandı ise âteş-i 'aşka teni kanda
Didi o perî şorma didüm o da yanıkdır
- 6 Uyğuda Hâfîd bûsesin almak diledim dün
Âheste varub ferşine gördüm uyanıkdır

-48-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Sipihr-i hûsn içinde ol perî bedr-i münîrimdir
Anı âğûşa almak hâle-veş saf-el-zamîrimdir
- 2 'Arâkıñ hürmetinde gerçi haylî kıl u kâl oldı
Ânı dün kesdi itdi duht-ı rez didi nebîrimdir

(87) 108: 'âlimdir

109: 'âlimde

- 3 Şağîri olduğın vâkı' mıdır duht-ı reziñ şordum
Didi haddim değül red itmeğe zîrâ⁽⁸⁸⁾ kebîrimdir
- 4 Meşâm-ı hâl ü zülf ü 'arız-ı cânâne gör kim
Derûn-ı mebhare âteşde ol⁽⁸⁹⁾ mestiñ 'abîrimdir
- 5 Kebâb iden Hafîd bülbülleri bâğ içre bi-l-lahî
Derûnumdan muhabbetle çıkan âteş şağîrimdir

-49-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 La'lüñ ki mey-nâb ile cânâna alışıkdır
Âteşle meğer âbiñ arası barışıkdır
- 2 Ruhsârına zülf(-i) siyehî dökmüş ol âfet
Gül sünbüle sünbül güle güya çarışıkdır
- 3 Perçem tili mi yoksa bili mi fark idemezsiñ
Zîrâ dökülüb mû-yı miyâna şarışıkdır
- 4 Târ olmuş iken hicriñ ile dîde-i 'âşık
Vaşluñ irişüb eyledi rûşen pek ışıkdır
- 5 Rûyiñ bilemem surh u sefid kağnısı galib
Gül yâsemene yâsemene gül çatışıkdır
- 6 Dün meygedede duht-ı rezi pîr-i muğâna
Aldık Hafîdâ bu gice gel kim danışıkdır

(88) 108: zîrâ

109: didi

(89) 109'da ol sözcüğü yoktur.

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Ta'rîf-i cünûn mâye-i feyz ezelîdir
Taḥşîl-i fûnûn nâṭıka-i şun'ı celîdir
- 2 Mürşid olamaz olmayacak 'aşka giriftâr
Her kimde ki var 'aşk eseri bil ki velîdir
- 3 Kâfir døyemez bakmaya ol nîm-nigehe
Gûyâ ki çekilmiş kaşı çün seyf-i 'alîdir
- 4 Yaklaşma göñül semtine kim sañâ gerekmez
Hûnîdir o şûhuñ nigehe gamze delîdir
- 5 Çok görme Hafîd sînedeki zahmını yârîñ
Şarf eylediğim yoluna bu cân bedelidir

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Sînede dâgım değışmem gonceye ey gül'izâr
Yâdigârımdan bañâ kalmışdurur ol yâdigâr
- 2 Hâl-ı ruhsârîñ hayâliyle gice tâ şubha dek
Ben siphr-i hüsn içinde olmuşum encüm şumâr
- 3 Eyle mestûr-ı telvîḥ ile mirât-ı dili
'Ârif ol cânâ uşûl ile çalış eyle minâr
- 4 Çâr ebrû mehiñ halin görüb çarpıldı dil
Dilde cârîdir fuşûl-ı erba'a hem nev-bahâr
- 5 'Âşık olmuşdır begim çeşmiñ nigâh-ı nâziña
'Âşık o ma'sûḫ olursa böyle olsun hem civâr

- 6 Kâmetiñ şevki ile kadem duta oldu derûn
Âteş-i 'âşkıñ ile yanmağdadır misl-i çenâr
- 7 Gün yüzûñ gördi Hafîd bâm-ı felekden söyledi
Var imiş benden ziyâde kevn içinde tâb-dâr

-52-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Hayâl-i la'liñ ey meh hâtır-ı nâ-şâde gelmişdir
Mezâk-ı ârzû elbet anı bir bâde gelmişdir
- 2 'Aceb mi bend-i zülf ü⁽⁹⁰⁾ perçemiñden dil halâş olsa
Şeh-i iklim Çîn-i hüsniñe feryâde gelmişdir
- 3 Harab olduğunu bildüğine cânâ şeh-i 'aşkıñ
Nigâh-ı iltifât ile dilî âbâde gelmişdir
- 4 Bu şeb Toymuş meğer duht-ı rezi rindâne virmişler
Şerâbı şofile şofî mübârek bâde gelmişdir
- 5 Taşavvur eylemek taşvîr-i hâl u hatt-ı hûbânı
Hafîdâ tab'-ı pâkiñ kı⁽⁹¹⁾ hemân Behzâde gelmişdir

-53-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Gülistân-ı cemâliñ şanma ol yârîñ ki nişlikdir
Turunc⁽⁹²⁾ u portakâl gabgabı bir hõş yemişlikdir
- 2 Kanâ'at eyle ey dil bûse ol sîb-i zenehdânı
Yazuğ incitme ohşa sev şakın şanma ki dişlikdir
- 3 Düşürsün tevsen-i nahven-i 'inân-ı i'tinâsın kim
Bu râh içre haţar var çün firâz-ı⁽⁹³⁾ hüsñ inişlikdir

(90) 109'da u (ş) bağlacı yoktur.

(91) 109'da ki bağlacı yoktur.

(92) 108: turunc

109: turuncı

(93) 108: firâz

109: firâr

- 4 Şıgar mı gonçe-i neşüftesine kıatre-i şebnem
Kelâm olmaz dehân-ı teng-i yâre pür öpüşlükdür
- 5 Gülistân-ı cemâlinde fezâ-yı sînesin açdım
Didim bu taht-ı simîn cân fezâ cânâne gışlıkdir
- 6 Ne hâsıl zâr iderse gönlümi bâzîçesi dehrîñ
Düşürmez şaştına düşene yâ beşlik yâ düşeşlıkdir⁽⁹⁴⁾
- 7 Fırâş-ı vaşla gel ey şûh Hafîde arka vir tâ kim
Hücûm itmiş firâk u ğam meded ire gel ki h'fşlıkdir

-54-(95)

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Leb-i la'liñ-i yâriñ h'âne-i vaşla bir nemeklıkdir
Rağîf kaşr-ı ruhsârı dil cû' yemeklıkdir
- 2 Zebâb-ı haţtı kondurmazdı la'i şeker-efşâne
Yed-i hüşnine yâriñ kâküli gûyâ sineklıkdir
- 3 O şehbâz nigâhın mürğ-i dil-i şayd itmede dâ'im
Kemingâh-ı ham ebrûdadır kârıñ eteklıkdir
- 4 Değül kâkül meğer urağ nuhl-ı kıadd-i hûbândır
Muhaşşal kırm hüşn mesc ider gûyâ ipeklıkdir
- 5 Dem-i vuşlatda yâr-ı murzâğunı zahid-i sâlûs
Niyâz-ı heng-i 'arzile uşandırma eşlıkdir
- 6 Değül tenveñ künc-i hüşn üzre şûh rakkaşla
Kurulmuş bir hezine çaddı şanma eteklıkdir

(94) 109'da bu beyit yoktur.

(95) 108'de bu gazel yoktur.

- 7 Değül hançer dağınmış bâkinmiş sâde ol dilber
Belin baħr-ı sefid tende gûyâ o semeklikdir
- 8 Oğul bâlı neden olmaz leb-i cânâneden haşıl
Çiçek ruhsâr-ı dil zenburına hûbân peteklikdir
- 9 Ruħı gül bergi leb sünbüsitâni zülf-i hadlâle
O şûhuñ bâğ-ı ruhsârı Hafîdâ ehdi çiçeklikdir

-55-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Bir câmile dil şanma ki mestânelik eyler
Meclisde bakub zâhide rindânelik eyler
- 2 La'liñ görüb câm-ı şerâbı biz utandık
Ol mestlik ile 'âşıkı ferzânelik eyler
- 3 Hem bezm-i⁽⁹⁶⁾ şûh olsa gönül vehm ile 'aşbûr
Pinhânî-i çeşm olsa da şîrânelik eyler
- 4 Bend eyledi gönlümü serişte-i kâkül
Zencîr cenûn birle o dîvânelik eyler
- 5 Âğûş-ı şadefden çıkub ol dürr-i yetîm-veş
Dünyâya Hafîdâ yine bir dânelik eyler

-56-

Mefûlü / Fâîlâtü / Mefâîlün / Fâîlün //

- 1 Cevr ü cefâ ne dem ki dile yârdan gelür
Lâ-bud o şûh hâne-i ağıyardan gelür
- 2 İtmez derîğ luğfını emvât-ı 'aşkına
Nağd-ı hayât-ı la'-i şeker-bârdan gelür

(96) 108: bezmi

109: bize

- 3 Çokdan esîr-i kâfir idi gördüğün gönül
Olmuş holâş ırre-i tarârdan gelür
- 4 Olmak esîr-i derd ü mihen ey Hafîd sañâ
Lâyık değöldürür disem inkârdan yañâ gelür⁽⁹⁷⁾

-57-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Şanma ey gafil çıkar 'aşkıñ çıkınca cânımız
Mürde-i şadd-ı sâle yaqsıñ âhı sînenden çıkar
- 2 Dâne-i dürr mi yâhûd dürr mi didim rûyuñdaki
Didi bir 'ıtr-ı mu'attırdır cebîninden çıkar
- 3 Severim kâkül didim zîr-i'araççinden çıka
Çıkmaya koymaz o kâfir çıksa dîninden çıkar
- 4 Müşk-i âhû-yı hotendir kâkülün her bir teli
Hind u Sind içre bulunmaz mülket-i Çinden çıkar
- 5 Düşmesün bir dil ki kâkül kaydına yoksa Hafîd
Âh u sevda 'âşıkın her bir ineninden çıkar

-58-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Hicrûñ ile subha dek görmez gözüm uyku nedir
Âfet-i cân mı ol afet bilmem ol bed-hû nedir
- 2 Çeşmi nergis zülfi sünbül ruhları gülber-i leb
'Âşıka 'ayn-ı hayat-ı la'li kıdd-i dil-cû nedir

(97) 108'de gelür, 109'da yaña sözcükleri yoktur.

- 3 Sîb-ğabğab ğonca-leb dembestenâz u h̄oş edeb
Bilmem ol mest-i tegâfûl dîde dû ebrû nedir
- 4 Turre ejder zûlf-i su'bân çeşmi âhû kad-i yâre
Bir gümüşden servidir yanında ol pehlû nedir
- 5 Bâğ-ı ruhsârında nergis çeşmi şebbû kâkûli
Kalır kan çiçeği gerdeni bilmem ki ol ğisû nedir
- 6 Eşkime nisbet olunsa hef yem nem
Var iken bahır-ı muhîti bir avuç yâşû nedir
- 7 İtdi fersûde ketân-ı şabrımı ol mâh-tâb
Kaşdıña düşmüş Hafîdâ bilmem ol meh-rû nedir

-59-(98)

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Göñül kim ğah vaşl-ı dilrûbada ârzû eyler
Şikâf-ı sîne-i sûzanına ğuyâ rûfû eyler
- 2 Nigâh-ı ğamze-i sertîz ile ülfet iden elbet
Gelür ye's-i hayât 'uşşâka cândan dest-şû eyler
- 3 Dil u arâm u şabr u şâkati kalsun mı 'uşşâkıñ
Nigâh-ı mesti meslûl-ı hüssâm olmuş ğulû eyler
- 4 Güler İbrîk-i mey kah kah kadeh döndikçe meclisde
Kalur böğrinde desti bunlarıñe sû eyler
- 5 Görüb serv-i sehî 'aksi kaddi dildârı bâğ içre
Kenâr-ı cûda 'anıñçün Hafîdâ cüst-cû eyler

(98) Bu gazel 109'da yoktur.

- 1 'Aşk ile âh eyler isem cism u cân âteşlenur
Halvet-i cevfi-i derûn dûdmân âteşlenur
- 2 Ğamze-i pürkîn⁽⁹⁹⁾ ğabğab şöyle kim bârût-veş
Hırşlıdır el çekmeden ol meh hemân âteşlenur
- 3 Vâşıl-ı dîdâr-ı yâr olsa sürûr eyler gönül
Bir zemân-münfek olursa bir zemân âteşlenur
- 4 Bî-eser şanma şakın bülbül gibi feryâdımı
Şevk-ı ma 'şûkumla âh itsem cihân âteşlenur
- 5 Halka çıkmada gerdûna dūd-ı âhımız
Korkum oldur ki Hafîd âsmân âteşlenur

- 1 Kıpılmış mürğ-i dil bir dilbere üftâde kalmışdır
Uçurmuş 'aqlını başdan gönül sevdâda kalmışdır
- 2 Dü çeşm-i pür füsûnuñ aldı gönüm ey kamer-çehre
Giriftâr-ı dilim ol nergis-i şehîlâda kalmışdır
- 3 Varıñ ol bülbül-i şûrîdeye söyleñ ki el çeksün
Fiğân u nâle şimdi bu dil-i şeydâda kalmışdır
- 4 Şakın pürgûluk itme muṭribâ bu bezm-i 'işretde
Çıkar peşmînesin gûş it şadâ mînâda kalmışdır

(99) 109'da pürkîn veğabğab sözcükleri arasında u (9) bağlacı kullanılmıştır.

5 Seviñ ey bülbül-i şeydâ ki ğonca oldı neşüküfte
Hiçâbı⁽¹⁰⁰⁾ perdesin raķ'a eşer bir bâde kalmışdır

6 Haffide eylemez te'sîr zülf-i 'anberin-fâmı
Hayâl-i zıkr ü fikri kâkûl-i zîbâda kalmışdır

-62-(101)

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

1 Fezâ-yı sînede dâĝ-ı dil-i ruhsârı görsünler
Hezârân şevķ ile ey dil o dem feryâd(ı) görsünler

2 Süzülünce şâhbâz-ı çeşmin(i) ol âfet-i devrân
Olur⁽¹⁰²⁾ minķârına yine mürĝ-i dil-i şayyâdı görsünler

3 Nigâh-ı ğamze(-i) neşter kâkûl cânâne düzdür ki
Ne kanlar dökdüĝin ey dil bu dem kaşşâdı görsünler

4 'Aceb girmiş mi bir kez ğuşına ol âfetiñ bilsek
Çıķan 'aşķ ile dilden nâle-i feryâdı görsünler

5 Bu dâd bu kesm bu çeşm (ü) ruhsâr gül endâmı...⁽¹⁰³⁾
Hafîdâ resm îder var mı 'aceb Behzâdı görsünler

-63-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

1 'Aķl u hayâl u fikr ü ĝöñülüm rubûdedir
'Âşık hemîşe saña bigim ser-fürûdadır

2 Med hûş-ı âb la'liñ iderdi amân ĝöñül
Bilmem ki şimdi ķande o mecnûn ne şûdadır

(100) 108: hiçab

109: hiçâb

(101) 108'de bu gazel yoktur.

(102) 109'da "olur" şeklinde yazılan bu sözcüğün "alur" olması bizce daha uygun bulunmuştur.

(103) Bu sıra noktalar metnin okunamamasından deĝül metinde var oldukları için aynen geçirilmiştir.

- 3 Her dem hezâr zahm açar ol tâze sîne
Tîr-i nigâh-ı gânzelerinden nümûdadır
- 4 Sînemde çâk-ı zahmı ne kâbil şığışması
Ammâ nigâh-ı luğf-ı bir ucdan rûfûdedir
- 5 Eyer şumâr sîne dâğım o şûh açıl
Ey dil gözile görsün o kim tûde tûdedir
- 6 Âb içre 'aks-i kaddiñi bir kerre serv⁽¹⁰⁴⁾ görüb
Dâ'im kenâr-ı cûda seni cüst-cûdadır
- 7 Meclisde taşra kaçdı melâdan kanı görüñ
Zâhid halâya düşmeye nağş u şanûdadır
- 8 Rindîñ hayâli sâkidedir sâkiniñ dañi
Meclisde bâdede gözi desti sebûdadır
- 9 Çeşm-i siyâh u⁽¹⁰⁵⁾ hâl-ı⁽¹⁰⁶⁾ ruñi ey Hafîd anıñ
Gûyâ ki necm-i 'âşık yâ 'ayn-ı dûdadır

-64-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bûsesin alsam tarılmaz mı anıñ uyğûdadır
Tünd-hû bed-meşreb ol dilber 'aceb ne hûdadır
- 2 Aldı târ-ı perçemiñ 'aqlım tağıtdı fikrimi
Çalışur almağa cânım kaşlarıñ kayğûdadır
- 3 Bende yokdur yokladım her câyı dil gör kandedir
Şimdi bir âfetdedir yâhûd o hûb rûdadır

(104) 108: serv

109: servi

(105) 109'da u (ə) bağlacı yoktur.

(106) 108: hâl-i ruñi

109: hâli ruñi

- 4 Şanıña lâyıķ mı târ-ı zülfi ķırsun şâneler
Kılca ķalmıř 'aşıkıñ cânı o da ol mûdadır
- 5 Ey Hâfîd geh perçeme geh zülfine dil-bend olur
Bir ķarara ķırmaz ol bî-çâre kim şu budadır

-65-

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Mürġ-i dil⁽¹⁰⁷⁾ şaydı içün dâne midir hâl midir
Dile gösterme muĥabbet mi ruhıñ âl midir
- 2 Lebini aġzıma virdikde damaġım çatlar
Bilmez mi ķand-ı mükerrer mi yâhûd bâl midir⁽¹⁰⁸⁾
- 3 Âl ile 'aķlımı aldı benim ol ruhları âl
Dil ü cândan⁽¹⁰⁹⁾ dîde yine dir baña meyyâl midir
- 4 Beni şa'bânı idüb rûzede ol mâhlika
Ġâ'ib eyledim meh u sâlimi bu şevvâl midir
- 5 Her alan hâl ruha bende Hâfîde dir kim
Baķ(i)vir sînedeki⁽¹¹⁰⁾ dâġıma remmâl midir

-66-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Dil kim sevâd-ı hâl u haķķ eyler elindedir
İslâm esîridir ki o küffâr elindedir
- 2 Çeşm ü nigâh-ı ġamzeye mülk-i dili yine
Virdik vireli biz ânı tâtâr elindedir

(107) 109'da mürġ sözcüġü yoktur.

(108) 108'de bu beyit der-kenâr olarak verilmiştir.

(109) 108: cândan 109: cân

(110) 108: sînedeki 109: sinede

- 3 Bend oldu zülfe gördük o 'anķâyı dil begim⁽¹¹¹⁾
Bir âvuc oldu şimdi o şahbâz elindedir
- 4 Rû'yâda rûyuñ öpdiğın ikrâr idince yâr
Hışma gelürse 'âşıkâ inkâr elindedir
- 5 Ol şûh Hafîd olsa 'aceb mi rakîb ile
Gülşende kıl nazâr güle kim hâr elindedir

-67-(112)

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Künişt-i hüsn içinde şûretâ bir naķş-ı zîbâdır
Şaķın ey muğ-peçe âldanma⁽¹¹³⁾ nâķûsa bu dünyâdır
- 2 'Abeş şanma añâ ol kisvet-i tersâ-yı pâpâzı⁽¹¹⁴⁾
O da âyîni üzre şorsalar dir başķa ma'nâdır
- 3 Bu dehr-i kîne-cûnuñ mekrine aldanma ey dilber
Ki tırmaz bir sebât üzre döner bu cerķ-i mînâdır
- 4 Ruhiñ gülgûnına gerçi güli ben eyledim teşbîh
Muğayirmiş haķâ itdim yanâğın âli ra'nâdır
- 5 'Aceb mi ger Hafîd ifrâķ olursa medhi cânânın
Bahâristân-ı şûhîyedde ol bir nuhl-ı balâdır

-68-

Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fâîlün //

- 1 Şafhası ruhsâr-ı yârîñ haķdan vârestedir
Lîk-ebriû nev-zemîn bir mışra'-ı bercestedir

(111) 108: begim

109: yine

(112) Bu gazel 109'da farklı bir yerde verilmiştir.

(113) 109'da bu sözcük yoktur.

(114) 108: pâpâzı

109: pâpâs

- 2 Şanma mürğ-i dil ser-i gîsû-yı yâre bestedir
Ol mehiñ ser tâ kadem her mûyına peyvestedir
- 3 Mülk-i fesden çıkdı tahtir itdi Çîn u⁽¹¹⁵⁾ Mâ-çîni
Nükhet-i zülfüñ dutarsa 'âlemi şâyestedir
- 4 Hâl u ebrû mı⁽¹¹⁶⁾ haṭṭ u zülfüñ kitâb-ı 'aşıkân
Kâkûlüñ ey meh başıña gûyiyâ figristedir
- 5 Sünbül-âsâ serpilüb yer yer yatur zülf-i siyâh
Bâğ-ı ruhsârında gûyâ 'ârızı güldestedir
- 6 Varma ağızım ol mehiñ vardır dehânı söyleyim
Nev-şüküfte goncadır yâhûd tâze bestedir
- 7 Dün ser-i kûyında kim oldı gönül teftişine
Haḫ mu'îñ olsun bu gün peyk-i hayâl bifrestedir
- 8 Dil giriftâr-ı nigâh-ı yâr olaldan ey Ḥafîd
Hâlini şorma bigim çeşmiñ gibi pek hastedir

-69-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Tîr-i⁽¹¹⁷⁾ nigâh-ı cân u dile kim firistedir
Ey kaşı yay şanma o bî-çâre restedir
- 2 'Akreb nihâd kelb rakîbîñ şıyâneti
'Uşşâka olmaz olsa dahi nâ-dürüstedir
- 3 Galtîde hûn-ı eşk yatur mürdegân-ı 'aşk
Zîr-i zemîn-i hâkda dahi şanma restedir

(115) 108'de u (ə) bağlacı yoktur.

(116) 109'da ebrû-mı haṭṭ arasında gereksiz olarak u bağlacı kullanılmıştır.

(117) 108: tîr-i

109: dil

TC YÜSEKÖĞRETİM KURULU
PDRİŞLERİNE BAĞLI
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

- 4 Tırmaz hayâl-nâb-ı lebi kalb-ı kûzede
Seng-i cefâ vü cevri ile kim dil şikestedir⁽¹¹⁸⁾
- 5 Müşk-i ağabeyri haclete qar hâl ü perçemi
Gûyâ külâb ile o butiñ rûyı şustedir
- 6 Bâlâ-nişin kâküle yok çeşme var nazar
Tab'-ı hayâl-i nâzikimiñ meyli pistedir
- 7 Göstermez idi rûyın o gonca⁽¹¹⁹⁾ Hafide gör
Bâzâr-ı 'aşkı dutmuş o gül deste destedir

-70-(120)

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Şeb-i tarîk-i gam şem'-ı şerbi vuslatla düşmendir
Nuğûd-ı eşk-i müflis nuğre-i devlette düşmendîr
- 2 Gice tâ subha dek hâr-ı gam-ı hicr ile sülfetde
Olanlar 'ârız-ı cânân zülf-i yâre düşmendir⁽¹²¹⁾
- 3 Kefile sîne-şâf üftâdeler râhadla düşmendir
Ne bilsün küfrü îmânîñ kamû millete düşmendir
- 4 Hased ol âşık kâm âver-i devrâna olsun kim
Dil-i pür-iştibâh budur ol firkatle düşmendir
- 5 Niyâz-ı vaşl-ı cânânı koyub hemyâna el urmağ
Riyâ-perver olan zâhiddir ol cennetle düşmendir
- 6 O bî-rahmîñ neden sertîz-i nâz-ı gamzesi bilsün
Dem-â-dem katlı ider 'uşşâkı şefkatle düşmendir

(118) 108'de bu şekilde verilen gazelin 3. ve 4. beyitlerinin yeri 109'da tam tersi olarak verilmiştir.

(119) 109'da gonca Hafid sözcükleri arasında gör sözcüğü vardır.

(120) 109'da bu gazel yoktur.

(121) Gazelde beyit "üftâdedir" sözcüğü ile bitirilmiş olmasına rağmen uyak gereği düşmendir sözcüğü kabul edilmiştir.

- 7 Tabîb edviyye-i tiryâkı zayî' eyleme zîrâ
Dil-i bîmâr-ı pür-dûdum benim şîhhatle düşmendir
- 8 Döner dûnân-ı câhil _____ bu çerh-ı _____
Bulursa kande bir kâmil aña gayretle düşmendir⁽¹²²⁾
- 9 Neden bilmem 'aceb bu t̂ali'-i bed-ahterîñ her dem
Hañfîdâ zîr-mezelletde meğer rif'atle düşmendir

-71-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâîlü / Fâilün //

- 1 Sevdâ-yı zülf-i yâr ile dil kim havâlanur
Piç u hamîde zülf ü ruñından yu âlanur
- 2 Bülbül görince sûziş-i 'aşkıñ hemân o dem
Rû-mâl-ı pâ-yi şevkıñ olub bî-nevâlanur
- 3 Cûz'-î hayâl-i gamze-i yâr eylese gönül
Sînemde zahmı eşki yeñi hep devâlanur
- 4 Behbûd luñfı zahm-ı derûn dokunsa ger
Kalmaz tabîbe hâcet efendi devâlanur
- 5 Gâñî Hañfide itse nola çîn-i cebhe⁽¹²³⁾ yâr
Ey dil nigâh-ı luñfı ile ol sivâlanur

-72-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâîlü / Fâilün //

- 1 Gûş-ı güle hezâr sürûd-ı fiğân oğur
Gûş eylemez o ğonca şanur dâsitân oğur
- 2 Neyler hezâr mekteb-i gülşende gül didi
Açmış o ğonca nüshasını Gülsitân oğur

(122) Bu beyit 108'de der-kenâr olarak verilmiştir.

(123) 108: cebhe

109: cebhede

- 3 Meydân-ı hüsne tevsen-i nâzîñ sürüb o şûh
Tîg-i nigâhı⁽¹²⁴⁾ kahrı anıñ kâhramân oğur
- 4 Çıkmış kenâr-ı bâğa leb-i cûya hağ meğer
Evrâk nahle sağr-ı hağğı Bûtsân oğur
- 5 Medhin riyâz-ı çehrede zûlf-i siyâhınıñ
Gül bâğ-ı sünbüle Hafîdâ bî-zebân oğur

-73-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Câm-ı Cemşîd ü Sikender bunca devrân oldılar
Pâdişâh-ı 'âlem amma hâke yeksân oldılar
- 2 Şöyle sermest-i fenâ-rüsvâ tabî'atsın göñül
Bülbül ü⁽¹²⁵⁾ nergis bile senden gürîzân oldılar
- 3 Şâne-âsâ sîneme şerha çeküb ah itdim⁽¹²⁶⁾
Ol senden tarh u zûlfüñ perîşân oldılar
- 4 Câme-ğ^uab-ı vaşla girdik rûz-ı şeb biz⁽¹²⁷⁾ yâr ile
Reşk idüb mihriyle meh engüşt-be-dehân oldılar
- 5 Yârîñ âb-ı rûyını dökmekle ben çeşm-i terim
Mahzen dilde Hafîdâ dürr ü mercân oldılar

-74-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Gamiñla eğlenur 'uşşâğın ey meh âhı⁽¹²⁸⁾ nâyidir
Figân u nâle vü zârîñ şadâsı hep nevâyidir

(124) 108: nigâhı 109: nigâh

(125) 109'da ü (ğ) bağlacı kullanılmamıştır.

(126) 108: itdim 109: eyledim

(127) 108: biz 109: bir

(128) 108: âhı 109: âh

- 2 Beyâz gerdeni nakş eylemiş sudâger hâliñ
Metâ'-ı hüsni dildârıñ çiçekli bir sivâyidir
- 3 Semâsı cebhe necmi hâl-i hindû kavşîdir ebrû
Biri ruhsârınıñ mihr-i cihân-sûz biri âyidir
- 4 Görelden berli târ-ı perçem-i⁽¹²⁹⁾ gîsû-yı dildârı
Şabâ ile olupdur âşinâ göñlüm hevâyidir
- 5 Firenk-i zülfe cânâ h'ahişle dil esîr olmuş
Muqallid küfr-i zünnârı kuşanmışsa rızâyidir
- 6 Hıfâ zülfe cânâ aldıkdâ bûy-ı zülfini dir kim
Bulunmaz Çîn[i] Mâ-çîn u Hotende müşk⁽¹³⁰⁾ sâyidir
- 7 O tîğ-i gamze hûn aşâm-ı cevher-dâr-ı bî-dâdı
Dil-i şad-pâre ey dil bilmiş ol andan recâyidir
- 8 Göñül gel bezm-i hâşa âl peymâne deste
Alanlar destine tesbîh u misvâki mürâyidir
- 9 Didim bu sünbülü kim dikdi ey meh zülfünü gördüm
Didi bî-l-lah diken yok bâğ-ı hüsnümde hudâyidir
- 10 Değül zülf-i siyeh ruhsâr-ı âlide Hafîdidir
Anı nessâc-ı⁽¹³¹⁾ kudret işlemiş telli Hıfâyidir

-75-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Ruḥ-ı pür-tâb u la'liñ reşhası lû'lû vü mercândır
Nihân ol gonca-fem içre düzülmüş⁽¹³²⁾ dürr-i dendândır

(129) 108: perçem-i

109: perçemi

(130)108: müşk

109: misk

(131) 108: nessâc

109: nessâcı

(132) 108: düzülmüş

109: dizilmiş

- 2 Sühân feryâd ider ağlar fem-i mevhûm-ı tenginden
Çıkub incinmeye şöbet dehânından ne imkândır
- 3 Şerâb-ı la'-i gül-fâmı boyar rindânı⁽¹³³⁾ rengârenk
Ruhından çeşm-i 'uşşâkı boyarmış işte ol kândır
- 4 Şerâb-ı erguvân bulsa içer tâ şubha dek zâhid
Görince ğayrde dir ki şağın bu fi'-i şeytândır
- 5 Yeter evzâ'-ı etvârîñ Hafîde şimdilik ey meh
Ki kırma şîşe-i kalbim felekde rû-yı gerdândır

-76-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Sâkı getür ol bâde'i bezm ehline gezdür
Maḥmûr-ı vişâliñle şâvuḳ dilleri kızdur
- 2 Ol nîm-nigeh nergis-i fettân-ı⁽¹³⁴⁾ tegâfûl
Şayd içün alur göñlimi destînde⁽¹³⁵⁾ topuzdur
- 3 Efyûn-ı ğam îrâş ider ey şûhı cefâger
La'l mey-i nâbiñla meded 'âşığı sızdur
- 4 Rindân ile hem-bezm-i vişâl olmuş ol âfet
Duht-ı rez nâzende'i sen şanma ki kızdur
- 5 Naḫ'ı şeş ü pençînede her zârı rakibiñ
Ahvâli dü şeş düşmedi atdı yine çizdür
- 6 Hışmile bakarsa nola rindâne Hafîdâ
Sâlûs kuşûrına şağın kalma öküzdür

(133) 108: rindânı

109: rindân

(134) 108: fettân-ı tegâfûl

109: fettân u tegâfûl

(135) 108: destinde

109: destine

- 1 Lebi müldür ruhı gül müşk⁽¹³⁶⁾ kâkûl zülfi sünböldür
Beyâz-ı gerden kâfûrî üzre hâli fülfüldür
- 2 Şurâhiyle kadeh beyninde var bir mâcerâ bilmem
Gelür dâ'imâ söyler gûşına şakî ne kulçuldur
- 3 Ruhıñ şevkıyle ey gül zârlık ta'lim ider çokdan
Figân u nâlede cânâ dil-i âşufte bülbüldür
- 4 Hezârân kan yudar hicriñle ey gül⁽¹³⁷⁾ gıncadan göster
Nezâketle telessüm nîm gûşâyış birle gül güldür
- 5 Ne deñlü leng leng ise Hâfid feygâ-yı medhiñde
Ne öñdüller olur gör hâme-i tab'im ne düldürdür

- 1 Meyle pür idüb sâgârı cânâne disünler
Nûş it ki şerâbı saña mestâne disünler
- 2 'Ârz itmeyicek hâliñi ol şûha ne bilsün
Ma'sûmları taşla saña dîvâne disünler
- 3 Yap kûşe-i kalbiñde serây-ı gam-ı 'aşkı
Vîrâne-i bûm olmuşa kâşâne disünler
- 4 Hûrşid-i ruhıñ gördiği dem 'âşık-ı meh-cûr
Ayât-ı mübeyyen meh-i tâbâne disünler

(136) 108: müşk

109: misk

(137) 108: gül

109: dil

- 5 Girmesün amân 'âşıkınıñ қанına pür dem
Ol ğamzeleri hançer-i bürrâne disünler
- 6 Şeyn⁽¹³⁸⁾ eylemedik gitdi şehâ gûşe-i çalbi
Hayfâ ki bu ma'mûreye vîrâne disünler
- 7 Bu nazm-ı Hafîdî gibi bir ğayrisiniñ de
Girmiş mi 'aceb defter-i 'irfâne disünler

-79-(139)

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Dil kafile-i sâlâr-ı reh-i mülk-i fenâdır
Ten tâcir-i miñnet ber hem bâr u belâdır
- 2 Hep câzibeye virdi kamû fikr ile zikriñ
Şimdengerû kim dir ki o mecnûn 'ukelâdır
- 3 Aldım haberiniñ râh-ı 'adem mülkünüñ el-ğak
Hâk-i der-i rûşenger-i her-çeşm-i 'amâdır
- 4 Görmez ayağım semtini bu çeşm-i mecâzî
Eyvâh ki âhir bañâ ol râh-nümâdır
- 5 Eylerse mücâzât Hafîde 'ameliyle
Rûsvâ-yı enâm mashara-i rûz-ı cezâdır

-80-

Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilûn //

- 1 Nükhet-i 'aşkıñ meşâm-ı câna te'sîr itdiği
Rû-yı âteş-nâk-ı hâl-i 'anberinden belludur

(138) Her iki nüshada da şeyn şeklinde yazılan sözcük anlam gereği şen olmalıdır.

(139) Bu gazel 109'da yoktur

- 2 Ğonca-veş âlûde-i renk-i Ğayâ-yı nâz olan
şermile vuşlat demi şebnem terinden belludur
- 3 Çekdiđiđiñ âğûş-ı ikbâl u vişâle dilberi
Farş řevķ-ı himmet-i bâl u⁽¹⁴⁰⁾ perinden belludur⁽¹⁴¹⁾
- 4 Afitâbıñ dñn gice bedrini taĞríf eyledi
Tâb-ı pertev sñz-ı rñ-yı enverinden belludur
- 5 Girdiđiñ ağyâr ile Ğammâma inkâr eyleme
Renk-i rñ-yı 'ârız-ı tâb âverinden belludur
- 6 Ğamze-i Ğñn-rfzden Ğñn-đüşteligi ey Ğaffid
Râh-ı bismelegeh gibi sñ-yı derinden belludur

-81-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- ① Bezimde sâğâr u mey sâķi-i şannâze lâzımdır
Def u řanbñr u nây u muşrib u âvâze lâzımdır
- 2 Ne deñlü eskimişse tâzelendir dâğı eskitme
Sifâl-i köhnedir dil germi 'aşķ-ı tâze lâzımdır
- 3 Dökñlmüş perçem ü zñlfññ şağılmış her şaraf ey řñĞ
Belî evrâķ-ı Ğñsne dilbere şîrâze lâzımdır
- 4 O şâh-i Ğâl-i hindñya Ğarâret virdi ruĞsârı
Yed-i Ğñsnññde yârñn zñlfden yelpâze lâzımdır

(140) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

(141) Bu gazelin 3. ve 4. beyitlerinin yeri 109'da değişiktir.

5 Değül ha_{tt}-ı siyeh püşt-i leb-i cânânedey dil
Meğer mürğ-i cemâlî uçmağa pervâze lâzımdır

6 Yakub sa_hk it Hafidi gamıñla sürme tek anı
Dü çeşm u ebrûvâna çekme çün gaze lâzımdır⁽¹⁴²⁾

-82-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

1 H_van-ı vaşlıñ la'l-i leb-i cânâdır
K_{ur}z-ı ruhsârı dil-i cû'ana h_uş-cenâdır

2 Topuz ile boğâz-ı yâri kesüb olsa dahi
Yaşa şeh-i hâl-i habeşdir güzelim yâ hândır

3 Yeter ey tevsen-i nahvet dili çiğnetme yeter
Hicriñ odı irişür öldür anı yâ yandır

4 Lebiñe teşnedir ey şûh-ı cefâ-pîşe gönül
Kanına şusamış öldürme ânı ne kandır

5 Mân-ı hüşkiñ olub ardınca Hafid dildârıñ
Sürfe-i hüsne var gâr ne meh-i tâbândır

-83-

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

1 Dili bend eyleyen ol kâkül-i cânâne midir
Mürğ-i dil şaydı içün hâl-i siyeh dâne midir

2 Bir⁽¹⁴³⁾ kırıklık görünür târ-ı ham zülfünde
İnkisâr-ı dil-i 'âşık mı yâhûd şâne midir

(142) Bu beyit 109'da aşağıdaki şekilde verilmiştir:

"Ola mı meh dahi yanında anıñ nâb vâr"

(143) 109'da bir sözcüğü yoktur.

- 3 Târ-ı zülfi nîgeh-i rişte-i enzârim ile
Ulaşıkdr bilemem zülfine ol şâne midir
- 4 Töğunurmuş nîgeh-i fırine yarın(a) bilemem
Dili uşlandı şanurduğ yine dîvâne midir
- 5 Göñül atlandı yine bâzîce 'aşkıñla
Şeh-i hüsñüñde peyâ sürmesi ferzâne midir
- 6 Hafîd-i zârı niçün gülşen-i hüsne kıomadıñ
Bir zemân mahrem îdi şimdi o bî-gâne midir

-84-

Feilâtün(Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Kaldı hayretde göñül baķub kâküle müşk-i aşfer
Göricek 'ârızıñı gül didi Allah-ekber
- 2 Mücmer-i câh-ı zekân âteş-i tâb-ı ruhsâr
Gerdeninde görünen hâl-i siyâhı⁽¹⁴⁴⁾ 'anber
- 3 Bu kadar hüsñ ü⁽¹⁴⁵⁾ leţâfet bu kıadar şîve ile
Görse îmâna gelürdi seni bir kâfir ger
- 4 Günden evvel uyanursa yuķudan ger o perî
Tâğmaya mihr-i cihân-tâb-ı felek şerm eyler
- 5 Mihri güzer eyleyicek tâbeş-i ruhsârı Hafîd
Ola mı meh dañi yanında anıñ tâb o (2)⁽¹⁴⁶⁾

(144) 108: siyâhı

109: sîyâh

(145) 109'da ü (9) bağlacı kullanılmamıştır.

(146) Bu dize 108'de yazılmamıştır.

- 1 'Âşıkım âh eyledikçe cevfden⁽¹⁴⁸⁾ âteş çıkar
Çâr-ebrû bir mehiñ 'aşkıla âhım şeş çıkar
- 2 Sinn ü sâliñ şordum ol şûhuñ diler bist (ü) yek
Didim ey dâye meded sehviñ var anda beş çıkar
- 3 Kankı remmâle seni ey fâli'îm 'arz eylesem
Hâl u hañ u kâkûl-î dildârim âsâ-reş çıkar
- 4 Hâneye it'âma da'vet kıldı o meh-rû beni
Şubha dek menh eyledim la'lîñ dimedim âş çıkar
- 5 Ben miyim ey şûh ser-i kûyuñda senge yüz uran
Bir kez et 'arz-ı cemâl gör anda kaç biñ baş çıkar
- 6 Mest görüb bî-tab kıyâs itmeye o şâhin çeşmini
Lânesinden mürğ-i dîl şayd itmeye serkeş çıkar
- 7 Nâvek-i kurbâna karşı sinemi 'arz eyleyem
Tîrden tîzrev Hafîdâ dâ'imâ ol kaç çıkar

- 1 Âteş-i ruhsâr ile sevdâ-yı hâliñ serde var
Mücmer-i cevfi derûnumda benim 'anber de var
- 2 Âyet-i ruhsâr-ı hüsnüñ mû-be-mû hıfzımdadur
Muşhaf rûyuñda ki hep harf-be-harf ezberde var

(147) Bu gazelin ilk beş beyti 108'de yoktur.

(148) Cevfden şeklinde yazılan sözcüğün "cüftden veya çiftten" şeklinde yazılması daha uygun olabilir.

- 3 K̄ad u reft̄arĩñ seniñ ey ũh-ı dil-keũ ũanma kim
B̄ag-ı dehr ire en̄ar u serv ȳa'ar'ar da var
- 4 N̄ar-ı nemr̄ud-ı fir̄akım t̄ab-ı ruhs̄arĩñladur
D̄ag-ı dilde ey halilim ḡul de var ahker de var
- 5 Dilde z̄ulŕ ü 'arız [u] had u ha u eũmiñdedir
S̄unb̄ul ü reyhan benefũe nergis ü katmer de var
- 6 Bĩ-nemekdir s̄agar-ı ũahb̄a neũatĩ yokd̄ur̄ur
Neũ'e var ise yine la'l-i leb-i dilberde var
- 7 'Aĩf himmet bir ged̄ayım asit̄anımda benim
H̄usrev (ũ) Cemũid ü Keyk̄av̄us u⁽¹⁴⁹⁾ Iskender de var
- 8 B̄oyle bir p̄ak[i]-nij̄ad dilber-i h̄uũ-arz u⁽¹⁵⁰⁾ avr
erha s̄oyleñ s̄oyles̄un bañ̄a ki ankı yerde var
- 9 H̄ublar ire ey Hafid dil virmee ũalih budur
Bil̄ur̄uz n̄an u nemek haın ol la'l-i terde var

-87-(151)

Mef̄ail̄un / Mef̄ail̄un / Mef̄ail̄un / Mef̄ail̄un //

- 1 ũif̄a-yı ũadr olur dil-hasteḡane dilberim yokdur
Ola s̄ine-be-s̄ine leb-be-leb simin-berim yokdur
- 2 Z̄ul̄al-ı la'li telh̄i dim̄agi ide ũir̄in-k̄am
Mez̄a-ı arz̄u-yı def'e bir la'l-i terim yokdur

(149) 109'da u (9) bağlacı yoktur.

(150) 108'de u (9) bağlacı yoktur.

(151) Bu gazel 109'da yoktur.

- 3 Merâm ey mâh-rû bir kez seni âğûşa çekmekdir
Benim genc-i vişâlimden dahi ğayri cerim yokdur
- 4 Niyâzım var ne deñlü nâz iderseñ ey şeh-i hû-bân
Yoluña şarf var nağd-ı hayât sîm u zerim yokdur
- 5 O deñlü dâgdâr-ı hasretim hâlinden ol mâhîñ
O necm-i hûsni bir kez görmeğe sa'd-ı ihtârım yokdûr
- 6 Nizâr itmiş hayâl-i mû-meyâli ol kadar çeşmim
Der-âğûş itmeğe bâzûlarım da hiç ferim yokdur

-88-(152)

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Gülşende şürâhiyle dizildi çeşme neyler
Divâne gönül yârile seyr-i çemen eyler
- 2 Gülşende açub hayret ile ağzını gönca
Seyre çıkıcağ ol dahi seyr-i dehen eyler
- 3 Şûr-efgen olur gamze-i sertîz-i sitîziñ
Cem'iyet-i 'uşşâka nigâhîñ fitne⁽¹⁵³⁾ eyler
- 4 Olmadı müyesser dile o şûha şarılmak
Kim eyledi ol zevki ki zerrîn kemer eyler
- 5 Kâtl itmek için 'âşık-ı zârı o perî gör
Şemşîr-i kazâ gamze vü zülfin resen eyler
- 6 Akmazdı Hafîd semtine ol nîm-nigâhı
Bir vahşîliği kankı ğazâl-i Hoten eyler

(152) Bu gazel 108'de yoktur.

(153) "fitne" şeklinde yazılan sözcük kafiyyeye uygunluğu bakımından çoğulu olan "fiten" şeklinde yazılmalıdır.

- 1 Bezme gel sâkı bunca gam öldürdi yeter
Râh-ı cân-bahşî getür şevkile dönsün⁽¹⁵⁴⁾ sâgar
- 2 Şevket-i bâd-ı dili cedîd bahâr eyledi tîrd
Olsa gül-geşt-i çemen şahn-ı gülistân nola ger
- 3 Yine bir kevn-i cedîd oldu bütûn dünyalar
Gök çemen lâle kamer gülleri gûyâ ahter
- 4 Tıfı-ı dil mehdini tahrîk nola eylerse şabâ
Dâye-veş ninni söyler şubha değin bülbül öter
- 5 Nola nergis gibi mest ola dü çeşm-i bülbül
Güli teshîre çeker vird-i kadeh tâ-be-seher
- 6 Gül ile halveti var bülbülüñ ağıâr meded
Girme bâğa diyü nergis irakdan gözler
- 7 Nice şûh olmaya gülşen ki ola derd-i hezâr
Gül ise tâze⁽¹⁵⁵⁾ vü ter bülbül ise kaçmer
- 8 Ney u mey gülşen ü gül olmaya şahrâda Hafîd
Eyle bir bâğçe-i rû-be-hazândan ne biter

- 1 Târ-ı meyden ruhiñ ey meh ne güzel gülleniyor
Dil-i âşûftemiz ol şevk ile bülbülleniyo

(154) 108: dönsün

109: dolsun

(155) 108: tâz

109: tâze

- 2 Zülfi sevdâsı ile dil yine elden gitdi
Heves-i kâkül-i yâr ile gönül telleniyor
- 3 Bir güzel tûfe edâ nâz u kirîşme o şûh
Mecma'-ı dil-şudegân içre katı dilleniıyor
- 4 Nice dil cür'et idüb bûsesin alsun zîrâ
Ğazab âlûde pür çin-i cebîn halleniıyor
- 5 Kâsdı cân alma mıdır ğamze-i hûn-rîziñ 'aceb
Nigeh-i kabza-i şemşîri teğafülleniıyor
- 6 Meclis-i meyde kulağ dutma şağın tanbûra
Görelim şîşe-i meydîr ki o kulkulleniıyor
- 7 Dehr-i fânîde Hafîd Hâtem-i Tay tay ideli
Maţbah-ı cûd[u] kerem ğâlîba maḥlûlleniıyor

-91-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâîlü / Fâilün //

- 1 Gördük cemâl-i pâkiñi yariñ ki derlidir
Bî-çâregân-ı 'âşıkı bildik eserlidir
- 2 Şekker dehânı la'-i lebi berk-i gül gibi
Ol şûhiñ ağızı ğüyyiyâ gülbeşekerlidir
- 3 Âl ile 'aqlımı bizim ol âlla mı alân
Mûy-ı bîlî miyân ince zer kemerlidir
- 4 Güller açıldı bâd-hazân irdi ğüşene
Âçılmaz ağızı bülbülüñ aşlâ kederlidir
- 5 Gerçi derûnı nâlesini itmez âşikâr
Maḥmûrî telḥ zâika şaḥı ḥaḥarlıdır

- 6 'Âşık derûnı nâlesini itmez âşikâr
Bî-çâre bilmiyor Hafîd 'âlem haberlidir

-92-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Nigâhım hasret-i dîdâr-ı yâr ile süzölmüşdür
Fîrâkî⁽¹⁵⁶⁾ âtesinden rişte-i çeşmim üzölmüşdür
- 2 Bu şeb kimlerle hembezm-i vişâl olmuş meh zîrâ
Gîrîbân-ı hayâlim çâk olub bendi çözülmüşdür
- 3 Nice mahmûr u mest olmaz gönül meclisde ey sâkî
Mey u dilber şurâhi şağâr-ı şahba dizilmiştir
- 4 Yine bâğ-ı cemâle var ise ağyâr eli değmiş
Gül-i ruhsâr-ı nevhîziñ biraz rengi bozulmuşdur
- 5 Hafîd âyât-ı nûrî rûyî üzre eylemiş tefsîr
Cebinde "tüsir-ün-nâzirîn" gûyâ yazılmışdır

-93-(157)

Mefûlü / Mefâîlün / Mefûlü / Mefâîlün //

- 1 Bir hırka-i şadr-pâre şanmañ ki melâmetdir
Ceyb-i dil-i der-vîşân enbân-ı kerâmetdir
- 2 Ey şeyh-i kerâmet-bîn bu 'âşik-ı nev-âyîn
Her tekyeye hizmetden maşşûdı inabettir
- 3 Şanma bizi bî-hûde dâ'im dilimiz hûda
Koymaz bizi bir şûda bilmem ki ne haletdir

(156) 108: firâkî

109: firâk

(157) Bu gazel 109'da yoktur

- 4 Bir dilbere meftûnım cevri itse de memnûnım
Zan itme ki mecnûnım bir özge belâhetdir
- 5 Pür tâb-ı cemâlınden bu bende-i bî-tâba
Ey nûr-ı ziyâ-perver itlâf u izâ'atdır
- 6 Gel 'aşka heveskâr ol bülbül gibi hem zâr ol
Bu gülşene gel hâr ol şanma ki rezâletdir
- 7 Yüz virme o gîsûya serpilme gül-i rûya
'Uşşâkıñı kayguya şalmaya 'alâmetdir
- 8 Çek cevriñi ol yârîñ ol hûnî gaddârîñ
Ha_{tt}ı gelicek yarın çekdiği nedâmetdir
- 9 Hâl-i ruh-ı cânâne itdi dili dîvâne
'Aşkile Hafîdâne olmak⁽¹⁵⁸⁾ ne sa'âdetdir

-94-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Ben şeh-i sûde-ger-i 'aşkıñ metâ'ım gadürür
Sûz-nâk-ı hasretim derd-i dilim⁽¹⁵⁹⁾ mübhemdürür
- 2 Âşikâr itmem derûnumdan çıkarmam süzişim
Zahm-ı nâsûr-ı dile ol âteşin merhemdürür
- 3 Âb [u] tâb-ı la'liñi bir kerre şuñ gel 'âşıka
Şunduğuñ cânâ sitem yâ kâse-i pür-semdürür
- 4 Kim bilür kesr ile noqşân farkını kim zihn ider
Câhile eksikdir artık kâmile kem kemdürür

(158) "olmak" olarak yazılan bu sözcük anlamca "ölmek" olmalıdır.

(159) 108'de dilim sözcüğünün yazımında "di" kısmı yazılmamışdır.

- 5 Kim dimez kim iñleyin dil kimiñ var zehresi
Ey Hâfîd kimdir o meh şimdi kime hemdemdürür

-95-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Küşâde olmadık 'âlemde gonca-fem mi kalmışdır
Gül-i⁽¹⁶⁰⁾ neşküttesinde bâğ-ı dehriñ şem mi kalmışdır
- 2 Görelden tâb-ı pertev-sûz-ı hûrşîd-i ruh-ı âliñ
Dü çeşm-i hûn-feşânımdan benim şebnem mi kalmışdır
- 3 Vişâliñdir dil-i bî-mâra dermân ey perî peyker
Şarılmadık o zahme yoksa kim merhem mi kalmışdır
- 4 O şûh-ı bî-vefânıñ luğfını biz görmedik yoksa
Elinden kâse kâse içmedik hiç sem mi kalmışdır
- 5 Mey-i şahbâyı sâgarda bile sâkî ferâh nâ-bûd
Neşât âver bu 'işretgehde câm-ı cem mi kalmışdır
- 6 Gehi nevhanger eyler gâhî hunya-ger gam-ı 'aşkı
Hâfîda hicri ile çekmedik mâtem mi kalmışdır

-96-

Fâîlâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Çemen u lâle-i cennet hañ u hâl-i dilber
La'l-i Gülnâr lebi reşhahesi Âb-ı Kevser
- 2 Sünbüle zülf-i siyeh çeşmine şanma nergis
Hâl-i ruhsârına teşbîh ola yâhûd 'anber
- 3 Tâğ-ı ebrûsı anıñ kavş-ı kazâyâ kurılıb
Tîr-i müjgânı taşır def'a belâ dahî siper

- 4 Ruhı gürbergi lebi ğonca dehân-ı nâzı
Kadd-i bâlâsınıñ efgendesı serv ü 'ar'ar
- 5 Ğamze yağlı kuruşun gibi mü'esşir ey dil
İhtirâz it getürir gitdiği yerden o haber
- 6 Kâhramânî⁽¹⁶¹⁾ nıgeh-i nâza taĥammül idemez
Rüstem ü sâm u⁽¹⁶²⁾ nerimânda komez kuvvet u fer
- 7 Yâl ü bâl kadd-i tenâsüb yakışıklı a 'zâ
Sîret-i perî melek şûreti ĥûrî manzar
- 8 Ağzı varmaz diyü var ağzı mâhıñ âdem
Güyyâ itmiş o nûn üzre olân nokta-i cer

- 9 Görinür çeşmine ruhsârına bakdıķça hafid
Çemen u lâle-i cennet haĥt u hâl-i dilber

-97-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Geldi müjde resân didi ki cânân geliyor
Dil-i pejmürde seviñ kâlibiña cân geliyor
- 2 Ruhı gül kâküli⁽¹⁶³⁾ sünbül kaddi bir serv-i sehi
Giyünüb câme-i sebz ol haĥr-ı reyĥân geliyor
- 3 Elem ü cevr ile ey pister-i cevre yaşanan
Derde em yâreñe merhem ko aña kan geliyor
- 4 Gün yüzüñ dutdı seĥâb-ı haĥtı oldu ma'zûl
Naşırıkñ pâdişehi mağribe rahşân geliyor

(161) 108: kâhramânî

109: kâhramân

(162) 108'de u (ğ) bağlacı yoktur.

(163) 108: kâküli

109: kâkûl

- 5 Kaşı tuğrâ-keş-i ha^{tt}-ı ra<sup>çam-ı ru<sup>hsârı
Mansib-ı Şâma mu^çarrer ile zî-şân geliyor</sup></sup>
- 6 Elde câm-ı mey-i gül-fâm u bir elde sâğâr
Mest-i lâ-yeş'ir o şû^h tekyeye kurbân geliyor
- 7 Gerden-i şâf-ı ziyâ-dârını sikinki serüb
Mesla^h-ı 'aş^ç-ı ilâhiyeye her an geliyor
- 8 Meclis-i gayra varır bilmez dildâr
Vardı^ğıñ gûş ideli baⁿâ o pek dâⁿ geliyor
- 9 Künc-i mey^hânede geh mest gehi ma^hmûruz
Dehr-i fânide ha^{tt}-ı bu şekkile yân geliyor

-98-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Ru^huñ cânâ şif'â'ı pertev-i mehdên dirahşândır
Lebiñ âl lu'âbî la'î-i yâkût Bedahşândır
- 2 Görelden hâl u hadd u ha^{tt}-ı ru^hsâr-ı 'ara^çnâkiñ
Gül ü nergis benefşe sünbül ü rey^hân perişândır
- 3 Değül hâl-i siyeh ru^hsâr u⁽¹⁶⁴⁾ ha^{tt}-ı 'anberiñde
Beyâz-ı gerden kırtâsî üzre ol zer-efsândır
- 4 Düşelden arzû-yı bâğ-ı vaşl-ı dilber bâyâne
Hezâr-âsâ dil-i zâr u nızârıñ kârı efgândır
- 5 Reh-i 'aş^çında koc gibi ha^{tt}-ı ölmeye gelmiş
O tîğ-i bî-dirîği çek efendim saña kurbandır

(164) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur.

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Meşâmı 'âşkın müşkîn gîsûdan mu'a^{tt}ırdır
Hayâl-i hâl-ı ruhsârîñla cânâ dil mu'anberdir
- 2 O çîn-i cebhedendir mi yâhûd der mi dışıñ dir ki
'İtâb-ı tâb-ı rûyım la çıkar 'ıtr-ı mu^{ka}ttardır
- 3 Hayâl-i hâtır-ı 'âşık olur Erjenk-i Mânîden
Ziyâde çün cemâl-i dilberi dilden muşavverdir
- 4 Kurutmuş tâb-ı dilber eylemiş fertût-ı ağıyârı
Kosuñ zembîle lâyıq mı rîm pâpâdan cûy mu'ammerdir
- 5 Dehânîñda nola ma^hû olsa la'-i dilrubâ zîrâ
Gülâb ile Hâfidâ tabb olunmuş bir muhammerdir

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 O şûh-ı dil-sitân ey dil nedem cevr ü⁽¹⁶⁵⁾ cefâ eyler
Değül cevr ü cefâ belki dil-i zâra vefâ eyler
- 2 Felek olmaz müsâ'id saña da ey hüsn ile yektâ
Düşürme 'aks-i rûyuñ câma 'aks-i müddâ eyler
- 3 Görince rûy-ı 'âlem-tâb ruhsârîñ felekde meh
Kebûd atlas-ı çerhı giyüb ye'sân ridâ eyler
- 4 Görünce tîg u⁽¹⁶⁶⁾ tîr u⁽¹⁶⁷⁾ gamze-i çeşm-i siyehkârı
Yolunda 'âşık-ı zârı dil ü⁽¹⁶⁸⁾ cânîñ fedâ eyler
- 5 Firâkıñla seniñ cânânım ekşim yem olmuşdır
İçinde merdüm-i çeşmim hayâl ile şinâ eyler

(165) 108'de ü (9) bağlacı yoktur

(166-167-168) 109'da u (9) bağlaçları yoktur.

- 6 Değül bî-hûde âh u zârı kûyında o meh rûyın
Kemend-i zülfi 'ağyârına düşmüş dil ezâ eyler
- 7 Döker tîğ-î nigâh-ı kahr ile kanıñ dil-i zârıñ
Şofâsından yed u pâya yakub ol meh hınâ eyler
- 8 Şavâb itmez Hâfidi halka-i gîsû-yı cânândır
Hevâ-yı⁽¹⁶⁹⁾ zülf-i yâre düşdi elbette haţâ eyler

-101-

Mefûlû / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Çeşmiñ gibi bir hûnî-î gaddâra giriftâr
Olmaya meded olmaya tâ derd ile bî-mâr
- 2 Halîñ gibi bir fitne-i âşûb-ı cihâne
Yüz virme şakın olmaya bârî peri ruhsâr
- 3 Zülfüñ gibi zünnâr-ı Firengi bulunur mı
Ey büt beni bend eylemiş ol kâfir-i⁽¹⁷⁰⁾ ğaddâr
- 4 Kâkül gibi bir kafilesi Çîn u Hıfânıñ
Var mı getüre müşk-i⁽¹⁷¹⁾ 'abîrî bû-yı bisyâr
- 5 Gelmiş mi çemen-zâr-ı cânâbe yâ cihâna
Kaddiñ gibi bir serv-i sehî nâdire reftâr
- 6 Çıkmazdı derûndan Hâfidâ⁽¹⁷²⁾ âteş-i 'aşkı
Sûz-ı dilimi çeşm ü sirişkim⁽¹⁷³⁾ ider izhâr

(169) 108: hevâ-yı zülf

109: hayâl-i zülf

(170) 108: kâfir-i ğaddâr

109: kâfiri ğaddâr

(171) 108: müşk

109: misk

(172) 108: Hâfid

109: Hâfidâ

(173) 108: sirişkim

109: ser eskim

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Göñül 'aşk-ı mecâzîden eğerçi kim rehâ ister
Marîz-i hâste-i 'aşkıñ şakın şanma devâ ister
- 2 Kırık yelken dümen yok tûl u⁽¹⁷⁴⁾ 'arzıñ şimdi pâyânı
Yem-i 'aşkıñda kaldı fûlk-i dil bir hōş havâ ister
- 3 Görüb gözetmeğe bu sîne-i 'uşşâk-ı surâhî
Müje tîri⁽¹⁷⁵⁾ nigâhı⁽¹⁷⁶⁾ gözci bir ebrû kemân⁽¹⁷⁷⁾ ister
- 4 Fiğân u⁽¹⁷⁸⁾ nâleme ta'n eyleme ey şûh-ı cihân zîrâ
Bu gülzâr-ı muhabbet hâli kalmaz bir nevâ ister
- 5 Firâk u hicr ile tobtolu taştı dîdeler nemden
Gelüb çûş u hurûşa şimdi merdümler şinâ ister
- 6 Devâ-yı 'aynı içün izi tozundan ol âhûnuñ
Cevâhir mîl u kuhl-ı işfahânı tûtiyâ ister
- 7 Eser itmekde tîğ-ı gamze-i hûn-rîz-i bî-dâdıñ
Dile her dem o perçemi⁽¹⁷⁹⁾ Hafîdi âşînâ ister

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Revnağ-ı bezm-i şafâ bâde-i gül-fâm iledir
Deyide berhemeniñ ülfeti aşnâmiledir
- 2 Görmedik luğfını cânâ siteminden gayri
Bize in'âm-ı vefâ itdiği düşnâmiledir

(174) 109'da u (ə) bağlacı yoktur

(175) 108: kîri

109: tîr

(176) 108: nigâhı

109: nigâh

(177) 108:

109: kemân

(178) 109'da u bağlacı yoktur

(179) 108: perçemi

109: bî-rahm

(180) Bu gazel 108'de yoktur.

- 3 Çeşm-i nergis-şiken-i lâle-keş-i ruhsârı
K̄an ider göz çıkarır neş'esi bir h̄âmiledir
- 4 Dâ'imâ çerh-ı çebendâz-ı galağ bahşîñ işi
Rif'ati câhiledir zilleti hep kâmiledir
- 5 H̄afîdî dönmez idi rüstem-i 'aşkıñdan anıñ
K̄almadı tâb(-ı) t̄üvân 'illeti ser sâmiledir

-104-(181)

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Dil u cân u d̄ide reh-ı k̄ûyuña cânâne yağar
Bu ne hikmet güzelim suyuña dil ş̄u-veş ağar
- 2 Bize geldikde olur gonca gibi neşkäfte
Bülbül-âsâ bezm-i ağıyâra varır ş̄üh şağar
- 3 Deve na'banda bağar gibi bağar rindâne
Ş̄öfi süzmez de gelür bezm-i meye ya ne bakar
- 4 Ekşerî müşterisi dilber-i nevreste benim
Çekiç-i gamze ile s̄ineme ol yâre çağar
- 5 Per-i müjgânını ş̄ayd içün o şâhîn nigehe
Ağsa biñ mürğ-i dil-i zârı çeküb çene dağar
- 6 Sâha-i h̄üsne sürüb tevsen-i nâz u nahvet
Müje-i rum hunı ekşer dil-i 'uşşâka çağar
- 7 Haylidendir akıdır yaşını hicriñle göñül
Yaşı yetmiş p̄îr olub âh̄iri ş̄imdi k̄an ağar
- 8 'Unf-ı bâridle bu şeb başdısa zâhid bezmi
Buzı kesmez o h̄öd k̄andili elbette bağar

(181) 108'de bu gazel yoktur.

9 Hâfidâ seb'-ı semavât-ı zemîn u feleği
Korkarım ki şerer-i âh-ı dil-i zâr yaķar

-105-(182)

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Beni sağ eyleyen dünyâda hicriñle siteimlerdir
Vişâl-i âteş-i ķurbuñ cefâ lutfuñ elemelerdir
- 2 Gehi tîr-i müje geh ğamze yoklardı dil ü cânı
Unutdı gelmez oldu bî-vefâ cânâ ne demlerdir
- 3 Vişâliñ şevķ-ı hayretde ķodı 'uşşâķı ey meh-rû
Temes sül eylemiş misliñ vücudum şañ şanemlerdir
- 4 Beni ol 'âl-ı ref' idüb hâkdan didi 'âşık
Budır dîvâne meşreb şâhib-i lutf u himemlerdir
- 5 Geçilmez mâcerâ-yı eşķ-i çeşmim cûşışından kim
Hudâ tâ itmedikçe nâhûdâ ol şûh yemlerdir
- 6 Bu bâğ-ı dehr içinde sâķi(-i) gerdûn-ı ğaddâre
Şanûr zerrin ķadeh şanma kim ol şûh şanemlerdir
- 7 Hâfid gözyaşına rahm eyledi pîre-zen-i dünyâ
Yazık genc yaşıña şordı didi didim ne nemlerdir

-106-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feülün //

- 1 Şevķ 'aşķ ile nice şu'leye pervâne düşer
Ğayr izhâr idemez sûzişini yâne düşer
- 2 Hep şafâ câyını taķsım idüb ehl-i 'aşķa
Raķîbe ğülşen ü ğül⁽¹⁸³⁾ âşıkā ğam-hâne düşer

(182) 108'de bu ğazel yoktur.

(183) 109'da ğül sözcüğü yazılmamıştır.

- 3 Meclis-i meyde sebû olsa eğer işkeste
Zâhide ıyd olur ol ğulgule rindâne düşer
- 4 Eylemez şağ-ı şefe ğonca-dehen dişleridir
Açmasun söyle şadef azğını dürdâne düşer
- 5 Zikr ü tesbîh ile câme'e sa'f itse ğöñül
Kadem-i ülfet-i 'işyânına meyhâne düşer
- 6 Hafid ezhâr muhabbet ideli dildâre
Döker ol göz yaşını süz ile⁽¹⁸⁴⁾ dâmâne düşer

Harfû'z-Zâ

-107-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilûn //

- 1 Mestiyüz la'l-i lebiñ câm-ı şerâbın değülüz
Bendiyüz kâkülünün turre-i tâbiñ değülüz
- 2 Değülüz meclîs-i 'işretde begim bî-gâne
Dostuyuz şâkıye biz nuql (u) kebâbiñ değülüz
- 3 Bilürüz luğf bize cevr (ü) cefâñı ammâ
Çin-i ebrû-yı ğazab birle hıfâbiñ değülüz
- 4 Mâ'ilüz la'l-i lebiñ cür'asını nûşa begim
Yoksa bî-renk u tehî kûze-i nâbiñ değülüz
- 5 Yek nazarla dil-i 'uşşakı idersün ta'mîr
Hafide bakmasın hiç yoksa harâbiñ değülüz

(184) 108: süz ile

109: süzla

- 1 Bu nâz ile bu 'işveye 'uşşâk tayanmaz
Bu hüsni ile bu çehreye müştâk tayanmaz
- 2 Ben haste-i dil-figârîna luţfuñla tabîbâ
Em eyle kim yoksa baña tiryâk tayanmaz
- 3 La'-i lebiñi medhe şürû' eyle idim ben
Hâme tayanmaz ta'mına evrâk tayanmaz
- 4 Bu ğamze-i dil-dûz ile bu nîm nigâha
Çerhî tağılur ğâlibâ nüh tâk tayanmaz⁽¹⁸⁵⁾
- 5 Ceyş u 'alemiñ çekdi sürûr gerçi ki geldi
Ser-leşkeriñ⁽¹⁸⁶⁾ enduhıma bayrâk tayanmaz
- 6 Dâm efken olur dâne-i ruhsârîna zülfüñ
Mürĝ-i dil azâdıma ol kaş tayanmaz
- 7 Ne sihr u füsûn ne zer u⁽¹⁸⁷⁾ sîm u ne hamâ'il
Te'sîri yok ol câdüya evfâk tayanmaz
- 8 Hem nâzik ü hem nerm⁽¹⁸⁸⁾ (ü)⁽¹⁸⁹⁾ laţif ol ten-i pâkî
Bakmaya Hafid sine-i berrâk tayanmaz

(185) 109'da 4. ve 5. dizelerin yeri deĝişiktir

(186) 108: ser-leşkeriñ 109: ser-leşker

(187) 108'de u (ğ) bağlacı yoktur.

(188) 108: bezm 109: nerm

(189) Her iki nüshada da olmamasına karşın anlamı tamamladığı için kullanılmıştır.

-109-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Âteş-i hicriñle cânâ çeşmi giryân itmişiz
Şevk-ı 'aşkıñla seniñ çâk-i giribân itmişiz
- 2 Derd u hasretle yatur râhında hâk olmuş bu ten
Bakmaz ol hûnî gâzabla gûyâ kân itmişiz
- 3 Dil-barâbî 'aşk ider ta'mir dirlerdi velî
Biz o sevdâda meğer ma'mûrî⁽¹⁹⁰⁾ vîrân itmişiz
- 4 Ben giriftârîñ gibi bir âh ile gîsûlarıñ
'Anber-i zülf-i siyeh-kârîñ perîşân itmişiz
- 5 Şevk-ı gülden ey Hafîd bülbül ne resme yandığın
Gör ki 'aşkımdan aña bir zerre ihsân itmişiz

-110-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Dil-i âşuftermez mecnûn u leylâyı şalındırmaz
Düşen hergiz hevâ-yı zülfe sevdâyı şalındırmaz
- 2 Firâkıñla seniñ çekdikçe cânâ âteşin demler
Yağar şevkıñle bağrım nâle-i nâyı şalındırmaz
- 3 Bu şeb düşümde gördüm perçemiñ çîn-der-çîn olmuşdır
Nezâketle pür olmuş müşk-i bûyâyı şalındırmaz
- 4 İder biñ fitne-i maşşer negâh-ı çeşm ile îkâz
O mest-i nîm h'ab-ı nâz ferdâyı şalındırmaz

(190) 108: ma'mûrî

109: ma'mûr

- 5 Şerâb-ı 'işveden yokdur gözünde hiç mekes deñlü
O h_unı merdümân o'lâ vü ednâyı şalındırmaz
- 6 Kıyâmetler kopârır bâşına kaddi çemenzârıñ
Gelür bâğa yanınca serv-i bâlâyı şalındırmaz
- 7 Düşünce kand-ı la'l-i dilrubâ yâdına 'uşşâkıñ
Değül tuft kelâmı⁽¹⁹¹⁾ belki beygâyı şalındırmaz
- 8 Ruħuñ şevk ile cânâ ağlamakdan dîde[-i] hasret
Ne dem cûş u hurûş eylerse deryâyı şalındırmaz
- 9 İder hâr u hası terbiye⁽¹⁹²⁾ bâğ-ı hüsni misk-âsâ
Gül-i ruhsârıñ ey dil verd-i 'îsâyı şalındırmaz

- 10 Girer her günde biñ kâna Haffidâ 'âşık-ı zârıñ
Yed ü pâyiñ ider âlûde hınnâyı şalındırmaz

-111-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Şebnem misâl o goncaya gerçi fütâdeyüz
Hürşîd-i tâb-ı hüsni ile nâ-semâdayuz
- 2 Dil-tîreyüz firâk-ı gam-ı yâr ile velî
Mir'ât-ı kalbi 'aşk ile dâ'im cellâdeyüz
- 3 Baħr-ı siyâha düşdi ise fülk-i dil ne gam
Zan itme zâhidâ bizi sen nâ-hudâdayuz

(191) 108: kelâm

109: kelâmı

(192) 109'da terbiye sözcüğü ider sözcüğünden sonra bulunmaktadır.

- 4 Âhen misâl çekilmez iken zor çillemiz
Destinde şimdi gör ki o yârîñ kebâdeyüz⁽¹⁹³⁾
- 5 La'liñ hayâli sâķî bizi eylemiş harâb
Pîr-i muġân şanmıya kim mest-i bâdeyüz
- 6 Tîr-i nigâhı şavmadan ol ġamzeler dile
Eyle hücum şanma göñül bir belâdayuz
- 7 Olmuş Haffîd bende ser-i çîñ-i zülûfine
Yârîñ kemâl-i hüsnine ammâ haķâdayuz

-112-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Dili bend eyleyeli kâküli zencir ideriz
Kara sevdâdır o biz def'ine tedbîr ideriz
- 2 İderiz kâkülîni cem' perîşân kıomayız
Bilmeziz gerçi sihir ef'i'i teşhîr ideriz
- 3 Sâķiyâ biz der-i meyhâneyi⁽¹⁹⁴⁾ çok beklemişüz
Şanma sâlûs bize şöñ bâde'i şebġîr ideriz
- 4 Çıkđı meslûl hüssâm-ı ġamzeleri mest didi
Kanı 'âşık var ise tu'me-i şemşîr ideriz
- 5 Dem-i vuşlatda o şûhîñ didüm it nâz u niyâz
Söyledirse Haffîdâ gör ki ne takrîr ideriz

(193) 4. beytin 2. dizesi 109'da şu şekildedir:

"Destinde o yârîñ gör ki şimdi kebâdeyüz"

(194) 108: meyhâneyi

109: meyhâne

- 1 Turre-i tâb-ı ruhuñ dîvânesidir göñlümüz
Kayd-ı zencîr-i cünûn ferzânesidir göñlümüz
- 2 Meclis-i ğayre varub 'ıyd eyler ol şûh bizde hem⁽¹⁹⁵⁾
Ol bût-i alufteniñ ğamhânesidir gönümüz
- 3 Sûziş-i ğamla nola maħv olsa dil ol âfetiñ
Gerd-i şem'-i ħüsnünüñ pervânesidir göñlümüz⁽¹⁹⁶⁾
- 4 'Aşk ile sermest olan şahbâ-yı nâbî istemez
'Âşık-ı şûrîdeniñ meyhânesidir⁽¹⁹⁷⁾ göñlümüz
- 5 Zülf-i şu'bânıñ görince vehme tâbi' oldı dil
Şöyle kim ğuyâ kebûter dânesidir göñlümüz
- 6 'Andelib-i gülşen-i ħüsn ey Ħafid itsün firâr
Şanma kim her mürğ-i sifle lânesidir göñlümüz

- 1 Yitürmez bu kesem 'unnâbı⁽¹⁹⁸⁾ eşcâr-ı⁽¹⁹⁹⁾ cinân olmaz
Yed-i nâzik müĥennâ böyle engüş-t-i zenân olmaz
- 2 Şirişte olmasa ğamla ħamîrî 'âşık-ı zârîñ
Bu ğüne sûz-nâk-ı ħasret âteş-feşân olmaz

(195) 108'de "bizde hem" sözcükleri yazılmamıştır.

(196) Bu beyit 108'de yoktur

(197) 108: şûrîdeniñ meyhânesidir

109: şûrîde ğamhânesidir

(198) 108: 'unnâbı

109: 'unnâb

(199) 108: eşcâr

109: eşcârı

- 3 K_urutmuş tâb-ı ğam maĥveylemiş cismini 'uŝŝâkıñ
Baĥarsa ehl-i diĥĥat cism-i bârîki kemân olmaz
- 4 Dil-i pür h_unımı alsañ nola destiñe çün sâġar
Ayâġ-ı meyle ey ŝ_uh cihân seyr-i cinân olmaz
- 5 Deġül perçem serinde belki bir çetr-i hümâyundur
O şâh-ı ĥ_usn ü âna andan a'la sâyebân olmaz
- 6 Dile çün itmedi te'sir ĥafidâ tîġ-i ebrûsı
Baĥılmaz şad meh-ı pây-ı muĥannâdan⁽²⁰⁰⁾ ziyân olmaz

-115-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fa'lün //

- 1 Hâĥıra biz dahî bezm-i mey ü mîne gelmez
K_urb-ı tevĥîd-i ĥudâ fikrine dünyâ gelmez
- 2 Hâr u ĥas tûde ile ülfet idelden ber u dil
'Andelibân deġül 'aĥla gül-i ra'nâ gelmez⁽²⁰¹⁾
- 3 Geleli baġa o meh ġoncalar açmaz utanur
S_uĥanıñ ġûŝ ideli b_ulb_ul-i ġ_uyâ gelmez
- 4 Nola ger gelse o ŝ_uh 'aşĥ ile dil-i ĥastesine
Gelür elbette ŝabîb pâyına marza gelmez
- 5 Yâri teshîre Ĥafîd gerçi kim iĥdâm itd_uñ
Elde tâ olmayıcaĥ dirhem-i dünyâ gelmez

(200) 109'da ziyân sözcüġünden önce fazla olarak ĥiç kullanılmıştır

(201) 109'da 2. beytin 2. dizesi şu şekildedir

"Aĥla b_ulb_ul deġül aşla gül-i ra'nâ gelmez"

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Tâb-âver-i hürşîd-i cihân-tâb-ı kemâliz
Tâb-efken-i şems u kamer u necm-i şimâliz
- 2 Te'sir zen eşyâ'-i mücessem ne mücessem
Endîşe-künân 'akl u hayâl içre hayâliz
- 3 Bir gûne endîşe vü bî-'aql u şu'ûruñ
Pîş-i zen-i zânû-yı elif bâ-yı me'âliz
- 4 Şebhûn-ı hayâl gâret-i 'aql u dil-i 'âşık
Mecnûn şıfat bâdeye peymâ-yı⁽²⁰²⁾ meyâliz

- 5 Teşbîh-i belîğ zülfine zünnâr-ı firengî
Bu kâfir eğer Müslim ise ehl-i vebâliz
- 6 Kâni' mi değül bûseye ey şûh-ı Hafîdi
Eşcâr-ı cemâlinde pür esmâr-ı nevâliz

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 'Aşkla sermest olan şahbâ-yı nâbı istemez
Derd ile malûf olan râhatla h'abı istemez
- 2 Pertev isterse nola ruhsâr-ı âlinden gönül
Yanmağa besdir añâ bir özge tâbı istemez
- 3 Yâr agyâr ile ülfet itdiğinden añladım
Şeyn⁽²⁰³⁾ kendi ister gönül hâne-harâbî istemez

(202) 108: peymâ-yı

109: peymâl

(203) 108: şeyn kendi

109: şeynliği

4 Sâkiyâ şun bâde-i bezm ehline ser-tâ-ka-dem
Bezm-i rindân içre şûfî kimse âbı istemez

5 Dergeh-i haqka yüzün dutmuş Hafîdî şıdıkıla
Pes der-i 'ulyâdan artık özge bâbı istemez

Harfü's-Sîn

-118-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

1 Tîğ-i ebrûsından ol meh-pâreniñ her kim hirâs
Eylemezse eylesün bûs-ı lebinden iltimâs

2 İstihyâdan gamzesi hâtem gibi ol âfetiñ
Âl ruhsârı o şûhuñ gûyiyâ âl 'abbês

3 Çeşmi⁽²⁰⁴⁾ nergis zülfi sünbül ruhları gülberg-i leb
Ol nihâliñ sîb-i gâbgâb la'li dâl başdı kirâs

4 Şafha-i ruhsârıñ üzre kaşların şatrı femin
Âyet-i nûn ve-l-kalem-den eylemişler⁽²⁰⁵⁾ iktibâs

5 Ey Hafîd vîrân olur şanma binâ-yı 'aşkıımız
Eşk-i çeşm u⁽²⁰⁶⁾ hâk-i ten ta'ne taşındandır esâs

-119-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

① Elde çâr-pâre eteklik belde hem bâşında fes
Rağs için meydâne çıkdı değmesin añâ nefes

2 Elde câm-ı sâğar-ı şahbâ bir elde leblebi
Şunıcağ baña didim cânâ o nucluñ nişfî pes

(204) 108: çeşmi

109: çeşm

(205) 108: eylemişler

109: eylemişdir

(206) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur.

- 3 Yâri tenhâ buldum ammâ derd-i dil söylenmeden
Bitdi manţar gibi aġyâr arâda süflî teres
- 4 Bahr-ı ġamı ġavâsıdır dil 'aşġ ile tâ haşre dek
Gevher-i maġşûdına⁽²⁰⁷⁾ elbette olur ol dest-res
- 5) Teşne-i câm-ı şafâdan ġûl ġûl olmuş çehresi
Gördüm o şûhı bu ġün sîne açık bâşında fes
- 6 Gerçi aldıñ ey Ĥafîd bir bûşe andan dâyesi
Dest-i şefkat ile rûyın itmemişdi belki mes

Ĥarfû'ş-Şîn

-120-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Dil-i dîvâne 'arziñ şevġ ile cânâne yazmâmış
Dimû' 'aynla derdın der-i sulţana yazmâmış
- 2 Nice ehl-i Ĥard olmuş iken Ĥayrânım
İşitdim ol perî rû bendesin dîvâna yazmâmış
- 3 Deġül Ĥaţţ-ı şafĤa-ı ruhsârı üzre sûre-i nûrı
Meġer kilġ-i Ĥader ol çehre-i tâbâna yazmâmış
- 4 Şerâr-ı âh-ı 'âşık şöyle bâlâya⁽²⁰⁸⁾ şu'ûdundan
ÇıĤan dûd-ı derûnundan felekler yanayazmâmış
- 5 Bir iki câm-ı mül-nûş itmeden evvel bizi sâĤî
Neşâţ-ı meyle bî-hûş'edd idüb mestâne yazmâmış

(207) 108: maġşûdına

109: maġşûda

(208) 108: lâbâya

109: bâlâya

- 1 Şerâb-ı la'l-i nâbîñ 'âşık-ı zâra müdâm olmuş
Lebi nuql olmuş ol nâba dehân-ı tengi câm olmuş
- 2 Hüveydâdır serinde her taraf bâl ü per açmışdır
Meh ü mihre kurulmuş gûyiyâ perçem der-hiyâm olmuş
- 3 Emin olmuş nigâhı⁽²⁰⁹⁾ fitnesinden cümle 'âlem
Ol âfet h̄'aba varmış tîğ-i çeşmi der-niyâm olmuş
- 4 Gül-i ruhsârını şem itmeden zülf-i siyehkârî
Îrâs̄ itmiş meşâm-ı müşk⁽²¹⁰⁾-bâra çün zükâm olmuş
- 5 Bu şeb rü'yâda gördüm ki Hafîd ol âhû-yı vahşî
Gelüb agûş-ı vaşl-ı 'âşıkâ gönüllüyle râm olmuş

- 1 Metâ'-ı h̄üsni Çîn-i cebheden gerçi hırâşlanmış
Virüb sûret o h̄âl-i hindû ruhsârı kumaşlanmış
- 2 Ser-â-pâ nüsha-i Şâfiye gûyâ hal ile mektub
Kitâb-ı h̄üsni yâriñ âyet-i nûr ile haşlanmış
- 3 Değül h̄âl-i siyeh rûyında yâriñ merdüm-i çeşmim
Temekkün itdüğinden tâb-ı ruhsâr ile haşlanmış
- 4 'Înân-ı ihtiyârîñ eylemezken 'âşıkâ teslim
'Aceb kim tevsen-i nahvet licâm almış yavaşlanmış

(209) 108: nigâhî

109: nigâh

(210) 108: müşk

109: misk

- 5 Ümid-i bûsesin h_vab u⁽²¹¹⁾ hayâi itdikde 'uşşâk-ı
Leb-i h_vahişle yâriñ şafha-i ruhsârı yaşlanmış
- 6 Dokundu hâtır-ı 'uşşâka meclisde bu şeb ağıâr
Nezâketle idüb îmâ meğer ol şûh kaçlanmış
- 7 Değüldir senklâh-ı 'aşk içinde kabri mecnûnuñ
Hudûd-ı recmî icrâ eylemiş zenbâre taşlanmış
- 8 Değüldir h_vaba varmış merdümenk 'ayn-ı beyâz üzre
Hafîdâ çeşm-i bî-mârı yazık şâhib-firâşlanmış

-123-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Lebin⁽²¹²⁾ âl eylemiş meclisde sâkî câma⁽²¹³⁾ uydurmuş
'Aceb renk eylemiş⁽²¹⁴⁾ kim sâğar-ı gül-fâma uydurmuş
- 2 Ruhi meh hâli⁽²¹⁵⁾ encüm cebhe-i⁽²¹⁶⁾ pür nur ziyâ(-yı) şubh
Tağıtmiş kâkûlîn sâkî sevâd-ı şâma uydurmuş
- 3 Ne tersâ-beçe bilmezken cemâ'at dün künişt içre
Niyâz ile bu gün biñ muğ-peçe ammâme uydurmuş
- 4 Hafîdâ şafha-i ruhsârı üzre zülfini gördüm
Didim çekdiyse sîklet şâma gerçi lâma⁽²¹⁷⁾ uydurmuş

(211) 109'da u (ğ) bağlacı kullanılmamıştır

(212) 108: lebîn 109: leb

(213) 108: câma 109: câna

(214) 108'de eylemiş sözcüğü yazılmamıştır.

(215) 108: hâli 109: høl

(216) 108: cebhe 109: cebheden

(217) 108: lâ 109: lâma

-124-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Kızarmış neş'e-i mülden ruḥ-ı âlî ne reng olmuş
Beyaz şafḥa-i ruḥsâr- cânâne dü reng olmuş
- 2 Feminden ḥarf-i mâ çıkmaz çıkınca incinür
Niçün ey gönca-fem söyle dehânıñ şöyle teng olmuş
- 3 Kemân ebrûsı zeh zülfi zıkr la'-i leb-i âli
Siperdir sîne-i âşık müjen cânâ ḥadeng olmuş
- 4 Nigâh-ı ḥasret ile bakmadan ruḥsâr-ı cânâna
Yapışmış merdüm-i çeşmim dahi üstünde beng olmuş
- 5 Ne söyler söylesem gülsem dahî hiç gönüm
Düşüp sevdâ-yı zülf-i yâre şimdi şûh [u] şeng olmuş
- 6 Nim-i eşk eylemez te'sîr[e] Ḥafid ol âfete zîrâ
O bî-rahm itmeden 'uşşâka cevri kalbi seng olmuş

-125-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Reg-i yâkût-veş püşt-i lebinde ḥaṭṭı⁽²¹⁸⁾ cümlemiş
Ṭarâvetle o şûhıñ bâğ-ı ruḥsârı iremlenmiş
- 2 Nigâh-ı ğamze tîr u tîğını itdikde 'uşşâka
Ḥavâle luṭf idüb sermâye-i 'ömrin nedemlenmiş
- 3 Dahî gehvâre zîb-i tıfl iken kundağdan⁽²¹⁹⁾ ol âfet
Olub meftûn-ı hüsn ü ânı bir şûhuñ heremlenmiş

(218) 108: ḥaṭṭı

109: ḥaṭ

(219) 108: kundan

109: kundağdan

- 4 Semâ'-ı serzenişle bâr-ı⁽²²⁰⁾ aşkı çekmeden 'âşık
Kemânî-veş bükülmüş kâmeti gûşî şaşamlanmış
- 5 Elifden kıddi 'uşşâkuñ nişâne gösterirken gör
Düşüb sevdâ-yı lâm-ı zülfüne dâl gibi hamlanmış
- 6 Kârînem vardır dehânı maħfî ol yârîñ- vezin
Şaşırdım ben de ey dil hâtem-i la'li 'ademlenmiş
- 7 Hayâl itmiş meğer sırâb-ı la'-i nâbın ol yârîñ
Olub bir neş'e-i sâğar Ĥafîd şadrında cemlenmiş

-126-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Olub eşcâr-ı ĥüsnüñ târ-mâr evrâkı red olmuş
Ĥaṭṭ-ı nevhîz ile germiyyet-i bâzârı serd olmuş
- 2 Görünce şerħa şerħa sînesin 'âşıkların dir ki
Ĝam u⁽²²¹⁾ şevk-ı muħabbetle bu yerde çaķ neberd olmuş
- 3 Dehân-ı⁽²²²⁾ tengine itseñ nazâr diķķatle fark olmaz
Nihânî ĝoncadır ĝûyâ açılmış mey-ı vaşlıñla send olmuş
- 4 Kadeħ âmâde kıll ref'-ı ĥicâba sâķiyâ kızdır
Derûnı 'âşık-ı zârîñ mey-ı vaşlıñla send olmuş
- 5 Bu şeb sığmazdı cânâ sîneye dil farṭ-ı şevkinden
Derûbâmına ol şûħuñ varub aĝyâr ṭard olmuş

(220) 108: bâr

109: bârı

(221) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

(222) 108: dehân

109: dehânı

- 6 Değüldir lâle belki kuhsâr-ı dâmen-i dilde
Dökülmüş hûn-ı eşki 'âşıkîñ kühsâre derd olmuş
- 7 Olub rümâl-ı râhı ol şehiñ şevk-ı kudûmuyla
Kalub hâk-i mezelletde⁽²²³⁾ Hafîdî şöyle gerd olmuş

-127-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Zülf-i siyehi tâb-ı ruh-ı yâre yakışmış
Nuçk-ı deheni la'l-i şeker-bâra yakışmış
- 2 Billûr gibi ol gerden kâfûrda hâli
Gûyâ saçılıb kara buber kara yakışmış
- 3 Raş-ı şive vü⁽²²⁴⁾ nâza süvâd olmuş o hûnî
Şokmuş yanına şeşperi gaddâre yakışmış
- 4 Ol serv-i sehi kadd-i semen-bûya şarıldım
Kim gördi didi işleme gül-nâre yakışmış
- 5 Gördükde değin câme-i sebziñ didi haçkâ
Gülgülf dîbâ giymiş o gül hâre yakışmış
- 6 Zülfî zehîdir la'li⁽²²⁵⁾ zikr ebrû kemânî
Tîr-i nigehi gamze-i tâtâra yakışmış
- 7 Bu tarh-ı nevâyende vü pür-nükte Hafîdiñ
Her bir sühen-i nâzuki eş'âra yakışmış

(223) 108: mezelletde

109: mezellez

(224) 109'da vü bağlacı yoktur

(225) 108: la'li

109: la'l

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Benim âlûde kalmış hûn ile çeşmim pür-âb itmiş
Nigâh-ı mesti ol şûhîñ nice diller harâb itmiş
- 2 Nemekden eylemiş çeşmim firâk u âteş-i hicri
Muheyyâ bezm için gûyâ ciğer lahtın kebâb itmiş
- 3 İder hicr ile giryân gâni luţfı maħu ider eşkim
O mâh-ı 'alem-ârâ itdiğîñ hiç âfitâb itmiş
- 4 Dil-i bî-çâreye müjgan zülf u turre-i tâbîñ
Seniñ ey mâh-peyker dünki gün haylî 'itâb itmiş
- 5 Hâfîdi pûte-i 'aşk içre kal olmuş iken ol şûh
Eritmiş hicr ile kalbiñ yeñi başdan müzâb itmiş

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Hikmet görünce kaçını kaçs-i kazâ dimiş
'Uşşâk-ı bî-nevâda kazâyâ rızâ dimiş
- 2 Râh-ı revân-ı 'aşkını yalmanlu tîr ile
Ey dil urur nigâhî öñünden rehâ dimiş
- 3 Çerhîñ uyarsa mihr ü mehi rûyına seniñ
'Âşık-ı bülend şavt ile mihre selâ dimiş⁽²²⁶⁾
- 4 Fitne-i nigâh-ı ğamzesi üşüb şehr-i 'aşk
Hâli fesâda virdi cihânı belâ dimiş
- 5 Görmüş nigâh-ı tîğîñi h'ab içre der-niyâm
Rûhım Hâfîd⁽²²⁷⁾ kalmağdan evvel elvedâ dimiş

(226) Bu beyit 108'de der-kenâr olarak verilmiştir.

(227) 108: Hâfîd

109: Hâfîdî

-130-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Çîn iklimine zülf-i siyâhî sipeh olmuş
Mülk-i fese ol kâkûl-i müşkîn şeh olmuş
- 2 Sünbül mi karanfil mi taçınmışdır o yoksa
Mû-yı ser-î jûlîde mi zîb-i küleh olmuş
- 3 Kim varabilür rûyını bûs itmeğe yârîñ
Kesmiş boğazı hâl-i siyeh sedd-i reh olmuş
- 4 Hep cümle cefâ eylemede 'âşık-ı zâra
Gûyâ ki vefâ-kîş-i butânda güneh olmuş

- 5 Zikrini şaşurdu göricek yâri Hâfîd
Kesb eylediği tâ'ati cümle tebeh olmuş

-131-

Feilâtûn (Fâilâtûn) / Feilâtûn / Feilâtûn / Feilûn //

- 1 'Aqlımı başdan alan turra-i gîsû mı imiş
Bâğ-ı hüsnüñde zühûr eyledi şebû mı⁽²²⁸⁾ imiş
- 2 Mû⁽²²⁹⁾ miyâna dökülüb kâkûli olmuş yek renk
Kimse fark eylemez bu mı bîli mû mı imiş
- 3 Ser-i kûyında yatur dilleri ğalţân gördük
Bu kadar kan iden ol ğamze vü⁽²³⁰⁾ ebrû mı imiş
- 4 Sû-yı cânâne gönül şû gibi akmakda revân
Bâ'îşi serv-i sehi ol kad dil-cû (y) mı imiş

(228) 108'de mı soru edatı yazılmamıştır

(229) 108: mû 109: bu

(230) 109'da vü bağlacı yoktur.

- 5 Müsha-i hüsne Hafid halka-i zülfi yârîñ
Hoş yakışmış başına şafhanîñ ol hû mı imiş

-132-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 İdüb âlûde sâmi-nâb ile la'liñ boyandırmış
Ateşle⁽²³¹⁾ âteş olmuşken leb-i cânâne kandırmış
- 2 Gecürmiş sîneden tîğ-i nigâh u tîrîni ğamze
Yitürmiş mağs-ı cânâ istühvâna çâk tayandırmış
- 3 Yaturken câme-h'abında ol meh bûseñ hayâl itdim
Ne hâşıl kim leb-i h'ahiş döküb yâri uyandırmış
- 4 Meded cân-ı bahş-ı la'l-i dil-rubâ 'ayn-ı hayâtında
Düşünce yâdına zulmetde azğını şuşandırmış
- 5 Düşünce kâmet-i reftâr u la'li⁽²³²⁾ sâyesi bâğa
Çenâr u⁽²³³⁾ serv-i gülnârı Hafid o şûh utandırmış

-133-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Dil-i sevdâzedemiz kâküle dûş olmuş
'Aklını başdan uçurmuş gibi medhûş olmuş⁽²³⁴⁾
- 2 Dem-i 'âşıkla şormuş nigeñ-i sertîzi
Kâna kanıkmış o hûnî katî serhûş olmuş
- 3 Ğamze-i nâzı ile nergis-i mestânını dil
Bî-muhabbâ görüb ol âfeti bî-hûş olmuş

(231) 108: 'ateşle

109: 'ateş ile

(232) 108: la'li

109: la'l

(233) 109'da u (ə) bağlacı yoktur

(234) 108'de olmuş sözcüğü yazılmamıştır

4 Ne 'aceb nüŝhımız itai o perî sem'u kabûl
Görinür kûşe-i gûŝında dü mengûş olmuş

5 Hafîd olsun mı harîdâr-ı meyâ'-ı cânân
Kalbden imti'a-i dehr ferâmûş olmuş

-134-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

1 Sâkî yine⁽²³⁵⁾ ol ŝiŝe-i mey kulçulelenmiş
Sîm sâ'id-i şâh-ı gül ü mül bülbülenenmiş

2 Gördüm reh-i mescîde ol ŝafi ŝitâda
Zâhid yine⁽²³⁶⁾ erba'în içre çillelenmiş

3 Aldık kızını el bir idüb sâkî tâkîn
Hep hûŝa gelüb sâğarı⁽²³⁷⁾ helhelelenmiş

4 Perçemi iken zülfe heves eylemiş ol şûh
Burc-ı esedi giçmiş o meh sünbülenenmiş

5 Elden kıomaz ristesini⁽²³⁸⁾ kâkül-i yârîñ
Sevdâ-yı dili bende çeküb silsilelenmiş

6 Çirk-i ğam-ı⁽²³⁹⁾ dünyâdan özîn itmek içün pâk⁽²⁴⁰⁾
Dil çeşme-i çeşmine girüb mağsilelenmiş ⁽²⁴¹⁾

(235) 108: yete

109: yine

(236) 109'da yine sözcüğünden sonra mi soru edatı vardır

(237) 108: sâğarı

109: sâğar

(238) 108: riŝtesini

109: riŝtesin

(239) 108: ğamı

109: ğam

(240) 108'de dize sonunda pâk sözcüğü yazılmamıştır.

(241) 108: mağsilelenmiş

109: nağlelenmiş

7 Ruhsâresi⁽²⁴²⁾ âyine gibi pâk iken ol şûh
Yüz virmiş o ha_{tt}-ı siyeh gâilelenmiş

8 Zan itme olur gûşa Hafid şiyt-i⁽²⁴³⁾ hezârı
Sâkî yine ol şîşe-i mey kulkulelenmiş

Harfû's-Sâd

-135-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

1 Meclis-i meyde yine eyledi peymâne rakış
Düşdi ol sevğ ile cism ü ten rindâne rakış

2 Gül gül olub ru_h-ı pür-tâbı⁽²⁴⁴⁾ kızardı sâkî
Teşne-i meyle bu şeb eyledi mestâne rakış

3 Ğamze-i nâzını alub ele ol mest-i ğurûr
Lerze-nâk oldı gönül eyledi merdâne rakış

4 Gonca elmâs⁽²⁴⁵⁾ gül ü nergis da_hınub meclisde
Serv-âsâ şalınub eyledi cânâne rakış

5 Oldı dem-beste ney u mey dükendi 'işret
Hafidâ meclise⁽²⁴⁶⁾ gel kim gele meydâne rakış

-136-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâilün //

1 Düzd-i⁽²⁴⁷⁾aşkı ris_mân-ı perçem ü⁽²⁴⁸⁾ kâkül_{den} âş
Zülfün ile bende çek söyletme ol sünbül_{den} âş

(242) 108: ruhsâresi	109: ruhsâresin
(243) 108: şiyt	109: çin
(244) 108: pür-tâbı	109: pür-tâb
(245) 108: elmâs	109: almış
(246) 108: meclise	109: meclisde
(247) 108: düzd	109: düzdî
(248) 109'da ü (ə) bağlacı yoktur	

- 2 La'l-i gülberg-ı ruh-ı cânânı la'li dûdeden
Çek abâdı kâğıda resmini şâh-ı gülden âş
- 3 Sîm sâ'd-ı sâkî câmı la'l-i bâde reşhesi
Gel götür bu ğabğab-ı sîbî de câm-ı mülden âş
- 4 Hâl midir ya habbe-i fûfûl mi çünkü farkı yok
Fûfûli⁽²⁴⁹⁾ hâlînden âş ya hâlîni fûfûlden âş
- 5 Gülşenî⁽²⁵⁰⁾ tekye seniñ şeyhine rağmen ey Hafîd
Medh idüb eyle kalâda gerden-i bülbülden âş

-137-(251)

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Bir dil ki ola la'l-i şeker-bâr aña mahşûş
Tûfi-veş olur tatluca güftâr aña mahşûş
- 2 Bu ân u melâhat nigeğ ü nâz u tegâfûl
Bâdâm-veş olur tatluca küfter aña mahşûş
- 3 Çîn-der-çîn idüb zülfini dökmüş mû miyâna
Bu küfr ile bu şive-i zünnâr aña mahşûş
- 4 'Aql u dil-i 'uşşâkını yağmada o hûnî
Ĝâret-geri(-i) ğamze-i tâtâr aña mahşûş
- 5 Geh 'arz-ı cemâl eylemede kaçmada ğâhi
Şan'atla Hafîd germi-i bâzâr aña mahşûş

(249) 108: fûfûli

109: fûfûl

(250) 108: gülşeni

109: gülşen

(251) Bu gazel 108'de yoktur.

Harfû'd-Dâd

-138-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Hâllolur şanma şağın eşkâl-i zülfîn sevdiğim
Düşme yokdur pîç u tâbâ⁽²⁵²⁾ dilde ma'nâdan ğaraż
- 2 Dil-giriftârım⁽²⁵³⁾ ğam-ı kâkülde kaldı şimdilik
Bâşına tel şokma mı bilmem bu sevdâdan ğaraż
- 3 Zevk yâb-ı câm la'l-i dil-rubâ olmağdürür
Yoksa sermest-i fenâ olmağ mı şahbâdan ğaraż
- 4 Halk olaldan kevn (ü) nüh tağ (u) semâvât u zemin
Seyr-i rû-yı enverîñ⁽²⁵⁴⁾ dünyâ vü'ukbâdan ğaraż
- 5 Zâhid iflâldir riyâbiyiz meh-i gül-i zendân gör
Terk-i kûy-ı dil-rubâdır saña tağvâdan ğaraż
- 6 Şayğal-ı⁽²⁵⁵⁾ âyine-i dildir Hafîdâ âh aşğ
Silmedir jenk u⁽²⁵⁶⁾ ğubârı rû-yı mînâdan ğaraż

-139-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Hâlîme rahm itmede bu âh u efgândan⁽²⁵⁷⁾ ğaraż
Âha ruğsat virmedir zülf-i perîşândan ğaraż
- 2 Câmını⁽²⁵⁸⁾ rindiñ çeküb dökmeğ düşer mi zâhîdâ
Pâk-dâmen olmadır İslâma îmândan ğaraż

(252) 108: tâbâya	109: tâbâ
(253) 108: dil-giriftârın	109: dil-giriftâr
(254) 108: enverîñ	109: enverîñdir
(255) 108: şayğal	109: şayğal
(256) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur	
(257) 108: efgân	109: efgândan
(258) 108: câmını	109: câmı

- 3 Rîze-i elmâs şaçarsa⁽²⁵⁹⁾ yâreme yâr em ideyim
Ey tağabeybim virmedir cân cânâ⁽²⁶⁰⁾ cânândan ğaraż
- 4 Zerre deñlü yok yere ħavf eylemem yok itdiğim
K'el –'ademdir var ise şâhım bu ihsândan ğaraż
- 5 Şiħhati neyler Ĥafîdâ derd ile me'lûf olan
Câna şihhatse tabîbim virme dermândan ğaraż

Ĥarfü't-Ṭâ

-140-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bezm-i meyde sâķîyâ endûh u renc u ğam ğalať
Var iken cân-ı muşaffâ elde dilde hem ğalať
- 2 Eylemiş te'sîr meşâm-ı cânâ bû-yı kâküli
Sünbül ü reyĥânı⁽²⁶¹⁾ şimdengeri baña şem ğalať
- 3 Gül gibi ruhsârıñı dâ'im 'araķnâk eyleme
Ru-yı ĥûşîd⁽²⁶²⁾-i cihân-tâbında ol şebnem ğalať
- 4 Var iken elde sifâl ile serîr-i meykede
Arzû-yı bezm-i dârâ ile cân-ı cem ğalať
- 5 Günde biñ zahm açmada⁽²⁶³⁾ tîr-i nigâhı sîneme
Bu dükenmez yâreye⁽²⁶⁴⁾ itmek tabîb merhem ğalať

(259) 108: şaçarsa

109: ĥacerse

(260) 108: cân cânâ

109: cânâ cân

(261) 108: reyĥânı

109: reyĥân

(262) 108'de ĥûşîd sözcüğü ĥûşîd şeklinde yazılır

(263) 108: içimde

109: açmada

(264) 108: nâreye

109: yâreye

- 6 Çekdüğün cev̄ u cefâ Hafîd vuşlatda da
Zehr-hand-i şevk ile giryân olub mâtem gâlat

Harfû'z-Zâ

-141-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâ'lün //

- 1 Dil ü cân derd ile mu'tâd gamıñdan maḥzûz
Vaşdan olmaz o deñlü sitemiñden maḥzûz
- 2 Zülf ü⁽²⁶⁵⁾ ruhsâr hattıñdan gül ü reyḥân sünbül
Bâğ-ı hüsnüñde olur gonca-feminden maḥzûz
- 3 Luḫ idüb yâreledi gamze-i dil 'uşşâkı
Yâreden aldığı olmazdı eminden maḥzûz
- 4 Âteş-i rûyuñ ile olduğına büksiste
Hemdem indir diyü dil zülf-i hamından maḥzûz
- 5 Âh itdikçe Hafîd ol gül-i ruhsâr olur
Bülbül-âsâ dil-i zârıñ neğamından maḥzûz

-142-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Virir yek-pâre meclisde cehennemden haber vâ'iz
Maḥarra bulmamışdır andan a'lâ yer meğer vâ'iz⁽²⁶⁶⁾
- 2 Meded göstermesün destinde sâkı şağarı⁽²⁶⁷⁾ memlû
Ne fâsıkdır nefes virmez çeker elbette döker vâ'iz
- 3 Şerâb u şâhid-i⁽²⁶⁸⁾ muḫrible ger-mâ-germ iken meclis
Riyâ vü zühd-i⁽²⁶⁹⁾ bâridle gelüb virme keder vâ'iz

(265) 109'da ü (ğ) bağlacı yoktur

(266) 108: yerim ger vâ'iz

(267) 109: yer meğer vâ'iz

"109'dasâğarı sözcüğü eksiz ve sâ hecesi olmadan yazılmıştır"

(268) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

(269) 108: zühd

109: zâhid

- 4 Kitâb u hırkasın pîr-i⁽²⁷⁰⁾ muğâna rehn idüb müflis
Ayakdan cür'a nûş eyler gezer ol derbeder vâ'iz
- 5 İder tûl (u) dirâz meclisde açsa hasrden baḥsî
Gelince bâb-ı ednâya ider pek muḥtaşar vâ'iz
- 6 Hevâ-yı kâkûl-i cânâneye dûş olduḡuñ bildim
Bu güne söyleyişden var serinde bir eṣer vâ'iz
- 7 Ḥafîdâ kûşe-i meyhâne içre çür'a nûşı çek
Olub pîr-i muğâna h'ahişle bir nefer vâ'iz⁽²⁷¹⁾

Ḥarfü'l-'Ayn

-143-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Âteş-i 'aşka yine gördüm yanar pervâne şem
Yaqmaya pervânesin kendi yanar dîvâne şem'
- 2 Taht-ı sîmîn üzre gûyâ târ-ı şeb sultânıdır
Nûrdan efser urunmuş başına şâhâne şem'
- 3 Bilmezem sûz u güdâzına anıñ bādî nedir
Dil uzatmış var ise eflâke ol mastâne şem'
- 4 Târ-ı ğamdan çıkmağa rûşenliğe bir âfetiñ
Tâb-ı ruhsâr ile yakmış destine bir dâne⁽²⁷²⁾ şem'
- 5 Hep ışıklar ser-für û eyler Ḥafîdâ görseler
Ḥâneḳâh-ı mevlevîde oturur şeyhsâne şem'

(270) 108: pîr-i muğân

109: pîr u muğân

(271) Bu beyit 109'da yoktur

(272) 108: bir dâne

109: pervâne

Harfû'l-Gayn

-144-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dem-be-dem dilde uyar pervâne-i 'aşka çerağ
Tüde tüde ço yığılsun⁽²⁷³⁾ sîne de dâğ üzre dâğ
- 2 Ey gül-i bâğ-ı melâhat gülşen-i hüsne hezar
Dil yeter uğratma ağıârı gerekmez saña zâğ⁽²⁷⁴⁾
- 3 Kalmasa burka' rûyuña ey mâh-rû zülfün düşer
Bu meşeldir sevdiğim hic göze olur mı yasâğ
- 4 Âşinâdır bû-yı zülf-i yâre dil çokdan şabâ
'Ud u 'anber müşk-i aşter bûyına itmez dimâğ
- 5 Pişter-i hicrân-ı 'aşk içre Hafîdî hastedir
Hasretiñle çıksa cân gelmez yine senden ferâğ

-145-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feûl (Fa'lün) //

- 1 Sîne-i sûzân-ı gam 'aşkınla dâğ-be-dâğ
Cism-i âteşzedemiz olmada her gice çerâğ
- 2 Sâye endâz-ı ruh-ı tâbişi olmuş kâkül
Şâh-ı gül üstüne gûyâ ki oturmuş bir zâğ
- 3 Gül-i had-rûm seniñ 'aşkıñ ile zâr olalı
Almazım⁽²⁷⁵⁾ destime gül cümle cihân olsa bâğ
- 4 Bû-yı gül-reng-i hağğ-ı 'ârzını ey şûh seniñ
Cismine âteş urur biri ider 'ıtr-ı dimâğ

(273) 108: yığılsun

109:

(274) 109'da bu gazel 2. beytinin 2. dizesinden itibaren 145 no'lu gazelin 2. beytinin 2. dizesiyle devâm etmiştir.

(275) 108: almazdım

109: almazım

5 Aramızda bizi ağıyâr gezüb diller imiş
Diline kuvvet ola alnım açıkdır yüzüm âğ⁽²⁷⁶⁾

6 Va'de-i vaşlı firîb itmeye ol şûh Hafîd
Dil-rubâlarda bulunmaz zîrâ bir 'ahdine şâğ

-146-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

1 Hâlâvet-yâb olan olmaz leb-i cânâneden fâriğ
Alanlar zevkîn olmaz sâğar u peymâneden fâriğ

2 Gelür dil kû-yı yârden gâh yoklar tende bu cânı
Olur mı bûm-ı hâne-i vîrâneden fâriğ

3 Kıpılmış mürğ-i dil hâl-i ser-i gîsû-yı cânâna
Uçurmuş 'aqlını olmaz mı dâm u dâneden fâriğ

4 Dile terk-i mey u maḥbûbe kıldım nuş u⁽²⁷⁷⁾ pend ammâ
İdenler ülfet olmaz sâkî meyhâneden fâriğ

5 Ser-i kûyında kaldı dil Hafîdâ şöyle ser-gerdân
Saña yok ḥayrı şimdengeri ol dîvâneden fâriğ

Ḥarfü'l-Fâ

-147-

Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fâîlün //

1 Geldi rû-yı yâre mu ḥüsni itdi ber-ṭaraf
Âfitâb-ı bedr iken âh oldı mânend-i ḥazef

2 'Ârız-ı yâre şaḳın zan itme 'ârız oldı mı⁽²⁷⁸⁾
Bâğ-ı cennetdir ki gûyâ şun'la olmuş 'alef

(276) 109: yüzüm açıkdır alnım âğ

(277) 109'da u (ə) bağlacı yoktur.

(278) 108: olmadı mı

109: oldı mı

- 3 Kuzüm-i hüsn ü letâfet içre ol pervânedir
Gevher-i yektâ çıkamaz biñ şadefde bir şadef⁽²⁷⁹⁾
- 4 Giçemem ol tîr-i cefâ giçe⁽²⁸⁰⁾ eğerçi cânıma
Kö saña kurbân olam olsun saña sînem şadef⁽²⁸¹⁾
- 5 Değmedi bir mankûra yanında ol mâhîñ Hafîd
Eyledi naqd-ı dirişkiñ aña bî-hûde telef

-148-

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Kineden ol peri âyine gibi sînesi şâf
Yok derûnunda hafî nesne girîbânı şikâf
- 2 Âteş-i 'aşkı getürdi yine gör kâle bizi
Görinür külçe-i sîmîn gibi ol sûre-i nâf
- 3 Alıcak duht-ı rezi rind-i harâbâta bu şeb
İçülüb şerbeti dün meykede itdi zifâf
- ④ Dimedim ol mehe fâkat getürülmez ey dil
Seni kettân gibi fersûde ider eyleme lâf
- 5 Şalıcak ferş-i vişâli yere ol duht ile rind
Menhar-ı nâzına değdikde Hafîd geldi ru'âf

Harfû'l-Kâf

-149-

Mefûlû / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Bir hâli habeş sâkî [-i] gül-çehre terim yok
Bir câm-ı muraşşa' dehen ü sîmberim yok

(279) 108: şadef

109: 'alef

(280) 108: giçe

109: giçse

(281) 108: şadef

109: hedef

- 2 Sûzân-ı ğam şu'le-i ħüsnüm dönerim yok
Pervâne gibi yanmadan özge hünerim yok
- 3 Bî-'aql u hıred hâk-i mezelletde yaturken
Bu şekl⁽²⁸²⁾ kodı şun'-ı ilâhi ħaberim yok
- 4 Şad pâre iderse dili⁽²⁸³⁾ ol ħûnî ne mâni'
Tîr-i nıgeh-i yâre döyer bir siperim yok
- 5 Dirdim giderim âteş-i hicriñle fenâdan
Ne semtiñe ne kû-yı beħâyâ giderim yok
- 6 Tuħm-ı dil eĝer olsa da 'âlemde irişmez
Bî-ħından ânı biñ⁽²⁸⁴⁾ biçerim bir eĝerim yok
- 7 Eflâkı yaħar âteş-i 'aşķım benim ammâ
A'dâya eşer eyliyecek bir şererim yok
- 8 Ey mevce-i deryâ yine bu çîn-i cebiniñ
Zan itme derûnumda benim de güherim yok
- 9 Gelse o but u⁽²⁸⁵⁾ vaħşî eĝer ħâneye tenhâ
Cândır virecek ĝayrı göñül mâ-ħazarım yok
- 10 Tofnımam görüb ol âfet-i sa'd-i⁽²⁸⁶⁾ civânı
Ben mevlevîyim ĝayri hevâdan dönerim yok

(282) 108: şekl

109: şekle

(283) 108: dili

109: dil

(284) Her iki nüshada da biñ yazılmasına rağmen anlam bakımından bir olmalıdır.

(285) 108'de u (ğ) bağlacı yoktur

(286) 108: sa'd

109: sa'dî

- 11 'Uşfûrı alır gibi çekip çengine almış
Mürğ-i dili şenbâz nigâhı haberim yok⁽²⁸⁷⁾
- 12 Ümid-i vişâliñ idemem hergiz ey âfet
Tâli' yaramaz elde ise sîm ü zerim yok
- 13 Yokuşuna gelürse Hafîd gelsün ol âfet
Zeyrekdir o añlar ki Vefâdan gezerim yok

-150-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Şadef –âsâ deheni dişleridir la'li 'aķık
Girdi bahır-ı gama dil âremîde oldu ğarık
- 2 Mû şikâfı basît dâniş-i hûş tavr-ı cedîd
Kande var böyle güzel nükte-i şinâs 'aķı-ı daķık
- 3 Dil-i şeydâ ruhuña zülfe mâ'il olalı
Rûz-ı maşşer gibi 'uşşâķı anıñ iki ferik
- 4 Baña keyfiyet-i la'-i lebi lez zetlü gelür
Dil-i pür-neş'e ider şanma ki şahbâ-yı 'aķık
- 5 Geh tebessümle negâh itmede ğâhice ğazab
Gelmemiş mislî cihân içre bile yâr-i şefik
- 6 Alınur nefesimden nola ger bû-yı şerâb⁽²⁸⁸⁾
Âteş-i hicr içre yandı ciğerim oldu ğarık

(287) Bu beyit 108'de yoktur

(288) 108'de bu dizede şerâb sözcüğünden önce bir de kebâb sözcüğü yazılmıştır.

- 7 Mürjî mâre ne füsûn ile 'aceb kaldı enîs
Bulmazam göñlümi zülfinden ayırmağa şarik
- 8 Olalı mâ'il-i mehtâb-ı ruhı oflâsîñ
Kettân-âsâ çürüyüb cism ü tenim oldu rakîk
- 9 Lâle gül nergis reyhân u benefşe sünbül
Bâğ-ı hüsnünde açılmış Hafîd ezhar-ı şakîk

-151-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Cûşîş-ı eşk-i yeme hüsnüñ olupdur sâyîk
Nâ-hudâ merdüme ki kâse-i çeşmim kâyîk
- 2 Mey-i gül-fâm-ı lebiñ 'âlemi medhûş itmiş
Mest-i lâ-yeşi'r-i 'aşk haşre dek olmaz ayîk
- 3 Kaddi serv ü ruhı gül kâküli hõş-bû sünbül
Bu kıyâfette kamû dilbere ol meh fâyîk
- 4 Sönmez aşlâ ciğerim âteş-i 'aşkıñla yanar
Togrı yânlîş dil pür⁽²⁸⁹⁾-sûz-ı gamıñdan zâyîk
- 5 Turre-i tâbı düşürsün Hafîdâ rûyından
Küfri îmâna takaddüm neden oldu fâyîk⁽²⁹⁰⁾

-152-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâülün //

- 1 Ol şûh-ı dilfirib ile dün itdik ittifâk
Agyâr-ı kînever mi bu gün eyledi nifâk

(289) 108: pür

109: bir

(290) 108: fâyîk

109: zâyîk

- 2 Gösterdi çîn-i cebhe baña kıldı i'tinâ
Düşdi meyhâneye yine gör âteş-i firâk
- 3 Bezm-i şafâda yâr ile ağıyâr kîne-cû
Şirin dimâğ-ı zâ'ikamı itdi bî-mezâk
- 4 Pîr-i muğâna oldı yine duht-ı rez harâm
Urdı başına keyfi bu şeb atdı üç talâk
- 5 Nakş-ı fûrûğ-ı hüsne bu şâhîd değül midir
Yokdır metâ'-ı vaşla Hafîd bende istiyâk

-153-

Mefûlû / Mefâîlû / Mefâîlû / Feûlün //

- 1 Çeşmi⁽²⁹¹⁾ nigeş-i nâziña olmuş idi müştâk
Hazm ide mi bu şîve-i nâdideyi 'uşşâk
- 2 Dil-ğaste-i hicrânîni bir şor kim eştîbbâ
Zehr-âb-ı ğamı kıt'asıdır didi tiryâk
- 3 Cezb itdi dili câzibe-i mihri o mâhîñ
Te'sîr idemez itdiği deñlû anîñ evfâk
- 4 Câm-ı cemî⁽²⁹²⁾ âyîne-i İskenderi ey dîl
Şundursa nola la'l-i leb u sîne-i berrâk
- 5 Ol mihr-i dırahşâna eğer câme çıkarsa
Çespân gelür kametine atlas-ı nüh tâk
- 6 Medğ eyler idi la'lini korğum ki Hafîdâ
Hâmem toyamaz lezzetine ta'mına evrâk

(291) 108: çeşmi

109: çeşm

(292) 108: cemî

109: cem

Ḥarfü'l-Kâf

-154-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Başaldan sâha-i kırtâs-ı ḥüsne hâme-i aqdâmiñ
Ḥattıñ çıkdı yüze kat kat acındı cism-i endâmiñ
- 2 Çelibâ –veş açıkdâ kaldı bâl-i ḥasret-i âgûş
Bu deyr-i miḥnet içre şevk ile aşnâmiñ
- 3 Semer h̄var olmadık eşcâr-ı deyr-i dehrden bahta
Hemân bir huşk 'unf-ı karha h̄var olduḡ bu hâhâmiñ
- 4 Gezersiñ şöfiyâ çokdan berü meyhâne meyhâne
Bu ne tesbiḡ ü seccâde katî göster bize hâmiñ
- 5 Bu lu'betgâh-ı meydân-ı ma'ârifde sen olsun kim
Zemîne gelmemişdir püşt-i kâkülüñ arqâmiñ
- 6 Bu âb u tâb ile seyr-i gülistâna Ḥafîd varsa
Kaçar beñzinde kan qalmaz görüb bu rengi⁽²⁹³⁾ gül-fâmiñ

-155-

Müfteilün / Fâilün / Müfteilün / Fâilün //

- 1 'Âşık-ı dil- haste'i şîveler eyler helâk
Şanma ğam-ı rüzgâr-ı yâr keder eyler helâk
- 2 Ol but-ı âlufteniñ ğamzelerinden şakın
Eylemez ol teraḡḡum-el-ḡazer eyler helâk
- 3 Sihir ile âlûdedir nergis-i mesti âniñ
Yek nazâr eylemse ger görenler eyler helâk

(293) 108: rengi

109: renk

4 Ol târ-ı zülf-i şebû kâkül-i müşk hoş-bû
O nahl-ı kıdd-i dil-cûyı eser eyler helâk

5 Gösterir ol ğonca-fem nâz ile nîm tebessüm
'Âşıkını ol Hafîd gör güler eyler helâk

-156-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

1 Şerâb-ı la'liñe nisbet olunsa nâb olur bî-renk
Meĝer yâkût rımmânı da la'liñ ile hem-renk

2 Düşerse 'aks-i ruhsâr-ı lebiñ ey şûh deryâya
Olur la'-i bedehşân cümleten ka'rında ki her senk

3 Şehâ bu taht-ı sîmîn-sîne üzre hâk-i cemşidiñ
Görüb şadrından evrenk itdi bî-hûş oldu gör hü şenk

4 Kitâb-ı hüsniñ âyâti lûgat(ı) u fen ile çıkmaz
Ne kabeylidir taşah itmek şihâh (u) cevheri ferhenk

5 Dem-â-dem muṭribâ ötdür şadâ-yı nâyı gûş itsün
O mâh-ı evc-i istingâ ider 'uşşâk ile ahenk

6 Tevâfik eylemek isterdi bû-yı zülf-i cânâne
Çekince müşk⁽²⁹⁴⁾ ile mîzâne zülfüñ geldi⁽²⁹⁵⁾ denk-â-denk

7 Ziyâ-yı pertev-i ruhsâr ile göñlüm mücellêdur
Velî mir'ât kalbim ta'ne-i aĝyâr ile pür jenk

8 Dehânı nûn yâ bir nokta-i mevhûmdir zîrâ
Olur ta'rîf tavşifinde dâ'imâ diltenk

(294) 108: müşk

109: misk

(295) 109'da geldi sözcüğü yazılmamıştır.

- 9 Var kim kû-yı yâr içre alur sâkî ħayr dirken
Hemân ħurdi ayak üzre göñül nâ-mende-i ser-henk
- 10 Felek başdurmadı düz pây meydân-ı⁽²⁹⁶⁾ muħabbetde
Ĥafîda yine bezme⁽²⁹⁷⁾ reh-güzârında urursañ lenk

-157-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Yaħar bir kez doħunsa ger ŧerâr-ı âhı 'uŧŧâķıñ
Kebûd aħlas-ı zer-târına bu çerĥ-ı nüh tâķıñ
- 2 Devâdır derdîne 'âŧıķlarıñ ol la'-i cân bahŧî
Eser itmez ŧabîb edviye-i ma'cûn-ı tiryâķıñ
- 3 Görünce merdüm-i 'uŧŧâķı gözden cezb idüb çekmiş
İki hâl-i siyeh ħılmıŧdır ânı rû-yı berrâķıñ
- 4 Benim mi bir faħat meftûnı 'âlem-tâb-ı ruĥsârıñ
Felekde mihr ü meh pervîn (-i) zehr-âb dahi müŧtâķıñ
- 5 'Aceb mi mihr ü meh ŧeb-rûz çıķarsa sırrına ey ŧûĥ
ŧadâ-yı ŧöhret-i hüsnüñle ŧalmıŧ gûŧ (ı) âfâķıñ
- 6 Ĥafîde eylemez te'sîr ney mey ŧunsa pey-der-pey
İŧitmiş hüsn-i ŧavtıñ hem alubdır felek sâķıñ⁽²⁹⁸⁾

(296) 108'de meydân sözcüĝü yazılmamıŧtır.

(297) 108: bezme

109: bir meh

(298) Beytin sonu her iki nüshada da deĝiŧiktir. Yukarıda en uygun ŧekliyle verilmiŧtir.

108: sâķıñ felek

109: sâķıñ

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün //

- 1 Bezme çeşmiñ sâkiyâ mestâne gelmiştir seniñ
Şavmuşuz biz nev-betî peymâne gelmiştir seniñ
- 2 Tıfl-ı nâzım itdügüñ kâr eylemiş kim⁽²⁹⁹⁾ cânına
İştikâya 'aşkıñ pâyâna gelmiştir seniñ
- 3 Âteş-i 'aşkıñla dil her şeb yanar tâ şubha dek
Bî-tekellûf bezmiñe pervâne gelmiştir seniñ
- 4 'İyd-ı adhâdır kızum teşmir sâ'id it hemân
Koc gibi 'âşıklarıñ kurbana gelmiştir seniñ
- 5 Çek buçağı⁽³⁰⁰⁾ ğamze'i öldür koma ğamla öle
'Aşk zencîrin dağub⁽³⁰¹⁾ dîvâne gelmiştir seniñ⁽³⁰²⁾
- 6 Tîğ-ı âteş-tâb-ı ğamzeñden Hafîd mecrûh olub
Nâvenk-i müjgân ile dermâna gelmiştir seniñ

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feûlün //

- 1 Çâk olur 'aklı felâtûnda olursa göreniñ
Çâk-i pîrâheni kim görse o sîmîn bedeniñ
- 2 Gülşene geldiği dem açsa dehân-ı nâzîñ
Güli dem-beste ider bülbüli şîrîn süheniñ

(299) 108: eylemiş kim

109: eylemişken

(300) 108: buçağı

109: buçağ

(301) 109'da dağub sözcüğü yazılmamıştır.

(302) 108: seniñ

109: gönül

- 3 Ğam deĝül 'aşq-ı muħbbetle ölürsem⁽³⁰³⁾ zîrâ
Maķberim sîneñ olupdır kefenim pîrâheniñ
- 4 Eriyüb 'aşkıñ ile⁽³⁰⁴⁾ gerçi hılâl oldı terim
Girmedim bir gice gitdi dişiñe ben de seniñ
- 5 O ğazâlâna nigeħle o remîde riftâr
Var mı âhûsı 'aceb şöyle Hıtâ vü Hoteniñ
- 6 Takılır belki nefes çıkmaya bir yol bulamaz
Şöyle kim tenk görünür baña efendim deheniñ
- 7 Hâl olub ğaldı ğözüm merdüme ki rûyıñda
Oldum üftâdesi ol yüzden efendim bu beniñ
- 8 Vaşla vâşıl ola hem ğöñlümi elden ala hem
Ğaldı dil arada cânâ ne benimdir ne seniñ
- 9 Bûse almasına ğaşd itmiş iken ol mâhiñ
Girmedi destime eyvâ ki sîb-i zeķanıñ
- 10 Ser-i kûyında kim öldi dil-i şeydâ gitdi
Haberim yok benim ey meh var ise söyle seniñ
- 11 Ne ğadar şâd ise ğurbetde ğırretde Hâfid
Lezzet-i şevķ-ı ğamı çıkmaz derûnundan vaţanıñ

(303) 108: ölürsem

109: ölürse

(304) 108: 'aşkıñ ile

109: 'aşkıñla

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün (Feilün) //

- 1 Çeşmi deñlü yaraşır ƙalbi meğer 'uşşakıñ
Gelicek hâtırına sîm-ber-i berrâkıñ
- 2 Sâkı çekdi ayağın bezm-i ƙarabdan göricek
Bu nezâfette bigim sâ'id sîmîñ sâkıñ⁽³⁰⁵⁾
- 3 Cebhesi mâha ruĥ-ı⁽³⁰⁶⁾ mihre meşîl oldığına
Reşk idüb oldı ƙaddi ĥam felek-i nühâtakıñ
- 4 Yüz urub ĥâke yatur hep ser-i kûyında yüzüñ
Görmek içün senede bir kerecik müştâkıñ
- 5 Bu leâfette bu nezâfette bu ĥalâvetle Ĥaffid
Yaradılmış mı 'aceb şun'ına bak Ĥallâkıñ

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Cevrine eyle taĥammül göñül ağıyârların
Yeri var bir gül içün bâğda biñ ĥârlarıñ
- 2 Şîven-i bülbül 'aceb gûşına girmez ni gülüñ
Yoksa kim sâz mı gelür nâlesi ol zârlarıñ
- 3 Em olur şanma şakın derdine 'âşıkларыñ
Merhem kâfûr olur zahmına bî-mârlarıñ
- 4 Vaşlıñ ikrârı⁽³⁰⁷⁾ ile cânâ⁽³⁰⁸⁾ şafâ baĥş itdik
Başkaca zevk virir şonra ki inkârlarıñ

(305) 108: sâkıñ

109: âkıñ

(306) 108: ruĥ-ı

109: ruĥı

(307) 108: ikrârı

109: ikrârıñ

(308) 108: cânâna

109: cânâ

- 5 Göñül aldırma meded hûnî nigâhâne şaşın
Ḥafîdâ⁽³⁰⁹⁾ düşmeye dil destine ğaddarlarıññ

-162-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Göñül meftûnı olmuş bir ruḥı âyîne-i râzıñ
Aḡar şekker lebinden ğûyiyâ ol tûṭî-i nâzıñ
- 2 Gönül kim rişte-i tûl-ı emelde bend olub ḡalmış
Hevâ-yı kâkûl ile ol perî-rû şûḥ-ı ṡannâzıñ
- 3 Perîşân eyledi zülf-i siyâhı deñlü 'uşşâkı
Meded ḡırdı geçirdi 'âlemi tîĝı nigeḡ-bâzıñ
- 4 Ḳadd-i bâlâsına nisbetle 'ar'ar ḡaylî kütehtir
Nice olmaz göñül meftûnı ol serv-i ser-efrâzıñ
- 5 Dem-i vuşlatda ḡayret aldı 'uşşâkı yine bilmem
Ruḡuñ âl eyledi yoksa aña çeşm-i siḡîr-bâzıñ
- 6 Ḥüseynî gösterüb ol şûḥ okur nisbetle nigâḡ ammâ
Bilür âĝâzesin semt-i⁽³¹⁰⁾ ḡicâz ile o şehnâzıñ
- 7 'Aceb mi gösterirse⁽³¹¹⁾ kendin ol şûḥ-ı şafâḡhânî
'Aşîrânda bilürler ol meḡiñ her evce pervâzıñ
- 8 Ḥişâr itmiş ruḡ-ı⁽³¹²⁾ pür-tâb-ı yâri zülf-i pür-çînî
Yine bâd-ı şabâ bir bûselik yer oldı ibrâzıñ

(309) 108: Ḥafîd

109: Ḥafîdâ

(310) 108: semt

109: semti

(311) 108: gösterirse

109: gösterse

(312) 108: ruḡ

109: ruḡı

2013 YILINDA KURULAN
DOKÜMANASYON MERKEZİ

- 9 Nevâ-yı bülbüli gûş eyleyen bâğ-ı nihâvendde
Dahî fâhir der-i gülşen serây dirdi şîrâzın
- 10 Baña te'sîr ider mi muṭribâ hiç nağme-i nikriz
Nişâbur u 'ırâkda var mı söyle nağme-i perdâzîñ
- 11 Rehâvî nağmelerle râstı gâyet eylediñ taṭrîk
Müfid ü muhtaşır söyle bırak itnâb u îcâzîñ
- 12 Alub ṭanbûr sîmîn sîneye⁽³¹³⁾ çaldıkda gûş itse
Kırardı gâliba zâhid o dem destindeki sâzîñ
- 13 Hâfid-âsa nice mürğ-i dil(i) minḳârına almış
Öñünden biñ kanâlde kırtılur mı çeşm-i şehbâzîñ

-163-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Sitem-gersiñ cefâ-ger fitne-perver hûni dilbersiñ
Nice 'âşıklarıñ tîğ-ı nigâha karşı bir gersiñ
- 2 Nesiñ ey düzd-i gamze mülk-i hûsni viridiñ âşûbe
Belâsın başına 'âşıklarıñ şûrîde vü şersîñ
- 3 Nedir cürmi baña bildir ki ey 'âşık dil-i zârîñ
Müsâ'idsiñ firâka hem cefâ vü cevre rehbersiñ
- 4 Nesiñ ey hâl-i müşkin tâb-ı ruhsâr-ı zenehdânda
Meğer sim mücmire içre yanar âteşde 'anbersiñ
- 5 O hûni gamze tîğın eylemiş 'üryân seni gözler
Göñül meydân-ı 'aşk içre yıkarsîñ haşmîñı ersiñ

(313) 108: sîne

109: sîneye

- 6 Güzellikde nazîrin yokdur ey şûh bakma mirâta
Görüb 'aks-i ruhuñ meftûn olursuñ nâz-perversiñ
- 7 Tavâf-ı hüsne koymaz hâl-i Hindû 'âşık-ı zârı
Boğaz kesmişsiñ ey kâfir turur gûyâ ki hayrsiñ
- 8 O şuhûñ ey gönül olmuşken eyâ 'abdi memlûki⁽³¹⁴⁾
Seni zan itme âzâd eylemiş ol şeh müdebbersiñ
- 9 Ne sözdür bu kapasun çıkmasun billâh ağzından
Hiç idrâk eylemezsin şöhet-iñ nâdañ-ı ebtersin⁽³¹⁵⁾
- 10 Cihân turdukça tursun hame-i eflâkin altında
O kansun hâl ü hañ-ı 'uşşâka ifsât-ı fitendersiñ
- 11 Ne şâlihdir ne fâsiğdir cefâ-ger ne vefâ anda
Hafidâ añaşılmaz kârı ol şûha ne söylersiñ

-164-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 İçmeden şerbetiñ ey pîr-i muğân tâ kim seniñ
Kalmaya havfî derûnumda benim tâ kimseniñ
- 2 Yârelersin sînemi hicriñle rahm itmez misiñ
Eylemez tevfiğ kalbiñ cism-i şad çâkim sensiñ
- 3 Gam değül kan ağlasam hicriñle ey sîmîn beden
İtme tâ düzd-i cismiñ çeşm-i nemlâkim seniñ

(314) 108: memlûk

109: memlûki

(315) 108: nâdân-ı ebtersiñ

109: nâdân u ebtersiñ

4 Şöyle tevbe eyledim maḥbûb u meyden sâkiyâ
Zühd şad sâle diyer ki işte misvâkim seniñ

5 'Azm-ı ğurbet eyledikde yâr ile didi Ḥafîd
İki esbi neyleriz biz işte fitrâkim seniñ

-165-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâlün //

1 Düşmesün dâ'ye-i vaşl dil-i bîmârîñ
Düşmüşüz çünki firâķ-ı ğamına biz yârîñ

2 Çeşm-i câdûsı meded siḥr ile aldı göñlüm
Alamam bir de yedinden dili ol mekkârîñ

3 Güli şerminde ider 'ârız-ı 'âlem-tâbîñ
Servi efkende kıllur kâmet-i hûş-reftârîñ

4 Aldı göñlüm ğam-ı 'aşķ ile kâdim kıldı dûtâ
Nâ'id-i nîm-nigâhî olamam ğaddârîñ

5 Yeter ey şûh beni 'âleme teşhîr itdiñ
Sañâ dil vîrene söyle bu mıdır yâ kârîñ

6 'Aşķdan 'acַz ü nedâmet baña ey dil geldi
Sen de kaç' eyle gör fâsid olan efkârîñ

7 Bunca yıldır ki sañâ zerre nedâmet gelmez
Âşikâr eyle Ḥafîd söyle nedir nedâmet gelmez

-166-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

1 Taḥammül eylemez hâl-i siyeh ey meh ğirbânîñ
Beyâz-ı gerden ü rûyuñda almışdır o meydânîñ

- 2 Hişâr itmişdi⁽³¹⁶⁾ ebrû-yı siyeh eṭrafını ḥüsnüñ
Kılıc çekmiş ṭurur ey dil yûri var neyse ger⁽³¹⁷⁾ cânıñ
- 3 Şuvarmış tîğ-ı sertîz-i nigâhı ḥûn-ı 'âşıkdan
Yine ol ḥûnî artırmış bu gün bek şöhret-i kâniñ
- 4 Meded-târ olmasun kâküleriñ ruḥsâr-ı âliñde
Kıomaz cem'iyet-i ḥâṭır dile zülf-i perîşanıñ
- 5 Felek misliñ getürmez bir de devr eylerse ger biñ yıl
Ḥafîda gördüm ol şûḥı didim hiç yokdur akrâniñ

-167-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Bezmime yine bu şeb ol meh-i tâbân gelecek
Gün gibi şu'lelenüb mihr-i dıraḥşân gelecek
- 2 Cism-i bî-rûḥ u ten-i ḳâlîb-ı bî cânımıza
Rege ḳan sîneye cân cânımıza cân gelecek
- 3 Bî-muḥâbba yürüyüb kûşe-i 'işret-gehe dil
Dimeyüb muḥtesib-i bâde-i rindân gelecek
- 4 Dile varma ser-i kûyına didim vardı yine
Gelemez gelse daḥî çâk-i girîbân gelecek
- 5 Ğamze-i ḥûnrîz(i) nigeḥ mest-i tegâfûl ol şûḥ
Ḥafîdâ dilşudegân içre o fettân gelecek

(316) 108: itmişdi

109: itmişdir

(317) 109'da ger sözcüğü yazılmamıştır.

- 1 Gül-renk-i lu'âb-i leb-i gül-fâmı o yâriñ
Kim gec nazâr eylerse aña billâh oyâriñ
- 2 Uyğuda perîşân görüb perçemi 'âşık
Bî-çâreyi başmaya kara kura uyariñ
- 3 Fülk-i dili girdâb-ı gamıñ kâre-i hâle
Çaparsa nola yakmasun üstüne o yâriñ
- 4 Reşhât-ı mey eylerse nola dâmeni telvîs
Mikrâz-ı rucû' ile anı bir kez o yâriñ
- 5 Va'd itdi bu gün vaşlını gerçi Hafîd ol şûh
Korğum ki döne tûrmaya va'dine o yâriñ

Harfû'l-Lâm

- 1 Âl ruhıñ üftâdesidir âl karanfil
'Âşık geçinür saña nice sâl karanfil
- 2 Gül pâdişâh-ı bâğçedir bülbüli çavuş
Sûsen çemeniñ rüstemidir zâl karanfil
- 3 Gördüm şiven-î bülbüli el çekdim o gülden
Pesdir diyerek 'âşıka bir dâl karanfil
- 4 Gördükde güliñ humretini şermile çekdi
Burka' gibi ruhsârına al şâl⁽³¹⁸⁾ karanfil

- 5 Zerrîn qadehlerden iden rindi şafâyâb
Neş'e viremez nergise her hâl qaranfil
- 6 Bir dâl qaranfil nola ey şûh qopar kim
Olsun Ḥafidî-veş o da hüş⁽³¹⁹⁾-hâl qaranfil

-170-

Mefûlû / Fâilâtû / Mefâilû / Feûlün //

- 1 'Aşsân-ı derûnı 'âşıkıñ ey lebleri zülâl
Nûş-ı şerâb-ı la'liñi itmekdedir hayâl
- 2 Tuğrâ-ı kaşîñ hilâliñe göz değmesün meded
Ey pâdişâh-ı hüsn haññ virmeye zevâl
- 3 Nûş-ı şerâba nuql-ı lebiñ pek nemeklidir
Bezm-i tarabda sâkî yenür leblebi misâl
- 4 Âhû-yı vahşî cennet-i hüsn⁽³²⁰⁾ içre gözleri
Târ-ı nigâh-ı gamzesi dâm efken-i gazâl
- 5 Âh u figân u nâle qurı tende ney gibi
İñler firâk-ı yâr ile mânende-i qavâl
- 6 Haññ-ı siyâh cebhesi maḥv oldı ey Ḥafid
Düşdi derûn-ı 'âşığa çün pertev-i cemâl

-171-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bir güzel taşvîr kılmış şûretiñ rabb-i celîl
Dimez ismiñ seniñ ey şûh hemnân-ı celîl

(319) 108: hüş

109: her

(320) 108: hüsn

109: hüsni

- 2 Cevr-i hicriñ ey perî 'âşıklarıñ itdi 'alîl
Bende-i ihsâniña şehâ olmuş kalîl
- 3 Âteş-i 'aşkı derûnım yakdı gerçi ey göñül
Şevk-ı ma'şûkla gülşen oldı çün nâr-ı halîl⁽³²¹⁾
- 4 Mağsadım seyr-i temâşâdır cemâl-i dilberi
'Âşıka sır-âb-ı la'li zâhid bes selsebîl
- 5 Zâhidâ ta'n eyleme 'uşşâka epsem tur hele
Saña tezvîr ile takva baña 'aşk virdi celfîl
- 6 Yârîne kim isteyen var mı cihânda ey hafîd
Her kim ister kim aña olsun dü çeşminden 'alîl

-172-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bulmadım bu mesned-i şâhâneye lâ'îk güzel
Pâdişâh-ı kişver-i hüsn olmağa sensin maḥel
- 2 Mû miyânıñla femiñ fikri teni kıldı ḥarâb
Âb u tâbım ḳalmayub her dem ile oldı pür 'ilel
- 3 Âb-ı sırâb-ı leb-i la'-i dehânıñ reşhası
Âb-ı ḥayvândan laṭif kılmışdır ânı Lemyezel
- 4 Sâḳîyâ kıрма benim gel şîşe-i ḥâtırımı
Meclis-i meyde dimâg-ı 'işrete virme ḥalel

(321) Gazeli 3. ve 4. beytleri 109'da birleştirilerek bir beyit olarak verilmiştir:

Âteş-i 'aşkı derûnım yokdı gerçi ey göñül
Mağsûdım seyr u temâşâdır gerçi ey göñül

5 Cüd'a-i aġyârdan eyle na'ûzle ġazer
Nâzenînim itmeye tâ kim saña mekr u ġiyel

6 Kimi⁽³²²⁾ sâbit kimi naf'ı eyler fem-ı mevġûmını
Çok fuġûl ġayretde ġaldı ey Ĥafîd itme cedel

Ĥarfü'l-Mîm

-173-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

1 Yârabb dilerim dâ'im nâ-şâd ola göñlüm
Sûzân-ı ġam-ı 'aşġ ile berbâd ola göñlüm

2 Ferdâyı añub 'aşġ ile yanmada cismim
Sûzân olub 'aşġ ile remâd ola göñlüm

3 Güleşende o deñlü ideyim nâle vü eġġân
Tilmîz ola bûlbûlleri üstâd ola göñlüm

4 Luġf ile şabâ vardıñ ise kûy-ı nigâre
Bir şâfî ġaber söyle ki irşâd ola göñlüm

5 Leylâ-yı ser-i kâküle bend oldı Ĥafîdî
Mecnûn ile şimdengeri ta'dâd ola göñlüm

-174-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

1 Firâġ-ı eşk-i ġasretle benim âlûdedir ġâkim
Fezâ-yı ġamda ġaşr olsa serâdır şadd-ı çâkim⁽³²³⁾

2 Ĥaġtîñ ġaġt-ı celî tuġra ġaşîñ ġırtâs ruġsârîñ
Serîr-i ġüsne geġmiş ġal-i Hindû çekmiye⁽³²⁴⁾ ġâkim

(322) 108: gibi

(323) 108: serâdır şadd-ı çâkim

(324) 108: çekmiye

109: kîmi

109: sezâdır cism-i çâkim

109: ġükm ile

- 3 Düşelden pençe-i eḫfâl-i hûbâna girîbânım
Düşürdi yaqamı ğam indi tâ kim dâmânıma çâkim
- 4 Sifâl-i mey kadar itsün dil-i meksûre ço rağbet
O şûh-ı la'l-i meygûnla olalım leb-be-leb tâ kim
- 5 Hafîd çeksün o hûnî ğamzesin 'uşşâka her dem
Ki yer yok yâreden sînemde şimdi kalmamış⁽³²⁵⁾ bâkim

-175-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Seniñ ey mâh-rûyım kâküliñ deñlü perîşânım
Nigâh-ı haste-i bî-tâb-ı mestiñ gibi hayrânım
- 2 Kemân ebrû mı nâz-ı nâvek-i sertiziñi billâh
Görelen birlü⁽³²⁶⁾ billâh sezâ ol kavsa kurbânım
- 3 Gül-i nevhîz-i ruhsârı idüb püşîde ğisûlar
Hezâr-âsâ o sevdâdan meded lebrîz-i eğânım
- 4 Dil-i zâr u nizârıñ katline ebrû kâsem itmiş
'Abes bu ğâsılî taşşîl ezelden aña kurbânım
- 5 Nigâh-ı mesti almış destine hançer hemân sancer
Meded ey dil seni öldürür didim didi zânım
- 6 Olub cennetden şâdân gül yüziñden⁽³²⁷⁾ dâ'imâ ağyâr
Revâ mı ben kalub maḫzûn-ı firqat⁽³²⁸⁾ odına yandım

(325) 108: kalmamış

109: yokdur

(326) 108: birlü

109: berü

(327) 108: yüzdin

109: yüziñden

(328) 108: rıkkar

109: firqat

- 7 Hâfîdâ be de hayrân oldım ol hâl-i siyeh-fâma
Dahî yok andan a'la şimdilik mürğ-i dile dâním

-176-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Şanma öz başınadır şun'-ı hudâdır perçem
Ehl-i 'aşka hele özge bâlâdır⁽³²⁹⁾ perçem
- 2 Mülk-i fesden çıkıcağ oldu mu'athtar 'âlem
Güyyâ kâfile-i Çîn (ü) Hıttar 'âlem
- 3 Tûğ-ı zîşân ile rumh (u) Sinân-ı şâhiğ
Var ise buncalayın işte şalâdır perçem

- 4 Rûyına nisbet ile zülf-i siyâhî ebyaz
Kararır başına bir telli oyâdır perçem
- 5 Görinür şırma gibi çeşmime her târ⁽³³⁰⁾ Hâfîd
Bağlamış başına bir telli oyâdır perçem

-177-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 İrişsem vaş-ı yâre senden ey âh-ı figân geçmem
Görince yâri sermâyem benim sensiñ nihân geçmem
- 2 Hâzer lâzımdır ey dil tîr-i müjgânından ol şûhuñ
Giçersem kaşr-ı hüsninden o şâhiñ bî-âmân geçmem
- 3 Kâti gâdr eylemiş ben öksüze gerdendeki hâliñ
Beni öldür yâ diñle 'arz-hâlimi yâ hân geçmem

(329) 108: bâdır'

109: bâlâdır

(330) 108: târı

109: târ

- 4 Keserse destimi kesmem nâzım⁽³³¹⁾ dâmeninden tâ
Göñül pîr-i köhen-sâl olmadıkça ol civân geçmem
- 5 Neyistân-ı dilimde var sibâ' vü ejder-i 'aşkın
Ben andan çekdim el semtinden ey şîr-i
- 6 Tevağkuf eylerim mihrâb-ı ebrûsından ol yârîñ
Birez râhat gerekdir köpri başında hemân geçmem
- 7 Hatı geldi diyü tã'n eylemiş ey Hafîd ağyar
Ezelden sevmişim ey meh seni yahşi yamân geçmem

-178-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Ben cünûn iklîmini 'aşk ile cevân eyledim
Bahırına taldım giçüb zîrinde⁽³³²⁾ nâlân eyledim
- 2 Pes hevâdından hüveydâ oldı serde sûr-ı 'aşk
Âteşin demler çeküb kendimi sûzân eyledim
- 3 Âb-ı âteş hâk-i ahkerdir hevâsı sûr-ı⁽³³³⁾ 'aşk
Böyle hâşiyetle mülk-i 'aşkı seyrân eyledim
- 4 Kalmadı tâbım görünce âbını akdım revân
Şu gibi şahrâda⁽³³⁴⁾ hecr-i eşki rîzân eyledim
- 5 Hakini baş üzre gezdirdim añınçün âteşim
Şu'le-verdir haşre dek şem'im firûzân eyledim

(331) 108: nâzım

109: niyâzım

(332) Her iki nüshada da sözcük "birinde" şeklinde yazılmış olsa da anlamca zîrinde olmalıdır.

(333) 108: sûr-ı 'aşk

109: sûz-ı âşk

(334) 108: şahrâda

109: şahrâ-yı

- 6 Ğamze-i sertîz-i nâzîñ tîĝını gördüm Ğafîd
Kebş-i cânımı o dem ben aña ħurbân eyledim

-179-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Mürĝ-i dili ol zûlf-i siyeh-fâma düşürdüm
Ĥâl-i ruhını dâne bilüb dâm'a düşürdüm
- 2 Mâh-ı ruh-ı ĥûrşid-i cihân-tâbi tururken
Ben tâli'-i bed-ahterim aĥşâma düşürdüm
- 3 Aĥvâlimi 'arz eylemeĝe ol şeh-i ĥüsne
Dutmadı yüzüm bezmine bir nâme düşürdüm
- 4 Mes eylememiş vâlidesi rûyını belki
Ben öpdüm anı dünki gün ibrâme düşürdüm
- 5 Ķabil mi Ğafîdâ o mehin bûsesin almaĶ
İşler yakışık düşdi vü⁽³³⁵⁾ bayrâma düşürdüm

-180-(336)

Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fâîlâtün / Fa'lün //

- 1 Kebrîz-i neşât u ĝam u hicr ü sitem oldum
Şersâr-ı cünûn-ı elem u derd u hem oldum
- 2 Bu baĝçede bir gül-i bî-bûyâ hezârım
Bî-minnet eşer başdan ayâĝa naĝam oldum
- 3 Def'-i ĝam içün bir ayâĝa bir nice câmı
Sürdüm bî-neş'e ta'z-ı elem oldum

(335) 108: vü

109 ki

(336) Bu gazel 109'da yoktur.

- 4 Yâriñ çekerim bir nice eşhâş-ı cünûn
Burunım sürinür yerlere tâ öyle ham oldum
- 5 Bî-'akl u hıred nâkış u nâdâna Hafîdâ
Yüz virdiğim eksikliğidir ben de ker oldum

-181-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Dem olur bezme gelür ol hûnî bilmem ki nedem
Haṭṭı geldikde gelür itdiği uzâğa nedem
- 2 Haṭṭ-ı ruhsârîñi görürse yemîn yesâr saña⁽³³⁷⁾
Meşķ idüb haylî zemân dimez idi lâven'am
- 3 Gâliba çerh-ı çeb-endâzına pervâneliğim
Ṭuydı meyl eylemedi ğarba hû-allah a'lem
- 4 Şâne olsam heves-i kâkül-i yâr ile eğer
Çîne itmezdi şabâ gâliba hiç vaz'-ı kadem
- 5 Gerdeninde göricek hâlini didim öpeyim
Didi ağzıñ düşür öpdürmem anı ben ki benim
- 6 Haṭṭ-ı ruhsârîñi⁽³³⁸⁾ tebyiz Hafîd eyleyicek
Şafhâ gösterdi ruhın kaşları ol şûh-ı kalem

-182-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Şafâ-yı hâṭır-ı 'uşşâķı şordukda 'adem buldum
Vefâ-yı dilberâna ṭâlib oldukça nedem buldum

(337) 108: yesâr saña

109: saña yâr

(338) 108: ruhsârîñi

109: ruhsâr

- 2 Sürûr-ı câna cân atdıķça dehr-i kîne perverden
Nice buldum buldum buldumsa da renc ü elem buldum
- 3 Daḥi gehvâre zîb-nâz iken tıfl-ı ümidim gör
Ağrımış rîşî tâbı ḳalmamış şöyle herem buldum
- 4 Baña söyledüĝin aĝyâre söyler zerre kim itmez
O şûh-ı dilfirîbi hâme-veş ey mül dü dem buldum
- 5 Vefâ yok dilrübâda bu meşhûr-ı cihân ammâ
Ḥafîdâ va'dine ol şûhı ben şâḥib ḳadem buldum

-183-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Kâse-i dil gerçi lebrîz-i cefâdır sevdiğim
Başka 'âlemdir baña zevk u şafâdır sevdiğim
- 2 Nîm nigâh ile o hûnî ĝamze-î pür-fitneler
'Âşıkā tîr-i belâ ender belâdır sevdiğim
- 3 Ḥançer-i bürrân-ı ĝamzeñ sîneme urduñsa ger
Nâ-sezâlıḳdan beri ḳad u zülf-i dûtadır sevdiğim
- 4 Kâküllü ĝâyet perîşân rûyı üzre ol şehîñ
Ser-veş bâlâ ḳad u zülf-i dûtadır sevdiğim
- 5 Çoḳ zemândan perçemiñ olmuş ĝöñül divânesi
Rîşte-i zülfünde bend itseñ revâdır sevdiğim
- 6 Sen şeh-i 'âlî-cenâbın gerçi çoḳdur 'âşıkı
Cân u⁽³³⁹⁾ dilden mübtelâsı ben gedâdır sevdiğim

(339) 109'da u (9) baĝlacı yoktur.

- 7 Eylemem ğamdan teĥâşî şa'fita ölsem dahî
Turfâ reftâr revîş başka edâdır sevdiğim
- 8 Var ise pâk-nijâd-ı 'âlî tab'ı sen gibi
Çehre söyleñ söylesün işte şalâdır sevdiğim
- 9 Vaşla vâşıl olmadı kaldı göñül hicrân ile
Bî-vefâ dildâre tûş olmak haţadır sevdiğim
- 10 Câm-ı la't-i dilrubâdan bûse almak ey hafîd
Çok deĝül 'uşşka zîrâ hûn-bahâdır sevdiğim

Ĥarfü'n-Nûn

-184-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Gülzâr-ı melâĥatde қо cânâne şalınsun
Nâz-ı mey-i nahvetle o mestâne şalınsun
- 2 Düşdi heves-i zülfine dil gitdi nigârîñ
Zencîr ile şimdengerü dîvâne şalınsun
- 3 Ey⁽³⁴⁰⁾ şûh nice bir keşmekeş-i vuşlat-ı⁽³⁴¹⁾ hicrân
Çâk eyle girîbânımı dâmâne şalınsun
- 4 Çîn iklimin elbette ider müşk⁽³⁴²⁾ ile ta'tîr
Bir kez girih-i kâküline şâne şalınsun
- 5 Alsun nigeĥ-i ğamze-i hûnrîzini deste
Çıksun Ĥafidâ meydâne mürdâne şalınsun

(340) 108: ey

109: o

(341) 109'da tamlama u (ğ) bağlacı yoktur

(342) 108: müşk

109: misk

- 1 Ğam-ı 'aşkıñla eşkim olsa rizân
Bulutlar şerm ile olur girîzân
- 2 Düşerse kaçresi baħır(-)ı muhîtte
Olur hâşıl şadefde dürr-i ğalţân
- 3 Efendim genc-i hûsn-i enveriñde
Muţalsam mı nedir ol zülf-i su'bân
- 4 O tîĝ-i bî-dirîĝi çek efendim
Kö olsun kebş-i cânım saña kurbân
- 5 Görelden hâl u hatt u⁽³⁴³⁾ zülf-i yâri
Hayâl-i⁽³⁴⁴⁾ fikr ü şabrım hep perîşân
- 6 İderdim⁽³⁴⁵⁾ naqd-ı 'ömrüm saña ey şuh
Yolunda şarf⁽³⁴⁶⁾ ger bulsaydım imkân
- 7 Göñül 'abd-ı kemîndir şimdi sensiñ
Efendim mülk-i dilde şâh u sultân
- 8 Hayâliñe seniñ ey serv-i serkeş
Çenâr-âsâ derûnım oldu sûzân
- 9 Hâzırlan zâhidâ zerķ u riyâyâ
Dükendi çün Receb irişdi Şa'bân

(343) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

(344) 109'da tamlama ve (ğ) bağlacı ile yapılmıştır.

(345) 108: iderim

109: iderdim

(346) 108: şarf

109: şarfi

- 10 o giçsün sîneden tîr-i nigâhîñ
Şadağa olayım o saña urbân
- 11 Saña lutı o şûhîñ vardır ey dil
Şaın inkâr idüb eyleme küfrân
- 12 Hâfîdâ alımı aldı bir âfet
Ruhı gül zülfi sünbül la'li mercân

-186-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Tünd-hûbed meşrebân dildâre diller düşmesün
Gonca-i gûlzâr-veş pür-hâre diller düşmesün
- 2 Çekdiğın âlâm u derd⁽³⁴⁷⁾ mihneti bir nuık ile
Eyleyen cümle edâ ğaddâre diller düşmesün
- 3 Gûlşen-i dehr içre ey dil serv-veş azâd olan
'Aşı ile bir mehiñ efkâre diller düşmesün
- 4 Bir vefâsız dilrubânîñ hicri ile yandı dil
Eyle müştad-ı âteş-i izmâre diller düşmesün
- 5 Mürğ-i dil azâde-i dâm-ı belâ vü feyd iken
Müşk-bû-yı urre-i arâre diller düşmesün
- 6 Pâdişâh-ı hûsnün evârı çekilmez ey Hâfîd
'Unf iden 'uşşâına hünkâre diller düşmesün

(347) 109'da iki sözcük arasında u (ğ) bağlacı vardır

-187-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Hâl-i⁽³⁴⁸⁾ zârîñ bildir ol şûha lisânîñ duymasun
Câm-ı 'aşkı şöyle nûş it ki dehânîñ duymasun
- 2 Şağla sînende gönül tîr-i nigâhî dilberi
Halvet-i cevî-i derûnuñda kemânîñ duymasun
- 3 Gelse cânân meclise sırrı⁽³⁴⁹⁾ nigâh eyle añ
Çeşm-i müjgânîñ değüldir merdümânîñ duymasun
- 4 Gerçi çıksan⁽³⁵⁰⁾ eşk-i çeşmiñ kipriğın olsun
Eyle nâliş ile dilden ki figânîñ duymasun
- 5 'Aşk ile bismel-gehinde saña qurbân olmağı
Şöyle ister ki Hafîd rûh-ı revânîñ duymasun

-188-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Ben kaçmaz idim 'işve vü nâz u siteminden
Düş-nâm ile ger çıksa idim gonca-feminden
- 2 Dâme düşürür 'âlemi ol ruhları gülgün
Bir dil mi ki var kırtula câh-ı zekânından
- 3 Luğ ile meğer 'âşıkı teskîn ide yoksa
Eflâkî yaqar âteş-i âh-ı ciğlerinden
- 4 Çerhı tağılurdu feleğın⁽³⁵¹⁾ aşk ile bir kez
Çıksaydı eğer 'âşıkıñ âhı ciğlerinden

(348) 108: hâk

109: hâl

(349) 108: sırrı

109: sır

(350) 108: çıksan

109: çıksun

(351) 108: felek

109: feleğın

- 5 Giryân olalı 'aşkıñ ile 'âşık-ı şeydâ
Çok berleri baħi eylemiş ol çeşm-i terinden
- 6 Nâşih bize daħi eylesün kürşide temelinden
'Aşk nüshasını okumamışdır temelinden
- 7 Kâmil o mehiñ eyler idi medħ ü senâdın
Hâz⁽³⁵²⁾ eylese ol mâh Hâfîdâ ğazelinden

-189-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Bâlâ revâ olur âteş-i 'aşk evc-i serimden
Sûzân olur bâm-ı felekler şererimden
- 2 Pîç-i girih-i kâkül-i ħamdır ħam-ı ğîsû
Hep 'uğde dutar bir birine derd-i serimden
- 3 Ğamzeñ aķına dil o ħadar eylemiş ülfet
Şimdengerü ayrılmaz o ırâķ ciĝerimden
- 4 Tâ ħaşrolıcak yârelerin ey dil oñulmaz
Her dem açılır tazelenurler kederimden
- 5 Bu 'aşk ile gerdâr-ı fenâdan ğüzer itsem
Pervâne Hâfîd çıķmaya ırâķ memerimden

-190-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dil geçüb sevdâ-yı zülfüñden tevessül eylesün
Kâkül-i pür pîç-i dildârı taħayyül eylesün

(352) 108: ħaĥ

109: ħaz

- 2 Evc-i pervâz-ı gurûr itmekden olsun münfa'il
Bezm-i 'uşşâka nola meh tenezzül eylesün
- 3 Meh görindi 'âşıka gün gibi dutdı 'âlemi
Söyleñ ol meh-pâreye mihre temeşşül eylesün⁽³⁵³⁾
- 4 Çekmesün âlâm-ı derd u miñnet-i⁽³⁵⁴⁾ dünyâyı hiç
Her umurını Hafîd haqqa tevekkül eylesün

-191-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilün / Fâilün //

- 1 Tîr-i nigâh u gamze dile rehzen olmasun
Kadd-i kemân-ı 'âşık ile düşmen olmasun
- 2 Öz yağım ile âteş-i hüsnüñle yakılıb
Târ-ı hayâl u kandîl-i dil rûşen olmasun
- 3 Külhan vişâl-i dilber ile gülşen olmada
Derd u gamile bâğ-ı cinân külhan olmasun
- 4 Bezm-i firâk-ı yâr ile ten-riste olmuşuz
Müjgân-ı nâzı cân u⁽³⁵⁵⁾ dile sûzân olmasun
- 5 Şanma Hafîd dîdesidir bâğ-ı hüsnûâñ
Ahûları nezzâre içün revzen olmasun

-192-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Alınca zevki la'l-i nâbı yâriñ neş'e-i mülden
Kalur ey dil o demde şîve vü nâzı taħammülden

(353) 108'de bu sırayla verilen beytin 2. ve 3. beyitleri 109'da yerleri değişik olarak bulunmaktadır.

(354) 108: miñnel

109: miñneti

(355) 109'da u (9) bağlacı kullanılmamıştır.

- 2 O şûhîñ çeşm-i mesti şöyle kudretten mukahhâl kim
Olur tekhîl çeşm-i⁽³⁵⁶⁾ sürme müstağnî tekahhûlden
- 3 O şûhîñ la'l-i nâbı 'âşıkı sermest ider billâh
Nezâketle giçerse haşre dek ey dil tahayyûlden
- 4 O mâhîñ rûyına göz dikmesün diyü niķâb itsün
Felek ey dil şu'â'-ı târ-ı şems ile reg-i gülden
- 5 Hafîdâ tekye-i şıdk (u) vefâda eyle ârâmî
Umûriñ haķķa tefvîz eyle ayrılma tevekkûlden

-193-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Âteş-i hicre göñül yandıñ dahî pervâ neden
Farķ olunmaz ey perî 'aşıkıların dîvânededen
- 2 Nûş-ı meyle 'âşıkâ dahl itme ey va'iz yeter
Hayliden aldık naşîhat meclis-i rindânededen
- 3 Ben ki bu rind-i harâbım 'aşkı nûş itsem nola
Mest-i nâz-ı hayretim el çekmişim meyhânededen
- 4 İsmi cismi ben gibi bir pâk-dâmen dilberîñ
Olmuşum ben bendesi almış beni erzânededen
- 5 Çıkırsa ger rûhım kafesden 'aşkı çıkmazdı Hafîd
Ayrılır mı meğer ol gözleri mestânededen

(356) 108: çeşm

109: çeşmi

- 1 Âfitâb-ı Ƨal'atıñ bâm-ı felekden gördüğün
Necm-i mâha medh idüb Ƨururdu gördüm⁽³⁵⁷⁾ bu gün
- 2 Böyle fersûde Ƨalub cismiñ nizâr itmiş seniñ
Var ise bir âfet 'âlem-harâbıñ⁽³⁵⁸⁾ sevdiğim gün
- 3 Ƨur beni öpme didi bir gün vişale nâ'il ol
Ben didim sâ'at bu sâ'atdir efendim gün bu gün
- 4 Çün ser-i zülfiñ didim bu 'ukde dilde Ƨalmasun
Perçemin 'arz eyleyüb urdu düğün üzre düğün
- 5 Tîr-i sertîz-i nigâhında Hafîdâ Ƨurtulmuş
Bulduñ ise aç başıñ 'uşşâk içinde var o gün!

- 1 Şadef-veş azgını acdı görindi o dendândan
Nişân göster⁽³⁵⁹⁾ eşk-ı⁽³⁶⁰⁾ ter gözümdeñ âb-ı nisandan
- 2 Bulunmaz her mekânda reng-i la'l-i yâr biñ kânî
Dolaşdım revnağ efzâdır o şûhıñ la'l-i mercândan
- 3 Ne deñlü tâb-ı pertev sûz-ı hûrşîd-i yâr ruhi âliñ
Düşerse şebnem-i eşkim Ƨalur mı hiç firâvândan

(357) 109'da bu iki sözcük arasında ben sözcüğü vardır

(358) 108: hâbıñ

109: harâbıñ

(359) 108: göster

109: gösterdi

(360) 108: eşk

109: âb

- 4 Kaşîñ kavşine kurbân olayım ben ey kemân ebrû
Görüb tîr-i nigâhîñ geçmişim çokdan ben o cândan
- 5 Öürsem cevr-i hicriñle Hafîd ümid-i vaşl itmem
Zuhûr eylerse câna kevkeb-i bahtım giribândan

-196-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Halel virmiş kaddîñ tûbâya bir nahl-i semenbersiñ
Katî nevrestesin tersiñ 'aceb bir şûh-ı dilbersiñ
- 2 Karârîñ gün yüzüñ görmez gözüm merdümleri sensiz
Nehâristân idersiñ leyli bir nûr-ı münevversin⁽³⁶¹⁾
- 3 Diyâr-ı bekr içinde yok nazîriñ ey kamer tal'at
Saña meh de mişâl olmaz bakılırsa günden azharsîñ
- 4 'Abeş söylersiñ ey nâşih baña pendiñ eser itmez
Beni âzurde-i hâr eylemiş ol güne söylersiñ
- 5 Neden lâyıq Hafîdî tündrûya fikriñ eylerken⁽³⁶²⁾
Cebîn-i pür-gazabdan añladım ki hayli muğbersiñ

-197-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Mest iden dildâdesiñ ol la'-i meygûn olmasun
Çeşmi sâgar gibi 'uşşâkıñ nice hûn olmasun
- 2 Şâlinur refât ider gülşende ol serv-i revân
Kâmet-i ma'nâya beñzer bîd-î⁽³⁶³⁾ mecnûn olmasun

(361) 109: bir nûr-ı münevversîñ

Bu son bölüm 108'de yoktur

(362) 108: eylerken

109: eylersîñ

(363) 108: bîd

109: bîde

- 3 Vechi gül-zâr-ı temâşâ-gâh-ı âlemdir velî
'Aşk ger malînda âteş şevk-ı kânûn olmasun⁽³⁶⁴⁾
- 4 Țab'-ı bîmârân-ı 'aşka bûse-i la'liñ devâ
Hoĸka-i dŭrdâne-i femmiñde ma'cun olmasun
- 5 Nŭsha-i ibn'ül- 'îsâ te'sîr cânân eylemez
Ey ĸafid teshîr-i tâze tâze maẓmûn olmasun⁽³⁶⁵⁾

-198-

Mefûlŭ / Fâilâtŭ / Mefâilŭ / Fâilŭn //

- 1 Ey dîde söyle böyle neden ĸan içindesin
Yoĸsa firâk-ı yâr ile hicrân içindesin
- 2 Gerd-i ŷu'â'-ı ŷem'-ı ruĸ-ı yâr ile göñŭl
Pervâne deñlŭ âteş-i sŭzân içindesin
- 3 Gördŭñ mi tîĸ-i ĸamze-i sertîz-i dilberi
Zîrâ hirâs u bîm ile lertzân içindesin
- 4 Gitdi o ĸonca rovza tehî kaldı ĸâr ile
Mânend-i 'andelîb göñŭl efgân içindesin
- 5 Gördŭkde ĸŭr-ı manzarı ben ey ĸafid didim
Gerçi meleksin ey perî insan içindesin

-199-

Feilâtŭn (Fâilâtŭn) / Feilâtŭn / Feilâtŭn / Feilŭn //

- 1 Meclis-i 'işrete sâĸî mey u⁽³⁶⁶⁾ sâĸar yŭrisŭn
Cism-i rindâne yine rŭĸ-ı mŭkerrer yŭrisŭn

(364) Bu beytin 2. dizesi 109'da farklı verilmiştir:

(365) 108: eylemez

109: olmasun

(366) 109'da u (ŷ) baĸlacı yoktur

- 2 Gülşene şive vü riftân ile geldikde o şûh
Şerm ile bir tarafa serv (u) şanevber yürisün
- 3 Çeşm-i târîkîn ider o bir gün hele tur
'Âric-i burc-ı me'âricden o enver yürisün
- 4 Virme yüz hâliñe hem ol haţ-ı 'anber-fâma
Hayfdır ka'be-i ruhsâr ki hayber yürisün
- 5 Âh-ı ekşim komadı şaklıyayım derd-i dilim
Taht-gâh-ı şehe bizden bârî yürisün
- 6 Değül agyâr ile hem-bezm ola ol şuh henüz
Istemem sâyesi ol mehle berâber yürisün
- 7 Virmez rinde cilâ bezm-i tarabhâne Hafîd
Meclis-i işrete sâkî mey u⁽³⁶⁷⁾ sâgar yürisün

-200-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dil virelden haste düşdüm ol gözi bî-mâre ben
Gülistân-i sîneye çıksam nola tîmâre ben
- 2 Tîşe-i âhımla sevdâ-yı hevâ-yı zülf ile
Şerha şerha sînemi itsem revâdir yâre ben
- 3 Dirmeden bâğ-ı vişâliñden gül-i ümîdimi
Ugradım her lahçada yüz biñ firâk-ı hâre ben
- 4 Sıkma kırdıñ belimi didikçe vuşlatda o⁽³⁶⁸⁾ yâr
Mûmya gibi şarıldım mûmiyân-ı yâre ben

(367) 109'da u (ə) yoktur

(368) 109'da o (ə) yoktur

- 5 Tîg-i gâmzeñ yâresi hiç eksik olmaz sîneden
Neyledim bilsem 'aceb ey kâfir-i gaddâre ben
- 6 Didi ebrûm ile gâmi çekersiñ yâreden
Yâdigâr olsun diyü luğf eyledim bîçâreden
- 7 Sîne-i sîmîn-i yâre baş kodum bu şeb Haffîd
Gûyîya çıkdım fezâ-yı cennet-i gûlzâre ben

-201-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Harâb olmuş gönül bir âfetiñ nîm-i nigâhından
Perîşân hâtir olmuş ol mehiñ zülf-i siyâhından⁽³⁶⁹⁾
- 2 Düşürdi başka sevdâya yine 'uşşâkı ol meh-rû
Çıkdınca o müşkiñ turesin tarf-ı külâhından
- 3 Değüldir zâhir oldı hañt o mâhiñ rû-yı âlinde
Nişândır cennet-i firdevs-i a'lânıñ giyâhından
- 4 Başar nezzâre seyre çıkısa ol dilber
Nigâh-ı şûh-ı şûrengîz-i fitne şâhrâhından
- 5 Yanar bir gün Haffîda nüh revâk-ı kubbe-i gerdûn
Semâya ser çıkmış 'alev 'uşşâkıñ âhından

-202-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Âteş-i hîcre yağar dâ'im o meh üftâdesin
Yine şevk ile gönül yanmasın âmâdesin

(369) 108'de siyâhından sözcüğü yazılmamıştır.

- 2 Düşdüñ ey dil sen dahî sevdâ-yı kayd-ı kâküle
Bâşına teller taşınıñ şanma kim azâdesîn
- 3 Zâhid-i sâlûs mısın sen yoksa rind-i bâde mi
Hâme-i hammâr-ı sâgar cam'a-i secâdesin
- 4 Kim didi renc-i humâr eyler şabûh⁽³⁷⁰⁾ âdemi
Görmeden mahmûrını ehl-i fenâsın bâdesin
- 5 İtmesün tanzîre ragbet Hafîd ehl-i hüner
Yazmasın mecmû'aya herkes kelâm-ı sâdesin

-203-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Hatı-ı sebz-ı 'ârız simîn beden
Yâ çemendir yâ semen yâ nârven
- 2 Kandı ile ülfet ider la'l-i lebiñ
Tûtî misin bilmem ey şirîn dehen
- 3 Baħr-ı ğamda keşti-i 'ömrüm benim
Yâre çarpılmış kırık yelken dümen
- 4 Câme-i gülgünüña eyler ğased
Ey gül-i nevreste ger görse diken
- 5 Ey Hafîd sevdâ-yı zülf-i yâr ile
İtdi ser-gerdân beni çerħ-ı köhen

(370) 108: şabûh

109: şabuħı

- 1 Bir sûz-ı ciğer-sûz iderim bâm-ı felekden
Hirrîh u zuhal zehre ider havf sûzından
- 2 Ol mâh-likânîñ göricek 'ârız-ı çeşmiñ
Dehriñ gül-i nergisleri hep çıkar gözümden
- 3 Bir güne yanar âteş-i 'aşkıñ ile cismim
Sûzân olur nâr-ı cihân cümle gözümden
- 4 Bintü'l-i nebî sürh ü sefid olmalı tâ kim
Çıkmaz bu 'âşırıñ mey-i⁽³⁷¹⁾ nâbı her üzümden
- 5 Bir âh çeker sûz ile nûh tâkını yakmam
Gerdüne Hafidâ göremem zarı yüzümden

- 1 Ey vücûd-ı nâz-ı perver kâküli 'anber şiken
Vey lebi kand-ı mükerrer nuḡı i'câz-ı sühen
- 2 Ey ruḡı gül-bergi leb-i a'zâsı berk-i yâsemîn
Vey haḡḡ-ı reyḡânı sebz u 'ârız⁽³⁷²⁾ bâğ-ı seniñ
- 3 Fitneler ikaż ider yer yer haḡḡ-ı⁽³⁷³⁾ hâliñ seniñ
Bâbili teshîre almış elde kalleşdir Yemen

(371) 109'de tamlama u (ə) ile yapılmıştır

(372) 108: 'ârız

109: 'ârız

(373) 109'da tamlama u (ə) ile yapılmıştır.

- 4 Emdirir ağıyâre la'liñ bûseler ihsân ider
Nâz ile nâz iklenub baña şâ'ir dâ'im dehen
- 5 Bu'duñ olsun çekme ğam ey dil kamer tal'atlara⁽³⁷⁴⁾
Oldı fersûde qarîb oldığına gör pîrehen
- 6 Müşk-bû-yı⁽³⁷⁵⁾ kâküli şem eylemez kim ey Hafîd
Göbeğim düşer diyü havf eyler ahû-yı Hoten

-206-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Olmuş meh u hûrşîd-i dıraşşân gibi tâbân
Her taraf-ı 'izârında açılmış gül-i reyân
- 2 Bihûde mi kurulmuş eyâ mâh ruhuñda
Yaqmaya düşürmüş ayağın sülfi perîşân
- 3 Çîn-der-çîn olub halkalanan şanma zülüftür
Kencîne-i hüsniñde muñalsamdır o su'bân
- 4 Hûn-âb-ı sirişkimle yine dîde-i hasret
Tenvâre-i tûfân gibi kûş itmede her ân
- 5 Tâb-âver olur mı gönül ol hûniye zîrâ
Lebrîz-i ğazab-ı tîğ bekef ğamzesi 'uryân

-207-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 'Âşıkım rûyuñı ey mâh-liķâ görmeğe ben
Pek ırâkdan tolaşub yanıma hic gelmezsen

(374) 108: tal'atlara

109: tal'atda

(375) 108: müşk-bû-yı

109: misk-bû

- 2 Ketân- âsâ çürüyüb olsam eğer fersûde
Râzıyım bir gice ol mâha şarılsa bu ben
- 3 Faşl-ı 'uşşâk ı bu şeb muṭrib-i bezm itdi dirâz
Nağme itdikçe gönül ditrer idi:(376) dir dir ten
- 4 Gördüm ol dilber-i bektâşî-i astârla yine
Kışla-yı 'aşkda isterdi mevâcib-i rûşen(377)
- 5 Sînede dâğ-ı diliñ şerhaların şerh itdim
Ḥafîd el virmez idi şafha-i kırîs-ı Yemen

-208-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Bezm-i meyde sâkiyâ şûr u şer efken olmasun
Âz doḡudıñ(378) yâ çok şuñdıñ diyuben sen olmasun
- 2 Gitdi mâh-ı rûze lâzımdır mükâfar eylemek
Sâğarı şuñ sâkiyâ rindâne birden olmasun
- 3 Yüzde var(379) yüzdən ziyâde hâli ammâ biri hōş
Gördüğüm çâh-ı zekanda ben o bu bem olmasun
- 4 Bezm-i mey maḥbûb ile tenhâ gerekdir sevdiğim
Ben püser bir dâîre bir dahi neyzen olmasun
- 5 Nağme-i câm-ı şurâhî bezme besdir ey Ḥafîd
Kürdi Türkmeni Türkî(380) 'Arabî tânâ vü desen olmasun

(376) 108: idi

109: itdi

(377) 108: reşen

109: rüsen

(378) 108 doḡudun:

109 ḡadıñ:

(379) 109'da var sözcüğü yoktur.

(380) 109'da Türkî sözcüğü yoktur

- 1 Bir dilber-i mümtâza göñül vâlid u hayrân
Olmuş olalı gayet ile hâli perîşân
- 2 Bir zahm niyâz eyledim ol ğamzelerinden
Bir kerre nola dût sûzım ey meh saña ğurban
- 3 Şermidesidir kaşlarınıñ mâh-ı nev ammâ
Pejmürdesidir kâkûliniñ sünbül ü reyhân
- 4 Âhû-yı Hoten çeşm-i siyeh-kârını görse
Çekmek gözine kuhl ğadar olmaya imkân
- 5 Sîrâb-ı leb-i la'liñi zulmetde işitse
Aydına çıka şora şora çeşm-i hayvân
- 6 Dendân u dehân vaşfını ğuş itse deñizde
Ēarnını sürer yere şadefde dürr-i ğaltân
- 7 Taklid idemez ğamze-i sertîziñi elmâs
Bir vech ile teşbîh olamaz la'liñi mercân
- 8 Âyineye baksañ alamaz 'aksiñi ey şûh
Bu ğüsn ile taşvîriñ mi⁽³⁸¹⁾ mânî imkân
- 9 Nokta deheni yâ lebi yâ lebi⁽³⁸²⁾ yâ kaşları
Tekmil olur nüsha-i ğüsne iden im'ân

(381) 109'da mi soru edatı yoktur

(382) 109'da bâ lebi sözcüğünün ikinci tekrarı yoktur

- 10 Bu h̄usn ü siyeh çeşm ile ol eyledi serde
H̄alk itdüğine böyle güzel gözleri Yezdân
- 11 Bir mi beriñ üzre saçılan h̄âl-i siyeh-rû
İki gül-i ter gibi kızarmış ne bu büstân
- 12 Ruhsâra dökersiñ niçün ol zülfi siyâhı
'Uşşâka yeter nâm-ı belâ çâh-ı zenehdân
- 13 Yokdur hele yer üzre Hafidâ aña beñzer
Çıksa feleğe olmaya ger mihr ü meh akrân

H̄arfü'l-Vâv

-210-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün//

- 1 Duht-ı rezle nola rind olur ise rû-yı ber-rû
H̄âzır olmuş sâkiyâ bezm-i şarab câm-ı sebû
- 2 Beni kandır lebiñe teşneyim ey şûh didim
Bu 'aşeşle tolanursuñ didi çok sû-yı be- sû
- 3 Saña dil virmek eğer cürm ise katl eyle beni
İşte tîğ-ı nıgeh-i gamze bigim işte gülü
- 4 Çâk olub hicriñ ile câme-i 'ömrüm üzülür
Rişte-i vaşliñ ile itmez señ aña rûfû
- 5 Esdi bir⁽³⁸³⁾ bâd-ı nedîm oldı mu'aţtar 'âlem
Perçem-i yâre Hafid varsa dokunmuşdur bû

(383) 108: cer

109: bir

Harfû'l-Hâ

-211-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

- 1 Ne hüsñ ü ne bu câzibe var mihr ü mehde
Bir ğamze-i dildûz var ol nîm nigehe
- 2 Beñzer diyemem mihr-i cihân-tâbe haţadır
Sıklet çeke şâyet ki o meh şebhe
- 3 İtdi fesîni kâkül-ı⁽³⁸⁴⁾ pürtic görindi
Kaldı dil-i dîvâne yine zîr-i külehe
- 4 Zehr-âb-ı sitemle şulayan tîr-i nigâhın
Tecrübe itdir cümlesi ben baht-ı siyehde
- 5 Kâkülde olan tâb u tarâvetle leţâfet
Yoğdur Hafîdâ yeldiğimiz zülf-i siyehde

-212-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Ruĥuñ vaşf eyleyüb kıldım güli şerminde gülşende
Lebiñ 'aksi düşünce câme tâbı kaldı⁽³⁸⁵⁾ efkende
- 2 Hilâle döndi şevk-ı ebrû andan cismi 'uşşâkıñ
Meded tâtâr-ı çeşmiñ koymadı tâb-ı tûvân bende⁽³⁸⁶⁾
- 3 'Aceb kim piç ü tâba düşdi dil sevdâ-yı zülfiñle
İder divâneler hep bend-i zencîrde bañâ ĥande
- 4 Beyâz-ı tahta-i sîm-sînede⁽³⁸⁷⁾ ĥâne⁽³⁸⁸⁾ remil-âsâ
İdüb ta'dâd-ı ferd u zeve geldi fâl-ı ferĥunde

(384) 108: kâkül

109: kâkülî

(385) 108: kaldı

109: kaldım

(386) 108'de ben yazılmamıştır

(387) 108: sînede

109: sîneden

(388) 108: ĥâne

109: ĥâlî

- 5 Rüsûm-ı şîve ol şûhîñ Hâfîd hazîçe-ı tîflî
Cefâdır seni andan almalı mâhirdir ol fende

-213-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dâğ-ı gül-renk penbe-i mînâ-yı meydîr sînede
Sûz-nâk-ı hasret-i feryâd-ı neydîr sînede
- 2 Hüsnuñe meftûn olan elbet çeker 'aşk ile hû
Şevkıñ ile şubha dek gör hây u heydîr sînede
- 3 Dâğ-ı dil mi yâ sipend-i 'aşk mıdır cismimdeki
Şu'leverdir rûz u şeb bilmem ne şeydîr sînede
- 4 Şanma sûz-ı 'aşkdan hâlidürür⁽³⁸⁹⁾ gerdûn dahî
Kırş-ı mihr ü meh değûldir dâğ u keydîr sînede
- 5 Gonca vü nesrîn Hâfîd açmazlar idi bilseler
Dâğ-ı gül renk penbe-i mînâ-yı meydîr sînede

-214-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün (Fa'lün) //

- 1 Tâb-ı ruhsârıñı nisbetle bakılmaz güneşe
Bağsa gün yüzüñe billâh gözi kamaşa
- 2 Sûz-ı germiyyet-i 'aşkıñla efendim diller
Tûtuşur ciğeri şevkıñle düşenler 'aşaşa
- 3 Şeb-i târ içre nola kalmaz ise baht-ı siyâh
Bağlamış rişte-i ümidini sen mâhveşe

(389) 108: hâlidir

109: hâlidürür

- 4 Şatar olmuş o perî vaşlını biz gûş itdik
Alsun altıya o şûh(ı) nâzı olmazsa beşe
- 5 Yok deġül kudretim aġyâr ile bahş itmeġe
Hem firâr olmayalım it ile gelmez gûlüşe
- 6 Nıgeh-i ġamze-i sertîz-i yâre
Hele şabr eyle Hâfîd gör ki ne kanlar bulaşa

-215-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Şanma kim vardır kerâmet her dil-î⁽³⁹⁰⁾ dîvânede
Belki var bû-yı haġîkat 'aşġ ile mestânede
- 2 Vâ'zâ daġl itdüġiñ mîhvâre mescide meġer
Zannım oldur vîrmemişler saña yer meyhânede
- 3 Gen hayâl-i luġfını gâhî⁽³⁹¹⁾ cefâ vü cevri
Yâd idüb dil eġlenur ta şubġa dek ġamhânede
- 4 La'-i sâķîden midir te'sîr-i reng-i mey midir
Bir kızılık var yine çeşm⁽³⁹²⁾ ü leb-i peymânde
- 5 Künc-i ġamda yâd idüb dendân u la'liñ aġladım
Maġzen-i dürr-i güher buldum bu şeb vîrânede
- 6 Yâd idüb la'liñ içirsem kâse ġam mıdır
Bir ġalâvet var baña zevķi leb-i cânânede

(390) 108: dil

109: dili

(391) 108: gâhi

109: gâh

(392) 108: çeşm

109: çeşmi

- 7 Ben⁽³⁹³⁾ gibi yanmak ne bilsün âteş-i ruhsârına
Bu yanış yokdur Hafîdâ şem' ile pervânede

-216-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Alma âhîñ 'âşıkın ref' eyle zülfiñ kıl nigâh
Luţf îdüb 'uşşâkıña göster yüziñ deĝmesün âh
- 2 Ben ğarîb-ı horda-ĝam kapuñda 'abd-ı⁽³⁹⁴⁾ kemterîn⁽³⁹⁵⁾
Dutalım bu hüsñ ile olmuş iseñ pâdişâh
- 3 Tâb-ı perçem turre-i ĝisû-yı târ-ı 'anberin
Pâdişâh-ı hâl-i hîndû üzre bir çetr-i siyâh
- 4 Hâsret-i la'liñ ile tâb-ı ruhiñla aĝladı
Bahr içre mâhîler bâm-ı felekde mihr u mâh
- 5 Dehr-i dünüñ virme dil manşiblarına ey göñül
Birdir imlâsı şaķın meyl eyleme câh ile çâh
- 6 Ki hayâl-i⁽³⁹⁶⁾ hâl-ı ruhsârında ĝâhî ĝamzede
Şimdi dil sevdâ-yı zülf-i yârda bî-iştibâh
- 7 Maķdem-i nâz-ı ĝubârı şevķi⁽³⁹⁷⁾ ile ol mehiñ
Hâk-i pâyinde Hafîd olmaķda dâ'im rû-be-râh

(393) 108: ben

109: sen

(394) 109'da iki sözcük arasında bu sözcüğü vardır

(395) 108: kemterin

109: kemîn

(396) 108: hayâl

109: hayâlî

(397) 108: şevķi

109: şevķ

- 1 Tâb-ı ruhsâr-ı cemâl-i şem'i şor pervâneye
Âteşinden toğrı söyler hüsni pervâ neye
- 2 Gerçi hâlidir hayâl-i hâtırım virânedir
Bûm-ı hasretdir göñül bu hâne-i vîrâneye
- 3 Şâh-ı 'âlemdir göñül çûn kânî'-i peşmînedir
Rağbet itmez dil serîr-i kûşe-i kâşâneye
- 4 Söyle nâr-ı 'aşkıımı itfâ ider şâfi⁽³⁹⁸⁾ cevâb
Sûzişim itme füzûn çekme bizi efsâneye
- 5 Pertev endâz olma ey meh her açık revzenlere
Şu'le-pâş⁽³⁹⁹⁾ olma meded gün gibi her bir hâneye
- 6 Tâğilur elbet Hafîd 'aqlım o şûha söyledim
Virme ruşsat târ-u-mâr itmeğe zülfiñ şâneye

- 1 Bâ'is olmuş 'aşkın müjgânı rû-yı zerdine
Leşker-i hüsnîñ getürmez oldı tâkat cerdine
- 2 Tîg u tîr u⁽⁴⁰⁰⁾ terkeşin âmâde kılmış gamzesi
'Âşkıñ katı itme mi tâtâr-ı çeşmi derdi ne
- 3 Kar yağar nergislerinden 'ârızından gün toğar
Eylemek lâzım taħammül 'aşk-ı germ ü serdine

(398) 108: şâfi

109: sâfi

(399) 108: bâş

109: pâş

(400) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

- 4 Çeşm-i tâtâr-ı müjeñ haylî dile şoldı âkın
Boğdı 'aql fikr-i 'uşşâkını pâyı gerdine
- 5 Tîğ u tîr atmaqda ğamzeñle nigâhıñ kaçdına
Gözleriñ bir şulh içün oraya girmiş şerdîne
- 6 Râh-ı vaşlına kemer⁽⁴⁰¹⁾ kuşanmışdır bilî
İki başlı ejderi bekçi komuşdır bendine
- 7 Râhat itmezdiñ sen anı ol seni yâr görmiye
Şimdi işrâriñ neden cânâ Ğafîdiñ tardıne

-219-

Mefûlû / Mefâîlû / Mefâîlû / Feûlûn //

- 1 Ğamzeñ ki ne dem tîğını cânâ ala deste
Zahmından anıñ şanma ki mirîh ola reste
- 2 Mâ'il olalı göñlümüz ol nîm nigâha
Şorma şağın aĥvâlini çeşmiñ gibi ĥaste
- 3 Olmuşken açar bâl u perin şaydına kâkûl
Biñ mürğ-i dil-i 'âşık anıñ zülfine beste
- 4 Tîr-i nigehe sînemi çoğdan gözedirdi
Oldı raqibiñ rahnesi gitdi be-siste
- 5 Zabt eyledi pâ-bend olalı zülfî o yâriñ
'Uşşâka Ğaffîd var mı anıñ gibi güdeste

(401) 108: kemer

109: ger

- 1 Düşme heves-i kâküle dîvânelik itme
Her şem'-ı şeb-ârâyerde pervânelik itme
- 2 Lebriz-i neşâţ ol yûri meyhâne-i 'aşka
Cem' it başına 'aklını mestânelik itme
- 3 Bir kâkül-i⁽⁴⁰²⁾ bend ol ki hâsed eyleye 'anber
Her turre-i bî-bûya göñül şânelik itme
- 4 Hâk ol reh-i hâbında ol pâk-nijâdîñ
Bî-aşl-ı bed-ţine-i kaşânelik itme
- 5 Her fende⁽⁴⁰³⁾ yûri mahfî felâţun-ı zemân ol
Yüzde yaramaz 'âlemde ferzânelik itme
- 6 Luţf eyle enis ol berü gel deşt-i hotende
Âhû-yı remide gibi bîgânelik itme
- 7 Bend olma şakın zûlf-i siyâh-kâra Hafîdâ
Düşme heves-i kâküle dîvânelik itme

- 1 Ne dem mâ'il ola dil rû-yı âle
Döner şevkıñle fânûs-ı hayâle
- 2 O hûni ğamzeden tîĝ-i teĝâfûl
Düşünce 'aksi kan ağlar piyâle

(402) 108: kâkül

109: kâküle

(403) 108: şande

109: fende

- 3 Gören handân u haykerde o şûh
Şanur verd-i behište düşdi jâle
- 4 Hirâs-ı ğamze vü bîm-i nigâhîñ
Nizâr itdi vücûdum döndi nâle
- 5 Değül nâ-puhte esmâr-ı cemâlî
İrişmiş nahî-i ğadinde kemâle
- 6 Ne vech üzre olursa sūr ânı
Hâfîdâ nişleyim ğab'-ı meyâle

-222-

Fâilâtûn / Feilâtûn / Feilâtûn / Feûl //

- 1 Bakma ruhsâr-ı ziyâdârdaki âllere
Mürğ-i dil çîne diyü itmeye mil hâllere
- 2 Dûzah-ı kâkûle düşmen dime ey tîfl-ı ümîd
Dâm ider zûlfini ol pîr-i gühen sâllere
- 3 Bir mehiñ tâbına yan şevğ ile pervâne gibi
Çonmağa başlama bülbül gibi her dâllere
- 4 Remud-i çeşme devâ hâk-i rehi 'uşşâkıñ
İ'tibâr eylemez ise dil nola kehhâllere
- 5 Tâli'im sa'da muğârin ola zannıyla Hâfîd
Gösterir sînedeki dâğını remmâllere

- 1 Bânû-yı dehri şanma göñül bîkr bâlığa
'Arz eylemiş o 'ırzını nice babâlığa
- 2 Şemşîr-î kahrı ğamze müje tiri ebrûvân
Destinde kıavsı ğabğabıdır elde sâlığa
- 3 Cebri çeker alurdu dili târ-ı perçemi
Kıl deñlü kılsa zülfi heves dilrubâlığa
- 4 Hâtır hemişe böyle perîşân-ı zülf-i yâr
Bâd-ı şabâya meyl ideli aşinâlığa
- 5 İtdi raķib bizlere ğaylî burun boğaz
Uğratdı esb-i 'âşıkı ğuyâ kayâlığa
- 6 Söyle dehân-ı yâre sûziñ var mı göñül
Bir zerre deñlü yok disen ol yok bâşığa
- 7 Meylim Ğafîd kaşa aķar ğâh gözlere
Cellâd elinde gitdi yine dil arâlığa

- 1 Ğamze-i ğûnî nıgeh âfet dil ise efserse⁽⁴⁰⁴⁾
Nidelim bunlar ile uğradı gönlümüzde
- 2 Sitem-i hicriñ ile cevr ü⁽⁴⁰⁵⁾ cefâ câna şafâ
Geliyor o yâreli âteş-i 'aşkıñ bir de

(404) 108: âferde

109: efserse

(405) 108'de ü (ğ) bağlacı yoktur

- 3 Müflis-i 'aşkı şeh-i hüsni(ni) ğanî kılduğına
Yaraşur kim kâza ol sikkesini mermerde
- 4 Dil-i pejmürdeye cân-baḥş hayâtı aradım
Bulmadım kalmadı yer kaldı o la'-i terde
- 5 Ebruvân elde kemân ğamzede yalmanlu kılıc
Hûn-ı 'âşıkdan eser var görünür hançerde
- 6 Seni dutdıysa gönül bende çeker kâkül-i yâr
Kara gül zülfi şaḳın ğamzesi çıkmış cerde
- 7 Şafḫa-i sînede hâlîñ göricek didi Ḥafîd
Düşüb ölmeli hemân 'âşık olan bu yerde

-225-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Nahı-ı nâzım alamam çünkü miyânıñ kemere
Bâğ-ı hüsñünde turan 'âşıkâ mâ-üs-semere
- 2 Beyza-yı çeşmine âteş ruḫı la'li nemeki
Matbu'-ı hüsne yeter hâl⁽⁴⁰⁶⁾ ne hâcet bübere
- 3 Rüstem-i hüsñine tâkat getürülmez ey dil
Ĝamze-i nâzı tayanmış turur elmâs tebere
- 4 Ruḫ-ı pûr-tâb-ı cihân-sûz cemâliñ ey şûḫ
Hele ben⁽⁴⁰⁷⁾ beñzedemem bâm-ı felekde kâmere
- 5 Bezm-i vaşla gelürüz baña didi dün o perî
Var gönül müntazırız bir görelim bir habere

(406) 108: hâl

109: hâli

(407) 108'de ben sözcüğü yoktur.

- 6 Ruhına her ne kadar olsa perîşân kâkül
Olamaz hâ'il efendim müşikâfi nezare
- 7 Gördüm agûşına almışdı rakîb oğlını dün
Allah Allah hafidâ böyle köpekden bu bere

-226-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Oldı meftûn dil yine bir dilber-i sîmîn-bere
Ta'ne zendir sînesi âyîne-i İskendere
- 2 Âteş-i ruhsâr-ı cânâne hıce dil yanmasun
Hâl-i 'anber fâmına çâh-ı zekandır micmere
- 3 Gerden-i şâf-ı beyâzı üzre ol kâkülleri
Beñzemez bâğ-ı behişt içre yanan nîlûfere
- 4 Çâşnî-i lezzet-i la'l-i leb-i peymâneden
Zevk-yâb olmuş gönül rağbet ider mi sükkere
- 5 Kaydden azâde iken kâküle düş oldu dil
Bir devâsız derde düşdi uğradı derd-i sere
- 6 Fitneler îkâz ider çeşm-i siyeh-kârı Hafîd
Gamzesi mâ'ildir anîñ dâ'imâ şûr u şere

-227-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Haţâdan zülfini ey şûh teşbih eylemek müşke
Hande haşıl olmuş müşk zülfe beñzese keşke⁽⁴⁰⁸⁾

(408) 108'de keşke sözcüğü yazılmamıştır

- 2 Kızarsa hem şorarsa şermile sîb cinân zîrâ
Sezâdır portakal-ı ğabğabiñ tûfâhâsı reşke
- 3 Biraz teskîn-i âteş eylemek girye bile kâbildi
Ne hâşıl hicriñ ile çeşm-i terde dutdı yüz huşke
- 4 Söyündürmek olurdı sînede 'aşk âteşi ey dil
Hücûm-ı girye olsa giçse söz ser-leşker-i eşke
- 5 Hâfidâ tûğ-ı şâhı⁽⁴⁰⁹⁾ kâküle gerçi dimek câ'iz
Hağâdır zülfüni teşbîh ey şûh eylemek müşke

-228-

Mefâilün / Feilâtün / Mefâilün / Feilün //

- 1 Kadem-i luğfını baş hâne-i ğamgînemize
Ferah el vire meğer sâkî ayagıñla bize
- 2 Mey-i gülgûn iledir rind-i harâbâtıñ işi
Sâkiyâ bâde-keşân-ı ğamı çeker yoksa meze
- 3 Lerzîş-i nâzını gördükde o sîmîn bedeniñ
Hasedînden kesilüb tondı hemân pâlûze
- 4 Kûhle kim baht-ı siyehdir didi ammâ bilemem
Âlet-i hâvenle dökildi gine ol girdi göze
- 5 Kıymeti la'-i bedehşân ile yakûtuñ yok
Hâfid almaz nigin eylemeğe pîrûze

- 1 Neşât-ı meyle gömgök raksa çıksa bedr ile gönca
Şanur 'âşıkları mehdîr ki almış necmî ardınca
- 2 O deñlü teşne dil la'liñden özge nesne kandırmaz
Dökülse sîneme cânâ kızıl ırmağ ile tınca
- 3 Kirâse lebleriñ hem portakala ğabğab-ı nâziñ
Şerâb-ı la'liñi beñzetdiler 'âşıklarıñ bunca
- 4 Ziyâret itmeğe vardım meğer ol şûh uyurmuş
Haberdâr olmadı ol meh tolandım başına varınca
- 5 Ha_{ta} itmez ha_taverlik Ha_fidâ bedr⁽⁴¹⁰⁾ ruhsâra
Şafâ gülzâr-ı bâğ-ı hüsni olsa her taraf yonca

- 1 Şehâ ta'lim-i hüsni eyler ruhuñ hürşid-i rahşâna
Müjeñ dil-dûz-ı nâzi öğredir tır ile kurbâna
- 2 Nice esb-i küme_y-i şehsûvârân semen-dânı
İder pâ-beste-i zencîr-i nâzi çıksa meydâna
- 3 Boyar bû-yı meşâm-ı mülket-i çîn ile mâçinî
Dokunsa mülk-i fesde kâkül-i pür-pîçine⁽⁴¹¹⁾ şâna
- 4 Değüldir hâli⁽⁴¹²⁾ hâli gird gerdânında ol şûhiñ
Şu'â'-ı şem'-ı kâfüre döner elbette pervâna

(410) 108: Ha_fid ider

109: Ha_fidâ bedr

(411) 108: kâküliñ perçemine

109: kâkül-i pür-pîçine

(412) 108: hâli

109: hâli

- 5 Nigâh-ı ğamze-i sertîz ruhsat virme 'uşşâk
Geçürdir kabza-i tîğ-i teğafülden girü kâna
- 6 Riyâz-ı çehre-i gül gülsitân-ı bâğ-ı ruhsârîñ
Hezâr üftâdegân-ı 'âşıkı şâlmışdır efgâna
- 7 Gürûh-ı şafkeşende⁽⁴¹³⁾ şafder-i rezm-i ma'ârifde
Hafîdâ sâ'ir almış var mı göster baña bir dâna

-231-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Dil dîde-i küşâ oldı temâşâ-yı cemâle
Ten t̂alib-i halvetgede-i⁽⁴¹⁴⁾ ferş u şâle
- 2 Mânend-i nuṭaṭ nûn-ı nihân üzre dehânı
Beñzer ruḥ-ı tâbân-ı münevverdeki ḥâle
- 3 Yûşîde-i ruhsâr olalı kâkül-i⁽⁴¹⁵⁾ târı
Gûyâ mehiñ eṭrâfını almış⁽⁴¹⁶⁾ yine ḥâle
- 4 Şandım göricek derli⁽⁴¹⁷⁾ ruḥ-ı tâbını yâriñ
Düşmüş gül gülzâr-ı bihişt üstüne jâle
- 5 Ağzınıñ aḳar suyu Hafîd 'ayn-ı ḥayâtiñ⁽⁴¹⁸⁾
Düş olsa o cân-baḥş leb-i la'l-i zülâle

(413) 108: şafkeşende

109: şaffîşinde

(414) 108: Ten t̂alib-i halvetgede

109: Ben t̂alib u râğib olmuşum

(415) 108: kâkül

109: kâküli

(416) 108: almış

109: olmuş

(417) 109'da derli sözcüğü yazılmamıştır

(418) 108: ḥayâtiñ

109: ḥayât

- 1 'Aklımı tâtâr-ı çeşmiñ eyler elbet tahte
Tîr-i müjgânı müheyyâ kavısı çün efrâhte
- 2 Dem-be-dem tîg-i nigâha şu virirsiñ sevdiğim
'Âşıkı katl itmeden haşıl ne bu perdâhte
- 3 Kılca boynum emriñe fermanberim ey serv kıdd
Tavk ber-gerden saña 'âşık çü mürğ-i fahte
- 4 'Âşık-ı şâdık bulunmaz her zemân terk eyleme
Kıl vefâ itme cefâ ağıârı⁽⁴¹⁹⁾ it⁽⁴²⁰⁾ endahte
- 5 Âşinâlık eyle tenhâda Hâfide⁽⁴²¹⁾ maḥrem ol
İl içinde söyleme eyle vakâr-ı sâhte

- 1 Rû-yı hürşidi merâm üzre gören ayînede
Kâmaşır elbet gözi görse bu sîmîn sînede
- 2 Şöyle şafidîr ki aşlâ kıl kadar bir 'aybı yok
Mû-yı rûyı görünür elbette (ki) abginede
- 3 Mürşid-i kâmil gerek ey dil kalender olmaya
Yoksa kim yokdur⁽⁴²²⁾ kerâmet hırka vü peşmînede

(419) 108: ağıârı

109: ağıâr

(420) 108: it

109: kıl

(421) 108: Hâfid

109: Hâfide

(422) 108: kim yoktur

109: bu kadar

- 4 Nevrese herkes ulaşmak ister ama köhne sâl
İ'tibâr olmaz dinur maḥbûb imiş pârînede
- 5 Tâze tâze dilbere olma hevâs-kâr ey Ḥafîd
Var ise vardır yine bû-yı vefâ dîrînede

-234-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Efsûs şûl-ı 'ömrime hayf zindegânıma
İncinmez idim incindim ol mihrîbânıma
- 2 Te'sîri yok o deñlü hemân sîb-i baḡ gibi
Nisbet olsa nâle vü ney ger fiğânıma
- 3 Bâd-ı seher fiğânım ile yâre kııl kerem
Derd-i firâḡ u hicri meded yetdi cânıma
- 4 Zülf-i siyâh fitne vü pürtîz-i ğamzeler
Etdi resenden 'aḡîbet ol girdi ḡânıma
- 5 Bâd-ı semûma urdı hezâr depmeler ḡafîd
Âteş bıraḡdı 'aşḡı ile ḡânumânıma

-235-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Dil-i derd âşinâ dönmüş ğamıñla ey perî mûya
Virelden berlu⁽⁴²³⁾ dil ey ḡâmeti dil-cû ğîsûya
- 2 Perestiş itmeden dildâre tâḡat ḡalmadı dilde
Muḡadder olmadı bir bâş ḡomaḡ mihr-âb-ı ebrûya

(423) 108: berlu

109: beru

- 3 Cefâ-yı çeşm-i ebrû gamzeniñse tâşı tartılmaz
Kalem yazmaz hesâba gelmez hiç sığmaz terazûya
- 4 Şatun aldıñ eliñle bâşına sevdâyı sen ey dil
Başından mâ'il olduñ kâkül ile zülf-i şebûya
- 5 Hafîdâ şanma rahm eyler o meh göz yaşıñı⁽⁴²⁴⁾ görse
Seni ey dîde-i hasret çeker billâh şudan şuya

-236-(425)

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Dilde heves-i zülf-i dûta neş'e serinde
Yok bir meges deñlü bu 'âlem nazarında
- 2 Gûyâ ki şadefdir femi dendânları dürdür
Yâkut çökerilmiş gibidir la'l-i terinde
- 3 Bir gice yaşanmış devrilür kalıb bî-rûh
'Uşşâk geçer diyu o meh reh-güzerinde
- 4 Olmadı müyesser bir yine görmek rûyîñ
Hâk üzre düşüb kaldı niçe dil memerinde
- 5 'Âşık görelî rû-yı 'arağnâkini yârin
Çok dürr (ü) güher eyledi nisâr derinde
- 6 Dînâr ile teshîr ideriz didi Hafîdî
Yokmuş o büt-i vahşiye te'siri derinde

(424) 108: yaşlı

109: yaşlı

(425) 109'da bu gazel yoktur

-237-(426)

-238-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Tîr-i nigehe sîne-i 'uryânda bulunsa
Ni'met bir iken iki olur cânda bulunsa
- 2 Çokdur rakibiñ gerçi melâ 'ableri ammâ
Kâfirde nola zerrece îmân da bulunsa
- 3 Luţf u keremi vardır o şûhîñ o kadar kim
'Afv eyler eğer iki elim kanda bulunsa
- 4 Gerçi severim benli olan ben ruĥ-ı yâri
Pek hoş olur ol hâl⁽⁴²⁷⁾ zeneĥdânda bulunsa
- 5 Vaşlıña dirîĝ itmez idim naĥd-ı ĥayâtı
Şarf eyler idim ey perî imkânda bulunsa
- 6 Cân u dile terĝîb ideriz 'aşkıñı ammâ
Maĝmûrî harâb eyler o da kanda bulunsa
- 7 Sûr üzre sūrūr idik biz de Ĥaffidâ
Tîr-i nigehe sîne-i 'uryânda bulunsa

-239-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 'Aklım taĝıılır rûyuña kâkül dökülünce
'Ömrüm sökülür zülf-i siyâhîñ dökülünce

(426) 108'de 237 numaralı ĝazel aynı nüshadaki 235 numaralı ĝazel ile aynı olduĝu için ĝazeli tekrar yazmaya gerek görmeyerek yalnızca numarasını verdik

(427) 108: hâl

109: hâlî

- 2 Hağkâ ki yaraşmış kemer ol mû-yı miyâna
Billâh yakışmış kemer ince o bîl ince
- 3 Güller açılır ţarf-ı tizârında o şûhîñ
Nâz ile tebessüm idüb ol ğonca gülince
- 4 'Aklımı alur kâkûl-i ham-der-ham ğîsû
Ruhsâra düşüb telleri câna bükülince
- 5 Ruhsârı letâfetde o deñlü yer eyler
Gülgûli dibâye döner elbet öpülince
- 6 Hâlleye şehâ mestle müşkül zülfiñ
'Aklım çizilür kâkûl-i müşkin dökülince
- 7 Kâkülleriñ iklim-i fesi kıldı mu'attar
İki ţaraf-ı şâne nezâketle bölince
- 8 Düşme heves-i ţurre-i ţarrâre Hâfidâ
Başîñ alamazsîñ dahi sevdâdan ölince

-240-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Nola ey mâh-peyker sen de 'uşşâkı yâd eyle
Dil-i mahzûn-ı vîrânî idüb ta'mîr şâd eyle
- 2 Ğazabla ğamze-i mestiñ nedir 'uşşâkıña zâlim
Birez de söyle gül güldür yeter terk-i 'inâd eyle
- 3 Rusûm şivede mâhir velîkin bî-vefâsîñ sen
Ţarîk-i vird mihr u mâha bağ bir i'tibâr eyle

4 Vefâkâni bilürdim ey perî rûyın seni ammâ
Cefâkâr olduğın bilmezdim ey şûh i'timâd eyle

5 Hafîd memlûk 'abdiñdir gel ey meh-rû luğf eyle
Bu bâzâr-ı muğabbetde qolından dut mezâd eyle

-241-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün

1 Neden ey hâl-i siyeh benlik idersiñ yâre
Qonma zâğ-ı siyeh-âsâ o gönül ruhsâre

2 Nedir ey zülf-i siyeh sende bu su'bânî şıfat⁽⁴²⁸⁾
Kenc-i hüsnuñde muğalsam mısın ol mekkâre

3 Nedir ey ğamze yeter qana girersiñ 'âşık
Bezî-i cân itmeği çokdan arar ol bî-çâre

4 Nedir ol nîm nıgeh böyle teğâfûl bu edâ
Eser-i nâvekiñ itdi ciğirim biñ pâre

5 Nedir ol qâmet-i qadd mağrike-i rüstâhîz
Görinür cilve-gehinde gelicek riftâre

6 Bir çekirdek elime girse hafîd biñ dirhem
Virse virmezdim anıñ bir telin 'atğâre

-242-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

1 Zülfî⁽⁴²⁹⁾ genç bâdi dilin inkisârına
İşkeste giçinür o dahi gül'izârına

(428) 108: su'bânî şıfat

(429) 108: zülfî

109: su'bân-ı zülf

109: zülf

- 2 Fitne anası çeşm-i siyeh hâl atâsıdır
Hablî⁽⁴³⁰⁾ fesâda ğamzeleriñ ba \check{c} şu bârına⁽⁴³¹⁾
- 3 Oldum esîr cevri⁽⁴³²⁾ cefâkârî görmedim
Sermâyesin zebâna ba \check{c} an var mı kârına
- 4 Ka \check{c} an dökmeden gelür mi halel çeşm ü⁽⁴³³⁾ ğamzeniñ
Püşte olursa küşte-i uşşâk kârına
- 5 Değmez Hafîd sînesi te'sir⁽⁴³⁴⁾ nigâhınıñ
Ol kaşları kemânıñ amân ber-güzârına

-243-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Ah eyleme dirmiş o perî 'âşık-ı zâra
Yaña döker ol zülf-i siyâhını 'izâra
- 2 Kâkül tağıdub 'aqlımı hâl ba \check{c} dı derûnum⁽⁴³⁵⁾
Bend itdi dili zülf-i siyâhı şora şora
- 3 Bahtım ol siyâh kâküli ğâli⁽⁴³⁶⁾ kara zülf
Nemcim olacak hâl-i ru \check{h} ı ol yüzi kara
- 4 Halinden o mâhıñ hele ben dâğ-ı derûnım
El virmedi bed-ğâli'e ol sa'd-ı sitâra
- 5 Destinde seniñ görmeyicek tuhfesi hâcib
Şanma seni qor girmeye ol bezm-i kibârı

(430) 108: hablî

109: habl

(431) 108: bârına

109: râsına

(432) 108: cevri

109: cevri ü

(433) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur

(434) 108: te'sir

109: tîr

(435) 108: duramam

109: derûnum

(436) 108: ğâli

109: ğâli'im

- 6 El çek girih-i zülfine dokunma o yârîñ
Hışımıla Hafîd kaşları itmekde yakâra

-244-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Derdiñ ey gonca hezâr gülzâra söyler söylese
Şubha dek gelmez kesel yek-pâre söyler söylese
- 2 Oda yansa eylemez pervâne-veş izhâr-ı 'aşk
Hâl-i zârın dil yine dildâre söyler söylese
- 3 Çeşm-i h'ab-ı âlûdeye efsâne olsa söylemez
Olsa biñ efsâne h'ab hûş-yâre söyler söylese
- 4 Söylemez derd-i diliñ 'arz eylemez bir kimseye
Gâhice mecnuñ gibi kühsâre söyler söylese
- 5 Söylemez derdin Hafîd biñ pâre olsa sînesi
Zahm-ı tîğîñla meğer ol yâre söyler söylese

-245-

Fâilâtün (Feilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün //

- 1 Sûre-i nûr okunur cebhe-i tâbânîñda
Şafağ itmiş görünür çâk-i giribânîñda
- 2 Necm-i 'aşka nice yanmaya 'anber gibi dil
Görmüşüm hâlini ben çâh-ı zenehdânîñda
- 3 Merdüm-i dîdesi kan içmededir 'uşşâkıñ⁽⁴³⁷⁾
Gamze hûnriz tırur kûşe-i müjgânîñda

(437) 108: 'âşıkîñ

109: 'uşşâkıñ

4 'Aşk-ı İbrahim ile olsa nola İsmâ'îl
Nice mu'ciz görünür zebhâ-i kurbânînda

5 Nakd-ı cân vir saña bûse virem didi o şûh
Hafîdâ neyleyelim tûrmaz o ikrârînda

-246-

Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilûn //

1 Âteş-i ruhsâr-i âlinden numûne sîne
Görinür her şeb 'alevdir gûyiyâ gencîne

2 Vaşlına olmaz bahâ⁽⁴³⁸⁾ ey dil müsellemdir o şûh
Nakd-ı cân virir mi bilmezen bu sîne

3 Hâl-i Hindû halka-i gîsûdadır ey mürğ-i dil
Dâne ümid itme düşme dâme⁽⁴³⁹⁾ meyl-i çîne

4 Pertev-endâz oldu 'aks-i rû-yı kalb-i 'âşıka
Gördüğün fikr eyledi ruhsârını pârîne

5 Ey Hafîd bilmem nesîn aldık o hûnî dilberîñ
Çeşm-i ebrûsı bize her lahza gayz u kîne

-247-

Mefâilûn / Mefâilûn / Mefâilûn / Mefâilûn //

1 Şeb-i târiki teşbîh dil gîsû-yı cânâna
Ruh-ı pür-tâbı beñzetmek ne lâyıķ mâh-ı tâbâna

2 Diliñ ceyb-şikin nice miñnet ki çâk itdi
Felâtûn-'aql iken bî-çâre hayfâ oldu dîvâne

(438) 108: bahây

109: bahâ

(439) 108: dâme

109: dâm

- 3 Fitîli cism ü kandîli kabâ 'aşk âteşî rûgan
Yanar şevkıñle dil raħm eylemezsiñ çeşm-i sûzâna
- 4 Dür-i şevvâra sâkıı oldu evtâd-ı muħabbetden
Şadef-veş açdı ağızın⁽⁴⁴⁰⁾ düşdi raħm-ı ka'r-ı 'ummâna
- 5 Güzer eyleser müjgânıñ siperden sîneme ey şûh
Şadâga olsa lâyıkdır Ĥaffidî tîr-i kurbâna

-248-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Turre-i zülf-i siyekârım gönül sevdâsına
Düşdi düşmez bir dahi azâdelik ğavğasına
- 2 Nâvedân olmuş akar her bir müjem çeşm-i terim
Baħr-ı 'âşkıñ var ise dil uğradı mecrâsına
- 3 Gelse bu kadle çemenzâra kıyâmetler kıpar
Bâşına serviñ bakınca kâmet-i bâlâsına
- 4 Mihri âlem-tâbı⁽⁴⁴¹⁾ güzer itmiş o mâhiñ pertevi
Nâ-bûd olmak diler di baħ buniñ da'vâsına
- 5 Nola eyleser o meh on dördüne girmiş ğurûr
Elbet alçaqlar gönül baħ bu günüñ ferdâsına
- 6 Nahı-ı nâzım tâze ol sîb-i zenehdâna yâzık
Gûşına elmâs raħm itmez diliñ ayvasına

(440) 108: açdı ağızın

109: ağızın açdı

(441) 108: 'âlemi tâbı

109: âlem-tâbı

- 7 Sihr ile âlûdedir çeşm-i siyehkârı gönül
Sûre-i nâsı okur ihlâşla resvâsına
- 8 Elde tîğ-i ğamze hazır katl için 'âşıkları
Merhamet kaldı Hâfidâ çeşminin îmasına

-249-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Ol perî hışmile bir kez eylese ey dil nigâh
Turfet-ül 'ayn içre olur 'âşıkîñ hâli⁽⁴⁴²⁾ tebâh
- 2 Nîm nigehe ey şehim sen bâk bu kez ebrûlara
Hep saña bîl bağlamışlar bir alây ceşş u sipâh
- 3 Tîğ-i ğamzeñle irişdi tâ ki şerha cânıma
Kûy-ı yâre tende dil açdı yine bir şâhrân
- 4 Geh hayâliñde durur geh fikr-i vaşlıñda gönül
Şimdi sevdâ-yı ğam-ı kâküldeñdir bî-iştibâh
- 5 Hâtıra her dem gelür bûs (u) kinâr u câm-ı mey
Çün bahar oldı gelür hâtıra mey gelmez günâh
- 6 Şıdķ ile el kaldırub eyle du'âsın haķķa kim
Ĝayriden itme taleb oldurur melcâ-ı penâh
- 7 Şalınur reftâr ile kalbim Hâfidâ hûn ider
Kadd-i mevzûn-ı hırâmında o deñlü cilve-ĝâh⁽⁴⁴³⁾

(442) 108: hâli

109: hâl

(443) 108: cilve-ger

109: cilve-ĝâh

- 1 Bir kerrecik ol ğonca dehen ħande iderse
Üşkûfte olur gülleri gülşende iderse
- 2 Bir âh-ı ciğer-sûz ile nüĥtakını çerĥin
Çok görme dil-i zârıma sûzende iderse
- 3 Zülf ü girih-i kâkûl-i ĥam-ı ğîsû
Sünbülleri bâĝ içre ne efkende iderse
- 4 Hâl-i siyeh ol rûyı 'araĥnâke yakışmış
Rûm u Ĥabeş u Hindi nola bende iderse
- 5 Hûrşîd-i cihân-tâb-ı cemâl-i ruh-ı cânân
Mâhî Ĥafîdâ çok mu ki şerminde iderse

- 1 Hayâlî 'âşķıñ ĥalmışdır ol zülf-i perîşânda
O sevdâdan göñül rüsvâ olur sûvâdan-ı perî şânda
- 2 Yine bir 'âşķ-ı bî-çâreyi ĥatlı eylemişsin kim
Eser var ĥûndan ey ebrû-kemânım tîr-i müjĝânda
- 3 Dilim ĥun oldu hicriñle dahî ümid-i luĥf itmem
Benim ey ĥûnî vaşlıña vişâlim ĥanda ben ĥanda
- 4 Lebiñ⁽⁴⁴⁴⁾ yâĥut u dendândır beyâz-ı gerdeni elmâs
Muraşsa'dır ser-â-pâ kim bulunmaz deĝme her kânda

(444) 108: biñ

109: lebiñ

- 5 Benî dem-beste hayrân eyledi mahmûrî-i çeşmiñ
Nigâh-ı ğamzede kalmış iken bir cüzz'î şimânda
- 6 Nice esb-i kümeyyit tab'-ı 'uşşâkı Hafîd ol şûh
Müselsel zülf-i zencîri ile urmuşdı merbanda'

-252-

Mefûlû / Fâilatû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Hûrşid-i⁽⁴⁴⁵⁾ neşâţ bâde leb-i cûybâr ile
Aġâz u sâz u muţrib u mey-i hoş-güvâr ile⁽⁴⁴⁶⁾
- 2 Böyle giderse⁽⁴⁴⁷⁾ sünbül ü gül bâġda yok yeri
Gülzâre toġrı ol perî zülf ü⁽⁴⁴⁸⁾ i'zâr ile
- 3 Ol mâh-ı evc-i nahvete vuşlatda dil meġer
Kâni' olur mı hâle gibi der-kenâr ile
- 4 Rîftâr u kadd u sâyesi bâġ içre ol şehîñ
İtmektedir mu'âraza serv ü⁽⁴⁴⁹⁾ çenâr ile
- 5 Sîmîn vücûdı pûte-i mehde müzab olur
Bâm-ı felekde cilve ider iftihâr ile
- 6 Râhında kaldı pül gibi yâriñ ğam-ı müjdem
Nehr oldı şanki çeşm-i terim abşâr ile

(445) 108: hûrşid (yanlış yazılmakla birlikte kabul edilmiştir.)

109: hoşdır

(446) 108'de ile sözcüğü yazılmamıştır.

(447) 108: gider

109: giderse

(448) 109'da ü (ğ) bağlacı yazılmamıştır.

(449) 108'de ü (ğ) bağlacı kullanılmamıştır.

- 7 Şeftâli bûsesi varakı zülf-i 'anberin
Ol şâh-ı hüsn hemişe ola berk u bâr ile
- 8 Giryân olursa her ne kadar vechî var Hâfid
Eksik o lur mı nakd-ı sirişkiñ nişâr

-253-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Gûyiyâ çekmiş o şûh ruhsârına bir elvala
Korkarın ki âl ile 'aqlım benim ol meh ala
- 2 Kan tamar tîr-i nigâhından o hûnî serkesiñ
Kaşları şemşîr-keş 'uşşâka gamze bela
- 3 Mebhas-ı mû-yı miyânında tahayyüller zebûn
Bâ'is olmuşdır bili ol âfetiñ kîl u⁽⁴⁵⁰⁾ kâla
- 4 Turre-i tâbîñla perçem el bir itmiş sevdiğim
Bu ğarib üftâde'i şan'atla sevdâya şala
- 5 Sâkiniñ dâ'im ayâğın almada hep meh-veşân
Görmedim üftâde-gâniñ birisi destin ala
- 6 Pek katı müfsid münâfık gördüm ol ağıâr-veş
Çakmadadır dâ'imâ nalı mıha mıhı nala
- 7 Olmuş ol meh-pâre 'âşık kendi gibi meh-veşe
Söyledim kat sevdiğim şimdengeri yağı bala⁽⁴⁵¹⁾
- 8 La'lini medhe şürûğ itdikde ol şûhıñ Hâfid
Koyma bir haṭve temâme hâmeyi biñ kez yala

(450) 108'de u (ə) bağlacı yoktur

(451) 109'da dizenin "şimdengeri yağ bala" kısmı yazılmamıştır

-254-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Femi bir nokta ey dil şafha-i rû-yı 'izârında
Kitâbet eylemişler zülfi her⁽⁴⁵²⁾ deñlü kenârında
- 2 Bakub rahm itmedi zâlim şehîd tîğ-ı ebrû
Yine kan dökmede kalmaz nigâh gamze kenârında
- 3 Serîr-i hüsne giçmiş hâl-i⁽⁴⁵³⁾ hindû muhteşemlenmiş
Ser-i mû yok kuşûrı şöhret ü⁽⁴⁵⁴⁾ şân-ı vâkârında
- 4 Güli âğûşına almağ muqadder olmadı gitdi
Fiğan u nâlesinde yok eser bildik hezârında
- 5 Hafidâ dide-i hûn-pâşa söyle ol kadd-i serve
Kuşûrı olmasun pâyında ol şûhîñ neşârında

-255-

Mefûlû / Mefâîlû / Mefâîlû / Feûlün //

- 1 Tîr-i müje ya kaçda kerâmet var içinde
Zîrâ ki kaylânîñ işâbet⁽⁴⁵⁵⁾ var içinde
- 2 Havrâ-yı cinân olsa da meyl eyleme duhte
Ol ârîza heves itme zirâ'at var içinde
- 3 Duht-ı rez-i nâzında nola rind ile⁽⁴⁵⁶⁾ her şeb
Hem-bezm-i vişâl olsa qarâbet var içinde

(452) 108'de her sözcüğü yazılmamıştır

(453) 109'da tamlama u (9) bağlacı ile yapılmıştır

(454) 109'da u (9) bağlacı yoktur

(455) 108'de işâbet sözcüğü yazılmamıştır

(456) 108'de ile sözcüğü yazılmamıştır

- 4 Semûr virirlerse eđer dūşıñı alma
Gir hırka-i peşmîneye râhat var içinde
- 5 Keckûlî kadeh şeyhî sebû sâkî mürîdi
Bî-hûde değül tekye inâbet var içinde
- 6 Nûş itme şunarlarsa saña câm-ı hayâtî
Sâgar gibi zann itme şetâret var içinde
- 7 Meyhâne-i 'aşk içre müdâm mest-i elest ola
Ol sâgarı şorma ki nedâmet var içinde
- 8 Dil kişveri 'aşkıñla harâb tâ o kadar kim
Ser tâ be kadem şanma 'imâret var içinde
- 9 Râhat komaz üftâdeleri 'aşk-ı mecâzî
Şol yâreye beñzer ki cerâhat var içinde⁽⁴⁵⁷⁾
- 10 Geh ğamze 'itâb itmede geh luğf niğâhı
Beñzer bu ki ol zülme 'adâlet var içinde
- 11 Tedrîc ile taqlîl ider 'aşk-ı mecâzı
Bir yol bulur uçmağa riyâzet var içinde
- 12 Hâlî hâcer'ül esved idir ka'be-i hüsniñ
Gel se'y u favâf eyle 'ibâdet var içinde
- 13 Geh çîn-i ğazab gâhice bir nim tebessüm
Müjde saña ey dil ki beşâret var içinde

(457) Bu beytin ikinci dizesi 109'da 11.beytin 2. dizeyle aynı olarak yazılmıştır.

- 14 'Uşşâka hem-bezm-î vîşâl(e) olsa da tenhâ
Bir gözden öbür göze rekabet var içinde
- 15 Serim⁽⁴⁵⁸⁾ kerim-i neşât u ⁽⁴⁵⁹⁾ leb gül fâmiñ olaldan
Câna dili zann itme melâmet var içinde
- 16 Ayât mübeyyen didiler rûyına yâriñ
Bu bir müteşâbih ki rivâyet var içinde
- 17 İm'ân ile ger şî'rime bir diğkât olunsa
Ehl-i dile bir cüz'î letâfet var içinde
- 18 Her mısra'-ı nâ-reftede mazmûn-ı kesîre
Her lafz-ı kalîinde mahâret var içinde
- 19 Her bâdeye peymâ-yı muğalâtı Hâfidâ
Şî'rin işidüb şanma feşâhat var içinde

-256-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fa'lün //
(Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün)

- 1 Ne kadar kuvvet u fer virse dahî tebdîre
Olamaz kimse mu'âriz kalem-i takdîre
- 2 Eyleme zeyl-i niyâzı â gönül tûl u dirâz
Vaşla müntic olamaz bâ'is olur tenfîre
- 3 Hayret-i 'aşkıñ ile eyledi teşbîh 'âşık
Çeşm-i tâtâre müjen tîre kaşkıñ şemşîre
- 4 Raqam-ı hatt-ı ma'âniye idüb şarf-ı nazâr
Gördi nûr âyetini başladı dil tefsîre

(458) 108: serim

109: ser

(459) 109'da u (ə) bağlacı yoktur.

- 5 Göricek şafha-i rûyuñda 'ibârât-ı hattıñ
Başladı dil rağıyallâh diyerek takrîre
- 6 Câmi'-i gülşen-i 'aşk içre görüb kadd[u] ruhuñ
'Andelîbân-ı çemen başladılar tek**bî**re
- 7 Göricek kadd u ruhuñ 'âşık-ı dil-haste Hâfid
Serv-âsâ dikilüb döndi hemân taşvîre

-257-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fa'lün //
(Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fa'lün)

- 1 Hâsret-i hayret ile bağdı dil şâd-âba
Biri yoğdur gelemes bezm-i şerâb-ı nâba
- 2 Muhtesib oldı bugün⁽⁴⁶⁰⁾ şimdi namâzın kıldım
Müjdeler pîr-î muğan ile kam habâba
- 3 Şeb-i âzînede suğlum budır ey h^vace benim
'Arağ-u bâdeyi toldurmada kabdan kaba
- 4 Eleminden⁽⁴⁶¹⁾ dil pür şevk bulamaz câ-yı karâr
Baş ider şimdi taħziñde göñül simâba
- 5 Bezm-i dûn-ı hemmine girme Hâfidâ eyle duhûl
İrtifâ'-ı kader ki bâris olur bir bâba

-258-(462)

(460) 109'da bugün sözcüğü yazılmamıştır

(461) 108: eleminden

109: eleminden

(462) 258 numaralı bu gazel daha önce 232'de verildiği için tekrar yazılmasına gerek görülmeyip yalnızca numarası verilmiştir.

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Öürsem üstühânımdan vaşiyet kim kılıñ şâne
İrişem şâyed ol yüzden meğer zülf-i perişâne
- 2 Nigâh-ı ğamze gerçi fitneden hâli değül cânâ
Eğer eyler ise benlik yüzünden veche bir dâne
- 3 Değül hâl-i siyeh rûyında kırğâs-ı mücellâdır
Anı zerhâl ile ruhşat virilmiştir refşâne
- 4 Şehîdi⁽⁴⁶³⁾ tîğ-ı ebrû dâgdâd-ı hâl-ı 'anber bu
Gönül öldün dahi kaygûna kaldı söyle divâne
- 5 Hafîd âlûde-i şaf-ı nizâr olmuş iken çeşmim
Fevâyah virdi takvîyet⁽⁴⁶⁴⁾ yâkut-ı cânâne

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Dâğ-ı gül-renk penbe-i minâ-yı meydîr sînede
Sûzinâk-ı hasreti feryâd nedir sînede
- 2 Hüsnuñe meftûn olan elbet çeker 'aşk ile hû
Şevkıñ ile şubha dek gör hay (u) hûdır⁽⁴⁶⁶⁾ sînede
- 3 Dâğı dil mi başından 'aşkımdan çeşmimdeki
Şu'leverdir rûz(u) şeb bilmem ne şeydir sînede
- 4 Şanma sûz-ı 'aşkdan hâfidürür gerdûn dahî
Kırş-ı mihr meh değüldür dâğ u keydir sînede
- 5 Gonca-ı nesrîn hafîd açmazlar idi bükseler
Dâğ-ı gül-renk penbe-i minâ-yı medir sînede

(463) 108: şehîdi

109: şehid

(464) 109'da arada leb sözcüğü vardır

(465) Bu gazel 109'da yoktur.

(466) 108'de heb olarak verilmiştir. Fakat hû uygundur

Harfû'l-Yâ

-261-(467)

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün (Fâilün) //

- 1 Pây-i mâl oldı gönül 'aşkıla ten hâkrehi
Eyledi âb-ı revân ekşimi ol serv-i sehî
- 2 Kâmet u kaddi elif çeşm-i gazâlî câdû
Beni mecnûn-ı giriftâr idiserdir nigeht
- 3 O kadd u kâmete farz oldı kıyâmıla ku'ûd
Sîne-i sîmine bak 'âşıkıñ secde-gehî
- 4 Rûyuña bakmaya mâni' oluyor kâkül-i târ
Kalma bir burka yüzüne kaldur o küfr-i siyehi
- 5 Beni dem-bes-te iden kâkül-i müşkîn-i siyeh
Merağ-ı rûyuña teşbih ola mı ıtr-ı şehî
- 6 Bu kadar hûsn ile hûr olamaz saña bedel
Meh-i hûsnüñ oliser bâm-ı felek cilve-gehî
- 7 Mülk-i hûsnünde Hafîdî saña kılmış bî'at
Dahi lâyıq mı ola gayrî ile cây-gehî

-262-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Mişâl-i gonca-fem ruhsâr-ı âli verd-i ra'nâyı
Kodı zîr-i hacâletde kaddi⁽⁴⁶⁸⁾ serv ile tûbâyı
- 2 Muhabbet cur'asın nûş eyleyince bezm-i vaşında
Kanâ'tat geldi dil terk eyledi sâğarla şahbâyı

(467) Bu gazel 109'da yoktur

(468) 108: kaddi

109: kad

- 3 O vahşi âfet el virmez şaķın bîccâ emek çekme
Vişâliñ ârzu itme göñül terk it temennâyı
- 4 O deñlü teşne-vâr 'aşkıñla cânâ kûze-i dilde
Tecessüm itse pür eyledi şâs-ı çer-ı minâyı
- 5 Göñül yok âşiyân-ı tende bilmem bî-vefâ kande
Nola bî-çâreyi bir kez tefahşus eyle her câyı
- 6 Göñül sîmâb-ı sîret mergi tîğ-ı ğamzede hâşıl
Değül ey şûh ulaşdır katline dest-i muşannâyı⁽⁴⁶⁹⁾
- 7 Göñül ol şûh-ı şehr-i âşûb-ı fitne devr-i 'âlemde
Getürdi bâşına üftâdegânıñ şûr u⁽⁴⁷⁰⁾ ğavğayı
- 8 Gösterdi sînemi eşkâre tîriñ gizledi ey meh
Urub dildi geçürdi mağz-ı cânê çâr kaşıñ yâyı
- 9 Hâfid zâre göster perçem-i ğisû-yı müşkîni
Dolaşdur bâşına âzâdegânıñ tîli sevdâyı

-263-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Hûrşîd görüb hûsnüñü itmişdi pendî
Yokdur dir iken çerhıñ eyâ mihri menendi
- 2 Tedric ile teskîn iderek çeşm-i sirişki
Ağyâr ile gördi o meji dil öğelendi

(469) 108: hayâtı

109: muşannâyı

(470) 109'da u (ğ) bağlacı yoktur.

- 3 Telh olmuşken zâ'ikamız kesret müdür
Şordum lebîni sâkî-i bezmiñ mezelandi
- 4 Mestânleriñ vefreti var vâriza söylen
Hürmetle meyi azğına almasun efendi
- 5 Biñ kerre eğer kürşide nüsh eylese vâ'iz
Terk eylemez rind-i ezel aldığı pendî .
- 6 Şırmalı püşî bâşında belinde gümüş ahre
Gördüm bu kıyâfette bu gün şâh-ı levendi
- 7 Zülf-i siyehi⁽⁴⁷¹⁾ hâlini cezb itmede her şab
Fevvâre gibi yılduza atmakta kemendi
- 8 Lezzetlü imiş lebleriñ ey şûh şekkerden
Nash eylemiş ol bildiğimiz çeşnî-i kandi
- 9 Endâm-ı ziyâ-perveri kirlendi o şûhîñ
Hammâm-ı dil-i âşîka girdi keselendi
- 10 Dil oldu şafâ-bahş u ğam oldu yine târâc
Ağyar varub kûy-ı nigâre depelendi
- 11 Gör baht-ı siyehkârım kim 'işret iderken
Geldi o perî bezmimize bâde dükendi
- 12 Pürçin idi dün kaşları ol mâh-ı müîriñ
Gûyâ ki Hafîdâ bu gün ol meh yiñelendi

- 1 Şerâb-ı la'l-i nâbiñ nûş iden mestâne olmaz mı
Ne dirsın yâ esir-i kâkülün dîvâne olmaz mı
- 2 H̄arab-hâne erirseñ 'işrete ey şûh neylersiñ
Bir iki câm-ı mül nûş eyleseñ meyhâne olmaz mı
- 3 Kebâb eyler dilim zâlim firâkı⁽⁴⁷²⁾ âteşindendir⁽⁴⁷³⁾
Dem-i 'işretde 'âşıklar 'aceb büryâne olmaz mı
- 4 H̄arâb olmak muqarrerdir dile 'aşkıyla ol şûhiñ
Duhûl itse bir âfet hâneye virâne olmaz mı
- 5 Abes şanma hafidiñ na're-i şûridesin zîrâ
Leb-â-leb câm-ı 'aşkı nûş iden rindâne olmaz mı

- 1 Şakla sîneñde gönül nâvek-i tîr-i nigeñi
Müje-i çeşminiñ olmuş sînemiz cây-gehi
- 2 Yok nazîriñ seniñ ey şûh-ı cihân 'âlemde
Saña teşbîh ola mı nüh felek-i mihr ü mehi
- 3 'Aklımı aldı görindi zîr-i fesden kâkül
Beli billâh belimi kırdı şikenc-i külehi
- 4 Severim⁽⁴⁷⁴⁾ ben ruh-ı yâr içre benâgûşını kim
Hoş olur bâğ-ı çemenzâr-ı gülün şubh-gehi

(472) 108: firâkı

109: firâk

(473) 108: âteşdendir

109: âteşindendir

(474) 108: severdim

109: severim

- 5 Ğamze-i nev-hattı ile yazmıya katlime emir
Ğafidâ mülk-i melâhat şehiniñ pâdişehi

-266-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Şağın uğratma bezm-i yâre⁽⁴⁷⁵⁾ ağıâr-ı sühan-Çîni
Alur bir söz ile soñra nûrından yâr-ı Mâçîni⁽⁴⁷⁶⁾
- 2 Redif kâkûliñ şemm eyleyenlerden sû'âl itdim
Mu'attır eylemiş mülk-i vasafla Çin (ü) Mâçîni
- 3 Ayaklandır bizi sâkı ki elden çıkmışuz şimdi
Mükerrer şûñ baña cânâ cilâ-yı rûh-ı dârçîni
- 4 Dökülsün rû-yı âteş-tâbıñ üzre kâkûliñ cânâ
Tağılsun fitnler yer yer çıkar⁽⁴⁷⁷⁾ bâşdan 'arâçîni
- 5 Ne hikmetdir didim ağıâre yârin kîn-i pür hışmı
Didi ben görmedim hiç dilrubâlarda bu hıçîni
- 6 Kemingâhı ham ebrûdürür çeşm-i müje tîri
Tenim pûte Ğafid ta'dâd olunmaz sağb-ı hârçîni

-267-⁽⁴⁷⁸⁾

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Şanma beñzer ol meh enis ü melek perî Ğuri
Ğün yüzinden meh alur her şeb ziyâ içün nuri
- 2 Merdüm-i çeşmimdir hâlî değıldir görinen
Gerden-i şâf-ı ziyâdârı anıñ şöyle durı

(475) 108: diyâre

109: yâre

(476) 108: yazmasını

109: yâr-i mâçîni

(477) 108: çıka

109: çıkar

(478) Bu gazel 109'da yoktur

- 3 Âteşin ruhsârı ile çeşmime rûşen oldu bu gün
Gûyiyâ gökden yere inmişdir gördüm ben ğuri
- 4 Âteş-i 'aşkıñla yağıdıñ çeşm ü cismim ey peri
Didi 'âdetdir yanar yânınca yaş ile ğuri
- 5 Câme-i nevre libâsın 'âķibet dil istemez
İki günlük 'ömr için neyler o ğaftan-ı mor
- 6 Kûy-ı vuşlatdan yaña şevķ eyleyen 'aşķdır yine
Gûyiyâ düşmüş elinden gezdilir cânâ kôri
- 7 Neş'e-i la'l-i lebi cânâ nedir te'sir iden
Yok baña meyhane-i 'âlemde şahyâ tek zori
- 8 Sâz-ı nâ-sâz-ı felek gûşıma girmez hiç benim
Nağme-i nây u ney u şiyt (u) şadâsı hep borı
- 9 Vaşf-ı la'lini o şûhıñ ey Ğafîd benden işit
Ğaķķ-ı nân u nemeki el-Ğaķ bilür gözüm nuri

-268-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Şeb itdi dili ğahr-ı felek şâb dükendi
Tağdır-i Ğudâ râĞat-ı pür-Ğab dükendi
- 2 Başdan çıkarır neş'e-i mül şâķî ayaklan
Ğvahişger-i mey olmuş iken nâb dükendi
- 3 Ben 'âşıkça ceh-ı feleğın⁽⁴⁷⁹⁾ ğadrini görsem⁽⁴⁸⁰⁾
Râm oldu bize gerçi o meh tâb⁽⁴⁸¹⁾ dükendi

(479) 108: felek

109: feleğın

(480) 108: görsem

109: gör kim

(481) 108: tâb

109: tâbı

- 4 Ey mâh-likâ 'aşkıñı meşt itmek için dil
Şordum didiler medrese küttâb dükendi
- 5 Âh-ı gam ile haşre değın kalsa sezâdır
Derd-i dilimi diñleyen aħbâb dükendi
- 6 Kanûn ile men' itmek için vuslât-ı yâri
Hikmet okıdır kalmadı âdâb dükendi
- 7 İnşâfına koşmadı Hafîdî sen o şûhı
Aħvâliñi 'arz eyleyicek bâb⁽⁴⁸²⁾ dükendi

-269-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Şâyân olamaz sîne-i gam 'aşkına yâri
Tek tırşun o şûhıñ nigeħ-i hâl-i 'izârı
- 2 Yay itdi kadim kaş-veş bükdi ol âfet
Bilmem ki o hûnî nidecek cism-i nizârı
- 3 Elden gelebildikçe koma düşsün ayakdan
Sâkî yürüt ol sâğarı def' eyleme humârı⁽⁴⁸³⁾
- 4 Dil muşhaf-ı hüsni çalışur ezbere çokdan
'Ömr ise temâm oldu henüz olmadı yârı
- 5 'Aşk iklim-i âteşdir aña varma ne kâbil
Ey yâr nice geşt ide dil böyle yârı

(482) 108: bâb

109: bâbı

(483) Bu beyit 108'de yoktur

- 6 Hâl u hatt-ı reyhândır ol revnak-ı hüsniñ
Eşcâre Hafîd kimse bakmaz olmasa bârı

-270-

Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Fâilun //

- 1 Bu şeb ol şûh-ı cihân hâneye mihmân geldi
Tarf-ı destârı burak zülf-i perîşân geldi
- 2 Çuka kartâl kanadı sînesi çâk dîdesi mestî
Dil-i şad-pâre şağın gamzesi 'uryân geldi
- 3 Dil-i gam-dîde nice hicr ile kan ağlamasun
Telh düşünâmı vefâ ol lebi mercân geldi
- 4 Ketân-âsâ dil-i fersûde üzülse zîrâ
Girmiş on dörde bu şeb ol meh-i tâbân geldi
- 5 Şebnem-i çeşm-i terîñ çeşmesi ey ço yürisün⁽⁴⁸⁴⁾
Pertev-i hüsni ile ol mihr-i dirahşân geldi
- 6 Aldı tîg-i nigehe kabzaya hep 'uşşâkı
Mesned-i hüsne geçüb gamzeleri yan geldi
- 7 İşîgi tâşını yârîñ nice la'l eylesün
Eşk-ı vuşlat Hafîdâ la'l-i bedahşân geldi

-271-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Şeb-i hicrân-ı gamdan olmadı azâde gitdi
Bu gün yârın irer şubh-ı vişâle didi yel gitdi

(484) 108: ço yürisün

109: dil kurusun

- 2 Firâkıñla gönül pür-gam dü çeşm-i hünfeşânımdan
Firâvân eşk-i hasret her birinden belki bîl gitdi
- 3 Cefâ şatırançı oynar iken ol şûhle gör kim
Ruñ açmaz koyub kış eyledikde fil gitdi
- 4 İden tahrik-i emvâc-ı fiten billâh(i) sultânım
Dükendi her taraf asûde oldı kâl u kıl gitdi
- 5 Sûvâr-ı tevsen-i nâz ile dünyâya zuhûrından
Olub pâ-mâl-ı hüsni ey Hafîd Çîn ü Çigil gitdi

-272-

Mefûlü / Mefâîlü / Mefâîlü / Feûlün //

- 1 Çün seyl-i sirişkim yine deryâya qarışdı
Bî-gam olamaz bir dahî ol mâye qarışdı
- 2 Mirâte bakub ol perî çâk itdi yakâsın
Envâr-ı şafaqdır didiler âya qarışdı
- 3 Bir bâl mı yedi dil yine bilmem ki ne oldı
Dâdsızlık idüb la'l-i şeker hâye qarışdı
- 4 İflâsa gönül çıkmışdı 'aşk ile çokdan
Üftâdesi ol şûhıñ olub yâya qarışdı
- 5 Bağrım Hafîdâ âteş-i 'aşkına gö(yü)ndi⁽⁴⁸⁵⁾
Dem-sâz-ı âh-ı ciğerim nâye qarışdı

(485) Her iki nüshada da son beytin ilk dizesinin "gündi" sözcüğü ile bitiyor olmasına karşın "göyüندی" sözcüğü anlam ve vezin açısından daha uygundur.

- 1 Zûr-ı nıgeh-i ğamze ile göñlümi aldı
Zülf-i siyeh-i⁽⁴⁸⁶⁾ kâküli sevdâsına şaldı
- 2 Nezâre-i ħüsnine virüb ruĥşatı ol şûh
Hâl oldu gözüm merdüme ki rûyına kaldı
- 3 Baĥr oldu sirişkim ğam ile dutdı cihânı
Luĥfın çoĝıdı 'âşıka şimdi pez azaldı
- 4 Şevkle seniñ çeşm-i terim geldi hurûşa
Deryâ-yı muĥabbet beni ğirdâbına şaldı
- 5 Vaşf itmeĝe la'l-i leb-i cânânı Ĥafidî⁽⁴⁸⁷⁾
Endîşe vü fikri hüneriñ baĥrına şaldı

- 1 Şanmasun o meh ĥattı îrişdi yüze çıkdı
'Âşıklarınıñ âhıdır ancak yüze çıkdı
- 2 Minâb diyu la'lini kız ğonca şanıırken
Baĝ gûze-i keyfiyete keskin boza çıkdı
- 3 Görđi sitem-i berfini dil-şûh-ı cihânıñ
Ĥicr-i ğam-ı temmûz eritdi gûze çıkdı
- 4 Ġirdâbı gülü baĥrı şerêb zevraĝı câmdır
Düşdi yine dil abĝine tâ kabrîze çıkdı

(486) 109'da tamlam u (ğ) baĝlacı yapılmıştır

(487) 108: Ĥafid

109: Ĥafidî

- 5 Teshîr idüb ol şûhı rakîb gözine girmiş
Gûyâ ki o it dirseğidir kim göze çıktı
- 6 Bed-hûdır o tâcir-beçe dilber 'Acemîdir
Terk itdi Hafîd⁽⁴⁸⁸⁾ şanma hûnı Tebrize çıktı

-275-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Ehl-i 'aşka ey cefâ-cû 'ıyd olur şânem⁽⁴⁸⁹⁾ gibi
Olsa ger sûr-ı mu'azzam sensiz olur gam gibi
- 2 Câm-ı cam def' eyleyemez bizde olan yerlidir
'Âşıka eyler mi te'sir olsa da⁽⁴⁹⁰⁾ ger sem gibi
- 3 Hîlesinden kurtulur mı mürğ-i dil ol dilberîñ
Var mı bir dâm-ı belâ ol zülf-i ham-der-ham gibi
- 4 Ka'be-i hüsniñ tavâfa sa'y ider 'âşıkların
Sükker-i lâ'liñ nola şunsañ aña zemzem gibi
- 5 Bak belâya ma'sûk almaz çeşmine 'âşıkları
Kühî-ı bî-ahdî ider esrârına mahrem gibi
- 6 Kahramân olmaz mûkabil 'aşka dirler ey Hafîd
Toğrusı sen çok metânet eylediñ Rüstem gibi

-276-

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Serde hevâ-yı 'aşkı hemân dilde⁽⁴⁹¹⁾ kâmeti
Gördük gamıñla haşrden evvel kıyâmeti

(488) 109'da Hafîd yazılmamıştır.

(489) 108: mâyem

109: şânem

(490) 108: ol şûh

109: olsa da

(491) 108: hemân dilde

109: dilde hemân

- 2 Bu yâl u bâl u kıadd u tenâsüble ol mehi
Her kim görürse dir kî kıyâmet 'alâmeti
- 3 Geldi o meh yine meded ağıyar gelmiye
Göstemesün gözime hudâ ol cenâbeti
- 4 Uğratma bezm-i yâre râkıbi şakın şakın
Zâhir gelince it gibi sürdür hıyâneti
- 5 Zünnâr bend-i zülf-i firenk ile perçeme
Oldı esîr gitdi gönül yok selâmeti
- 6 Gûş eyledi kelâmın o meh vaz'-ı lihıyedâ
Gör karaladı yüzini şeyhiñ kerâmeti

- 7 Bezme rakıb gelmesi cânâ tekin midir
Tek durmaz ol gelince şakınur şer'âmeti
- 8 Va'd⁽⁴⁹²⁾ var idi bûs-ı ruha virme⁽⁴⁹³⁾ ne ğam
Vardır hâfid va'dine la'liñ kefâleti

-277-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Yine bir başka zînet vîrdi hüsni revnağ efzâya
Leb-i şekker-feşâna mûr-veş mû'lar ki o virdi⁽⁴⁹⁴⁾
- 2 Ziyâ'-ı hüsne mâni'dir fitil-i şem'a ürperdi
Tırâş eylerdi hağtın ol perî düşdükçe kırpardı

(492) 108: va'd

109: va'di

(493) 108: virmeye

109: virmese

(494) Bu beyit 109'da yoktur.

- 3 Neşâf-ı meyle bî-hûşân-ı bezmi sâkî-i meclis
Elinden cür'a câmı ruḥ-ı rindâne serperdi
- 4 K̄alur mı şu'lesi hûrşîd yanında şem'-ı kâfurîñ
O şûhın tâb-ı ruḥsârı ziyâ'-yı mâhe ḥâverdi
- 5 Kitâb-ı ḥüsni üzre gör Ḥafîdâ turre-i tâbı
Düşübdür gûyyâ Şâfiye üzre şerḥ-i çâr perdi

-278-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâlün //

- 1 Bezm-i vuşlatda bizi kesdi yine mûs gibi
Meclis[i] başdı raķib 'unfıla kâbûs gibi
- 2 Şem'-i ruḥsarı ile dönmede yâriñ göñlüm
Bir ḥayâl oldı hemân şöyle ki fânûs gibi
- 3 Ğayriden şanma şaķın kesb-i yedimdir ey dil
Âteş-i 'aşķım ile yanam mı fâfenûs gibi
- 4 Yâri gördüm giyünüb şaḥn-ı çemende ḥaķķa
Bir kıl üzre şalınub nâz ile ṭâvûs gibi
- 5 Ne kadar tolu ise ğamla züccâc-ı kalbim
Deyr-i dilde sen ider 'aşķ ile nâkûs gibi
- 6 Ḥafîdâ bûsesiñ almaķ gerek dildâriñ
Düşivir pâyına yüz sür hele bâbûs gibi

-279-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün //

- 1 Oldı⁽⁴⁹⁵⁾ dil bir ğonca-ı tıflıñ yine âvâresi
Dâyesi bûlbûldir anıñ nahı-ı gül gevhâresi

- 2 Câme-i gülgin giyinmiş âfet olmuş ol peri
Âtıslın rûyına ey dil hoş yakışmış hâresi
- 3 Zülfi cezb itmektedir hâl-i siyâhı ol mehiñ
Atmada⁽⁴⁹⁶⁾ her şeb kemendi yılduza⁽⁴⁹⁷⁾ ferrâresi⁽⁴⁹⁸⁾
- 4 Âteş-i hicriñle koydum sîneme dâğ üzre dâğ
Lâke-i 'aşkın gönül oldu tenim kühsâresi
- 5 Tâb u tâkat kalmadı çekmeye yâriñ cevriñi
Ey tabîb hikmetde var mı ehl-i 'aşkıñ çâresi
- 6 Ey hâfid buçâğ ile urmağ diler ol meh seni
Ğamze-i nâzı turur hem bîlde var ğaddâresi

-280-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Şoyunmuşken dile la'li ruh-ı tâbı uyandırdı
Meded tennûr-ı dilde âteş-i 'aşkıñ uyandırdı
- 2 Yatur tıfl-ı gül-i mehdinde âh u zâr u feryâdım
Harâm itdi gözine h'vabı gülşende uyandırdı
- 3 Görince tîğ u tîr-i ğamzesîn âmâde 'uşşâkı
Hirâs itdi dil-i⁽⁴⁹⁹⁾ bî-çâre râhında uyandırdı
- 4 Muħanna eylemiş destin meğer ol hûnî 'uşşâkıñ
İdüb kurbân-ı tîr-i ğamze kan ile boyandırdı

(496) 108: ağada

109: atmada

(497) 108: yılduz

109: yılduza

(498) 108: ferrâresi

109: fevâresi

(499) 108: dil

109: dilî

- 5 Hafidâ bakmadık bilmem ki 'aşk-ı dilde nem kaldı
Sipend-i hüsni sinemde yine bilmem ne yandırdı⁽⁵⁰⁰⁾

-281-

Mefulü / Fâilâtü / Mefâilü / Feilün //

- 1 Çeşmi⁽⁵⁰¹⁾ siyâh u⁽⁵⁰²⁾ ruhları gül gerden⁽⁵⁰³⁾ âğıdı
Kaddi nihâl u⁽⁵⁰⁴⁾ tâze erişmiş uşâğıdı
- 2 'Âşıklarıñ o demde bigim keyfi çağıdı
Kim bezm-i vaşla pertev-i hüsnuñ çerâğıdı
- 3 Şu istese rakibe sem iç dirdi ol perî
Dil-teşnegâna şundığı la'liñ dudâğıdı
- 4 Luţf-ı cefâ vü cevri niçün eylediñ baña
Ey şûh-ı dil-firib⁽⁵⁰⁵⁾ ğarazıñ çün ferâğıdı
- 5 Elde bıçak u mest u⁽⁵⁰⁶⁾ 'araqnâk vü yine çâk
Gördüm mâh-pâre gelür dün bu çâğıdı
- 6 Başdan çıkardı neş'e-i mül sâkiyi temâm
Zîrâ bu şeb bezimde yine dâl-ı kabâğıdı⁽⁵⁰⁷⁾
- 7 Gerçi şarılmadık o mehiñ mû miyânına
Amma hayâl-i rişte-i çeşmim kuşâğıdı

(500) 108'de son beytin 2.dizesi şu şekildedir

"Kaddi nihâl-i tâze irişmiş uşâğıdı"

(501) 108: çeşmi

109: çeşm

(502) 109'da u (ə) bağlacı yoktur.

(503) 108: gerden

109: gerdeni

(504) 109'da u (ə) bağlacı yoktur

(505) 108: dil-firib

109: dil-firibi

(506) 109'da u (ə) bağlacı yoktur

(507) 108: kabâğıdı

109: ğabâğıdı

8) Muṭrib hışara çıkdı hüseynî okuyarak
'Aceb dedik bayâtiya biz⁽⁵⁰⁸⁾ kara bağıdı

9 Teşrif ider ümidi ile bezme ol perî
Bekler Hafîd yolunda anıñ göz kulâğıdı

-282-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

1 Lebiñ şevkıyle cânâ gözümde şanma nem geldi
Olub âlûde ekşimle ciğerden hayli dem geldi

2 Firâk ile beni sûzân görüb âh eyledi bir kez
Uyardı âteş üzre âteşi gûyâ ne dem geldi

3 Dil u cân muntazırken şevkıle teşrifine yâriñ
Raķîb-i bed-meniş gelmez diyu geldi elem geldi

4 Mürekkeb mû-yı haķķa fem lebi⁽⁵⁰⁹⁾ la'li mürekkebirdir
Debîristân-ı 'uşşâķa gör o ķaşı kalem geldi

5 Firâr itse nola bülbülleri gül-ğonca açılsa
Gülistâna hezârân nâz ile ol ğonca fem geldi

6 Nice demdir unutmuşduk cefâ vü cevriñi yâriñ
Yine cüllâbî raķm ol cef-cû-yı pür-sitem geldi

7 Hafîdâ farķ-ı şevkıle nice dil sîneye şıģsun
Bu şeb mihmânlıģa zîrâ o şâh-ı muķterem geldi

(508) 109'da biz sözcüğü bayâtiya sözcüğünden önce bulunmaktadır

(509) 108: lebi

109: leb

- 1 Çeşmime⁽⁵¹⁰⁾ Rûşen iken 'âlemi târ⁽⁵¹¹⁾ itdi
Gîn iken başıma dünya elemiñ t̄âr itdi
- 2 Şanma za'fım elem-i dehr-i denî itmişdir
Her ne itdiyse baña şûh-ı sitemkâr⁽⁵¹²⁾ itdi
- 3 Dün görüb âteşimi vaşlını va'd itdi nigâh⁽⁵¹³⁾
Ne firîbkâr imiş kim bu gün inkâr itdi
- 4 Luğ idüb 'âşıkâ bir kerre nigâh itmez mi
O cefâ-pîşe bize cevri mi yâd-gâr itdi
- 5 Kâtlime gaflet ile kaşları çekmiş şemşîr
Merhamet itdi yine gamzeler ihbâr itdi
- 6 Bülbül ü tûtf gibi gönümi gûyâ kâkülîni
Gül-i ruhsâr ile la'-i şeker-bâr itdi
- 7 Hâl-i hindû-yı habeş pâdişehi kâkülîni
Cünd-i çîne ruh-ı mâçinini serdâr itdi
- 8 Rûzeniñ sıçletî emdirdi o yâre la'liñ
Gül lu'âbile Hâfid gûyiyâ iftâr itdi
- 9 Gerçi gösterdi ezel 'aşkını âsân ammâ
Dâğıdub 'aklımı kâkülleri düşvâr itdi

(510) 108: çeşmim

109: çeşmime

(511) 108: târ

109: tâb

(512) 108: sitemkârı

109: sitemkâr

(513) 108: nigâh

109: baña

- 1 Mest-i medhûş eyleyen sâkî nigâhîñ bâde mi
Yoksa zâti haste mi zâlim dü çeşmiñ bâde mi
- 2 Kendimi hıfz eylemek kâbil mi şeytân-ı recîm
Cennet-i firdevs-â'lâdan çıkardır âdemi
- 3 Aldı 'aqlım tabla perçem gonca-fem bir keckûlâh
Mevlevî mi bilmezim ol yoksa kâdı-zâde mi
- 4 Dil şarıldım diyü lâffeyler meyân-ı dilber
Şormadım ki 'âlem ru'yâda mı hulyâda mı
- 5 Nâ'il-i vaşlım olursuñ dir yanur ol dil-firîb
Vaktı ta'yîn eylemez dünyâda mı 'uqbâda mı
- 6 Şöyle mest-i hayret almışdır Hafîdî bilmez
Ugramış bir 'aşka mı yoksa 'aceb isnâda mı

- 1 Kaldı yollarda gönül gelmedi pâ-mâl oldı
Firkat u hicriñ ile sâ'atimiz sâl oldı
- 2 Firkatîñ vaşla mübeddel ola mı olmya mı
Dil bakub sînedeki dâğına remâl oldı
- 3 Dil-i şeydâ gideli bâğda hezâr biñ çiçeğe
Şanma ey gönül seni terk eyledi meyâl oldı
- 4 Teni bir hâle kodı âteş-i hicrânîñ kim
Eridi pûta-i 'aşkıñda seniñ kâl oldı

- 5 Kâlemiñ ağızı şulandı lebiniñ medhinde
Telh iken dũde devât içre hemân bâl oldu
- 6 Bakarak kaldı gözüm merdũme ki rũyuñda
Revnağ-ı hũsnũni bâdî o iki hâl oldu
- 7 Kahramân-ı ğam-ı 'aşkıñla Hafîd elleşerek
Geh Nerîmân⁽⁵¹⁴⁾ u gehî Rũstem u Zâl oldu

-286-

Mefâilũn / Mefâilũn / Mefâilũn / Mefâilũn //

- 1 Alur mey ğuşına bir ğor⁽⁵¹⁵⁾ o řũh hiç nâle vũ zârı
Cefâ vũ cevr ile nâletmedir 'uřřâķını kârı
- 2 Didi ğor başıma tîr-i każa geldi każa billâh
Doğundı sîneme cânâ nigâh-ı çeşm hũn-h'arı
- 3 Dehân u la'l u nuğ⁽⁵¹⁶⁾ noķta-i merhũmdur ğuyâ
Meğer medd-i nefes yalımı bulur çıkmaya küftârı
- 4 Çenâr u serv-bũ geldi ğacletden⁽⁵¹⁷⁾ hep dũta oldu
O řũhiñ⁽⁵¹⁸⁾ dilkeřiñ bâğa dũřince ğadd ü refârı
- 5 Mezâķ-ı arzũ çoķdan firâğ-ı telh idi⁽⁵¹⁹⁾ şimdi
Doğundı ğuşıma şîrîn dimâğ tatlu ğüftârı

(514) 108: numâyun

109: nerîmân

(515) 108: ğor

109: ğũn

(516) 108: nuğ

109: nuğķı

(517) 108: ğacletde

109: ğacletden

(518) 108: řũhiñ

109: řũh

(519) 108: idi

109: itdi

- 6 Hayâli haddeden giçmişdi gûyâ göñilli şırma
Siyeh pûşî içinde görünür billâh(i) her târı
- 7 Dir iseñ 'aşk ile haq haq yolunda ger Hâfidâ yok
Seni Manşûr-veş dâra çeker zülf-i siyeh-kârı

-287-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Küşâd itmek dilerseñ ger dil-i maḥzûn-ı nâ-şâdı
Esâs-ı âşkı kor gülşende tecdîd ide bunyâdı
- 2 Dem-â-dem nâliş u feryâdı ol şûh-ı cihân-sûziñ
Unutturdu bize Vâmîk ile Mecnûn u⁽⁵²⁰⁾ Ferhâdı
- 3 Hâtâ itdim kapıldım kâkûl-i müşkîn-i tarrâre
'Aceb kâbil midir mürğ-i diliñ bir daḥi âzâdı
- 4 Ne âteş şaldıñ ey gül-goncadan cismine kim zârıñ
Yaturmadı bizi gülşende zâlim âh-ı feryâdı
- 5 Mülâkî itmede cevrin Hâfidâ⁽⁵²¹⁾ vaşlını gör kim
Semâ ile semek deñlü olur ol şûhıñ eb'âdı

-288-

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

- 1 Yaḳarsa âteşin ruhsârı üzre 'âşıkıñ hâli
Yine sûz-ı muḥabbetden olur bir nefes hâli
- 2 Ne hoş arâyiş itmiş kendin ol şûh-ı cihân-ârâ
Ruḥ-ı gülgûnına örmüş başınıñ şâlinıñ âli

(520) 108: ile

109: u (9)

(521) 108: Hâfide

109: Hâfidâ

- 3 Dehân-ı hâmede şeker kesildi telh iken dûde
Gelince hâtıra la'l-i lebinîñ âlinîñ bâlı
- 4 Dahî nev-restedir ol mâh-ru dilber-i perî-peyker
Yâ on üçe yâ on dördine girmiştir anıñ⁽⁵²²⁾ sâli
- 5 'Aceb mi havf olunsa ol şeh-i ân-ı melâhatden⁽⁵²³⁾
'Âşıkıñ mülk-i dilde şimdi⁽⁵²⁴⁾ ol mih-rû-dürür vâlî

-289-

Fâilatün / Feilâtün / Feilâtün / Fâlûn //

- 1 Nice kan ağlamasun dîde-i gevher-bârı
'Âşıkıñ öpmeye peymâne leb-i dildârı
- 2 Seherin âha başladı bülbül gibi dil
Gülşen hâtıra düşdükçe o gül ruhsârı
- 3 Şevk-ı la'liñle gönül şâ'im-i 'aşıkıñ olalı
Gül lu'âbiyle ider luğfîñ ile iftârı
- 4 Şaçığa kâküli amîhde olmuş görünür
İşilenmiş pûşîye şırma gibi her târı
- 5 Rû-yı cânâna Hafîdâ bakamaz ağıyârıñ
Var iken gün göremez dîdesi huffâş-vârı

-290-

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

- 1 Leb-i yâre mu'âdil ola mı yâkut-ı rümmânı
Rücû' itdi dürr-i şehvâr zîrâ gördi dendânı

(522) 108'de anıñ sözcüğü yoktur

(523) 108: melâhatden

109: melâhatde

(524) 109'da şimdi sözcüğü mülk-i dilde tamlamasından önce yazılmıştır.

- 2 Talû' itdikde târ-ı perçem-i gîsûdan ol mehrû
 Felek yûşîne kaldı ebr ile mihr-ı dıraşşânı
- 3 Nezâketle dokunsa turr-i gîsû-yı cânâne
 Şabâ iklimini ta'tir ider bûy-ı gül-efşânı
- 4 Kabâ-yı nâz u serv-i kâmetiñ taşvîri noqtasında
 Döner taşvire hayretle kalur Bihzâd ile Mâlî
- 5 Cihân târik olur her çeşm-i rûşengire sultânım
 Şabâ tahrik iderse bir dahî zülf-i perîşânı
- 6 Hayâl-i medh-i la'l-i⁽⁵²⁵⁾ yâri kıldıkda Hafîdi gör
 Dehânı şağ olub havf ile aqdı hâmeniñ kanı

-291-

Mefûlû / Mefâilû / Mefâilû / Feûlûn //

- 1 Eshâm-ı nigeş-i pişrev-i gamzeyi başdı
 Kim gördiyse taş dikdi diyû pâyını başdı
- 2 Aldı yine meydânı bu gün zûr ile ol şûh
 Haşmını yıqub yere amân virmedi başdı
- 3 Bîr-mâl olan ol çeşmiñe kan alma gerekdir
 Didikde etbâ aña hoş görmedi faşdı
- 4 'Uşşâka cefâ itmeğe ol şûh daqınmış
 Bir câme-i zerbâfı⁽⁵²⁶⁾ giyinmiş kedi başdı

(525) 108'de la'l sözcüğü yoktur

(526) 108: zerbâb

109: zerbâbı

Her iki nüshada da zerbâb olmasına karşın anlam açısından zerbâf uygun görülmüştür.

- 5 Mümkün mi bula destres 'uşşâkı Hafîdâ
Ol meh düşürüb zeyl-i niyâzî katı başdı

-292-

Fâilâtün / Fâilâtün (Feilâtün) / Fâilâtün (Feilâtün) / Fâlûn

- 1 Sen külâh-ı aşka düşdi dil yine feryâdı
Kûhen olmuş göñül nirde 'acep ferhâdı
- 2 Ğamzeler bâdî olub mülk-i diliñ tahribine
Müşrif-i⁽⁵²⁷⁾ vîrâne oldu kalmadı abâdı
- 3 Meşq idüb bülbülleri ferhâd u zârı göñlümüz
Kays ile hâmûta olmuş şimdilik üstâdı
- 4 Kimi ta'mir ile termîm eylemekde hânesin
Bu fenâda kimisi ırğat olmuş agâhı⁽⁵²⁸⁾
- 5 Hicre vâşıl eyler ammâ vaşlını itmiş⁽⁵²⁹⁾ Hafîd
Mağrib u maşriq kadar mâbeynimiz eb'âdı⁽⁵³⁰⁾

-293-

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Feilün //

- 1 Çokdır ol ebrû kemânın mübtelâ-yı ğamzesi
Bir çekilmez ağırdır tîr-i belâ-yı ğamzesi
- 2 Nîm nigâh-ı nâz ile bî-gâneyi ihyâ ider
Bir nefesle öldürür şad âşinâyı ğamzesi
- 3 Biñ dili târ-ı ğîsûya o mehrû bağlamış
Şayd için pervâz⁽⁵³¹⁾ ider yine hümâyı ğamzesi

(527) 108'de tamlama u (ğ) bağlacı ile yapılmıştır

(528) 109: olmuş aña ırğad

(529) 108: itmiş

109: eyler

(530) 108: eb'âdhi

109: eb'âdhi

(Sözcük her iki nüshada da yanlış yazıldığı için anlamca en uygun sözcük seçilmiştir)

(531) 108: pervâz

109: feryâd

4 Şû virir tîg-i nigâhına o hûni cevr ile
Şerha şerha itmedir ancak vefâ-yı ğamzesi

5 Tursa kadle kıyâmetde Hafîdâ toldurur
Lerzîş-i havf ile hep rûz-ı cezâ-yı ğamzesi

-294-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Fâlün //

1 Dil-i dîvâne yine tîg-ı be-şahra gitdi
Eşk-i hasretle dutub ol leb-i deryâ gitdi

2 Kandedir bilmem o hûni nigeş-i âfet-i cân
Dil u cân aramıya bî-ser u bî-pâ gitdi

3 Geleli hâtıra sîrâb-ı leb-i gül-fâmı
Ayağ altında kalub sâgar-ı sohbâ gitdi

4 Çeşm-i hasretle bakub eyledi yârâne vedâ'
Yek-ser âbâd-ı harâb oldu bu dünyâ gitti

5 Tünd-bâddı irüb gülşeni itdi berbâd
Bakdı yok lezzeti bâğıñ gül-i ra'nâ gitti

6 Dil-i pür-teşneyi la'l-i lebi kandırmış idi
Kerbelâ içre yine kaldı avârâ gitdi

7 Nîm nigâh ile dili eylemiş idi termîm
Başlasun yine bakılmaya ki ustâ gitdi

8 Şaldı derd u ğam-ı âteş-gede-i hicrâna
O îmân uğrısı millet-i 'ulya gitdi

9 Lebi şekker şikenim ğabğabı portakalım
Hayf ol sîb-i zenehdâna ayvâ gitdi

- 10 Kâdemîn itdi derîĝ kûlbe-i ahzânımdan
Oldı ol kepk-i hırâm bâdeye peymâ gitdi
- 11 O hemâvâ dili tûfî şekker h'are Hâfîd
Lânedenden uçdı açub⁽⁵³²⁾ bâl u per'anķâ gitti

-295-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Tîr-i nigehiñ sînede olsa güzerânı
Zehr-i sitem-i cevr ile cânâ şü varânı
- 2 Meclisde nola rengi kaçarsa mey-i nâbîñ
La'î-i leb-i cânâne deĝince boyar ânı
- 3 Perçem dime bir mevlevîdir zîr-i küleħde
Vardır ruh-ı cânânede zîrâ deverânı
- 4 Bir cebħede lem'ân ide gerân-ı melâħat
Dil cân u gönülden bili billâħ surânı
- 5 Guhlî bili gör girdiĝime çeşmine yârîñ
Hâvende koyub çerħ-ı etıbbâ döĝer ânı
- 6 Kalmış nigeħ-i ĝamze eşer itmeden ey şûħ
Kurbânıñ olam çerħ-ı kaçızadan everânı⁽⁵³³⁾
- 7 Şeb-i rûz çıkar seyrine miħr ü meh o şuhıñ
Şanma ki hâfîd mâ'il olubdır öĝer ânı

(532) 109'da açub yazılmamıştır

(533) 108: everânı

109: surânı

-296-

Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün //

- 1 Vaşlıyle o meh 'âşıkı dil-şâd idecek mi
Zülfî gibi yoksa anı berbâd idecek mi
- 2 Bend eyleyicek mi 'acabâ târına yoksa
Kahr ile yahûd bendesin âzâd idecek mi
- 3 Gâmze dili şad-pâre idüb tîr-i niğahı
Bî-çâre gelüb sîneye ol dâd idecek mi
- 4 Kanına şusamış kati çok cürmi var âya
'Uşşâkı o şûhıñ kaşı cellâd idecek mi
- 5 Yandırdı firâk âteşine gönlüm Hâfid ol şûh
Bilmem yakarak bu dili remmâd idecek mi

-297-

Fâilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

- 1 Oldum üftâdesi gördükde kûzum ben evini
Hele koc başıñ içün öldüre yazdı o beni
- 2 Pîre-veş kanımı içdi benim ol hâl-i siyeh
Göricek sevildi şahhân o mehiñ pireheni
- 3 Bir açık göğsi güzel dilbere didim varalım
Bize ağyar didi tañımaz ol beni seni
- 4 Pîre koyvirdi yine 'âşıka ol hâl-i siyeh
Yatamam şubha değın öldürür ol pîre beni
- 5 Hâl u gâmze komaz 'uşşâkını gördükde Hâfid
Taş atar yetmese ger öldürür elbet yeteni

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün //

- 1 Elde buçağ başda keşân belde mendili
Olsa 'aceb mi gördiği dem anı men dili
- 2 Âyîne gibi şâf gerek tab'-ı dilberan
Gerd olmaya ola rû-yı handeli
- 3 Teşbih olunsa zülfe hata sünbülü hatâ
Gül gül yanıda müşk olabilmezdi şandalı
- 4 Atdı tağıtdı 'aqlımızı penbe-veş bizim
Yây itdi kaşı bükdi beni bir Debrendeli

- 5 Maḥbû' olur mı terk uşâğı dilber olsa da⁽⁵³⁴⁾
Cünbüşli köhne seli⁽⁵³⁵⁾ bele şehri jendeli

Fâilâtün / Fâilatün / Fâilatün / Fâilatün //

- 1 Meşrebimdir kânde bir mümtâz-ı tâze dilberi
Gördüğim sâ'at lebinde bûse almağ sükkeri
- 2 Aldı 'aql u şabr u fikrim kâdimdi kıldı dûte
Serv-i serkeş şûh-ı şüregîz fitne perî
- 3 Küne-i gamda kaldı gitdi bu dil-i pür-teşne âh
Câm-ı la'l-i dilrubadan oldı cânâ beri

(534) 108: delîler urşa da

109: dilber olsa da

(535) 108: seli

109: şâlî

(536) 109'da bu gazel yoktur

4 Dâm-ı gîsû-yı giringir-i nigâre mürğ-i dil
Düşdi dâne şandı rûyında o hâl-i 'anberi

5 'Aşkı ile ey Hafîd pisterde mücellâ dildik
Keşti-i 'ömrüm düşüb engine lengeri

Tercî-i Bend

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün //

I

1 Şunar sâkî-i gerdûn sâgar-ı ser-şâr ider ülfet
İdüb hayrân u ser-gerdân baña gûyâ ider şefkat

2 Rehâ bulmuşdı gönîlüm cevn-i belâ-yı 'aşkıdan râhat
Karâr u 'aql u fikr ü şabrımı gör aldı bir âfet

3 Bunu añlat baña⁽⁵³⁷⁾ ey çerh-ı dîn-perver nedir hikmet
İdersün zecr u kahır baña dâ'im gayriye 'izzet

4 Niyâz-ı 'aşkıla cism-i⁽⁵³⁸⁾ rûh arar uçmağa bir fırsat
Bu beyti âteşinden⁽⁵³⁹⁾ saña ey çerh eyledi cür'et

5 Felek ikbâliñe idbârîña şimdengeri la'net
Baña kan yutdırıñ çekdirirsiñ cür'a hasret

II

1 Ne luğfîñla seniñ ey çerh-ı sifle sîr-i çeşm oldum
Kumaş-ı hind îdi tab'ım eliñde şimdi peşm oldum

2 Libâs-ı ma'rifetden şimdi ben 'ârî-i cism oldum
Vefâyı döndürüb şeytâna gûyâ ben de bism oldum

(537) 109'da bunu ve baña sözcüklerinin yeri değişiktir

(538) 108: cism

109: cismim

(539) 108: âteşden

109: âteşinden

- 3 Virüb envâ-ı ni'met 'âleme ben cevre⁽⁵⁴⁰⁾ kıasm oldum
Çekildi 'aşk ile kanım kurıtdı şöyle resm oldum
- 4 Bañâ kim görse rağbet eylemez gûyâ ki ism oldum
Koyub ümîd-i luţfîñ iltimâs-ı kıahru hışm oldum
- 5 Felek ikbâliñe idbârîña şimdengeri la'net
Bañâ kıan yutdırırısîñ çekdirirsîñ cür'a kıasret

III

- 1 Beni mecnûn iden leylî şıfat bir şûh-ı dilberdir
Yanâğı gıncadır gûyâ kıadî serv ile hemşerdir
- 2 Ruhi şeftâlûsi gıayet şulı sînesi hışberdir
Değül yâkıut mu'âdil la'line pâkîze gevherdir
- 3 Kıoyarlarsa añâ kııymet bedahşane berâberdir
Görinen rûyı üzre dürrdir şanma şakın düdir
- 4 Bu çok rüstemleri başmış şecâ'atle kıatî erdir
Seni ey dil dîde-rebûñ gibi meydâne mukıarrerdir
- 5 Felek ikbâliñe idbârîña şimdengeri la'net
Bañâ kıan yutdırırısîñ çekdirirsîñ cür'a kıasret

IV

- 1 Nigâh-ı hışm ile cânım alur gûyâ ki nâz eyler
Gehî âgâz ider şehnâz gahîce hiçâz eyler
- 2 Hüseyniye kııkarır 'âşıkı pek ser firâz eyler
Ne hâşıl şevkı ile 'uşşâk-ı zârı keşf-i râz eyler

- 3 Yağar dildâdesîn nağmeyle hep⁽⁵⁴¹⁾ sûz-ı gûzâr eyler
Ağar şeker lebinden ol zebân kim nuğka bâz eyler
- 4 Cefâ vü⁽⁵⁴²⁾ cevri çokdır 'âşıkâ luğfını az eyler
Ben âh-ı zâr u nâlân eylerim ol dir ki sâz eyler
- 5 Felek iğbâliñe idbârıñâ şimdengeri la'net
Baña kan yutdırırsıñ çekdirirsıñ cür'a ħasret

V

- 1 Tamar kand-ı mükerrerdir la'linden şeker dehensin sen
Kokar bû-yı gûlâb-ı hoşderiñ gül pîrehensin sen
- 2 Bu âh u zâr-ı âteş-pâreme ruğsat virensin sen
Gül-i nev-ğiz-i ruğsârıñ semen-bû simtensin sen
- 3 Beni girdâb-ı bağr-ı 'aşka ey meh-rû atansın sen
Hülâgû meşreb u⁽⁵⁴³⁾ ħûnı şıfat câna kıyansın sen
- 4 Niğâh-ı şûh-ı şûr-engiz ile şûr-ı fitensin sen
Yâhûd âhû-yı vahşi Çîn-i Mâçin-i Hotensîn sen
- 5 Felek iğbâliñe idbârınâ şimdengeri la'net
Baña kan yutdırırsıñ çekdirirsıñ cür'a ħasret

VI

- 1 Ya gûlsıñ ya gül-i neşküfte-i ħandân u ħodrûsın
Ya sünbûlsıñ yâhûd gül-ğonca-i şadberg-i hoşsın
- 2 Nesıñ ey zûlf-i sünbül-keş ruğnuñda şöyle şebbûsın
Meğer ol gül 'izârıñ elmâsına bûsın

(541) 108'de hep yazılmamıştır

(542) 108'da vü (ğ) bağlacı yazılmamıştır

(543) 109'da u (ğ) bağlacı yazılmamıştır

- 3 İdersin sihr u efsûn ı⁽⁵⁴⁴⁾ siyeh bir çeşm-i câdûsın
Çekince katlime tîğ-ı nigâh-ı çeşm u ebrûsın
- 4 Teraħhum eylemezsîñ bî-mürve bir tenük hûsın
Sañâ 'aşık olanlar cân-ı şîrînden elin yûsın
- 5 Felek iqbâliñe idbârîña şimdengeri la'net
Bañâ kan yutdirırsıñ çekdirırsıñ cür'a hasret

VII

- 1 Beni âmâc-ı tîr-ı kahr idüb sen eylediñ rüsvâ
Yere çaldıñ bütûn⁽⁵⁴⁵⁾ nâmûs-ı 'ârım söyle⁽⁵⁴⁶⁾ bir câbâ
- 2 Ne deñlü âh u zâr itdimse gûşıñ girmedı aşlâ
Girîbânıñ dutam maħşerde yârın bende-i bî-pervâ
- 3 İşâbetdir diyû⁽⁵⁴⁷⁾ hep ehl-i maħşer vireler fetvâ
Seni ben terk idim pâ-mâl-ı⁽⁵⁴⁸⁾ kahr u cevr-i istingâ
- 4 Diyesin ol zemân dünyâda itdim ben buna hayfâ
Hañfîdâ peşimânlık el virir mi anda vâveylâ
- 5 Felek iqbâliñe idbârîña şimdengeri la'net
Bañâ kan yutdirırsıñ çekdirırsıñ cür'a hasret

(544) 108: efsûn

109: efsûnı

(545) 108: niçûn

109: bütûn

(546) 108: söyle

109: şöyle

(547) 108: diyu

109: bu

(548) 109'da tamlama u (9) bağlacı ile yapılmıştır

Muhammes – I -

Feilâtün (Fâilatün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün //

I

Müje-i nâzı ile bağrımı ol yâr oyâr
Kadeh-âsâ dil-i 'uşşâkını al kana boyar
Nigeh-i ğamze-i hûnrîzini çâk câna doyar
Regde kan sînede cân 'azimde tâ mağz dutar
Dil-i ğam dîde anıñ itdiği cevrimi şayar

II

Gidelim yâr ile gül gibi çemenden çemene
Çıkalum tâ ki pür asâyiş câ-yı emene
Bağş ider nergise çeşmi bedeni yâsemene
Çıkısa hâl-i ruhı şatılma mülk-i yemene
Dîde-i müşteriyân nice rengine boyar

III

İtdi mehtâb-ı ruhı şâbr-ı ketânım rîze
Nigeh-i ğamze dilim eyledi rîze rîze
Yağışub turma ulaşma nigeh-i sertîze
Dutma karşı ten-i 'uryânıñı rîze rîze
Ğadr idüb saña bu çağında kızıl kana boyar

IV

'Ayıbı yok kıl kadar sînesi şâf u⁽⁵⁴⁹⁾ berrâk
İki külce gûyiyâ simdir ol sâ'id-i sâki
Gerden-i şâf-ı ziyâdârı anıñ şöyle durak
İçse câm-ı mey-i cümle görünür ayak ayak
Renk-i hûnâbı meyiñ taşra çıkub anı boyar

(549) 108'de u(ğ) bağlacı yazılmamıştır

V

Görüb ol hûnî dil eyledi bir semte girîz
Müje neşter gibidir ğamzesi sertîz-i sertîz⁽⁵⁵⁰⁾
Katlîne 'âşıkîñ itmişdi eğerçi perhiz
Böyle târâc idemez Hafîd âl-i cengiz
Sucı keyfile şuçîñ şormayub ol yâr şoyar

Müseddes – I -

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâ'lün //

I

Ey teb-i 'ârîz-ı hûr-efken-i 'âlem rûşen
Ey mehi zîr-i hacâletde bünâ⁽⁵⁵¹⁾ gûşı koyan
Ey lebi nâdire göñili şebbû-yı şiken
Kâmeti serv-i ser ifrâz-ı çemenzârı büken
Her zemîn şûre olan bâğa şakın meyl itme
Bezm-i aġyâre hezâr söyledim ey gül gitme

II

Dutmadan nuşımı ey şûh-ı cihân sen gitdiñ
Bir iki bâde içüb mest olub anda yattıñ
Gehi endâzeledüb emti'añı ellettiñ
Şonra tıyduġ da gelüb baña ne i'râz itdiñ
Bilürim işledüġiñ işleri cümle cânâ
Bunca naşş eyledüġim saña hemân oldu hebâ

III

Dimedim varma meded bezm-i mey-i aġyârım
Bir kadeġ için yüziñi itme ġara
Dutmayub sözimi uyduñ benim ol bed-ġara

(550) 108: serbetîz

109: sertîz-i setîz

(551) 108: bünâ

109: baña

Başladıñ şimdi k̄asem eyleyüben ilhâda⁽⁵⁵²⁾
Tâb-ı ruhsârı giderdiñ dil-i bî-tâb itdiñ
Gâh mey gâhi 'arak gâh bir âşînâb itdiñ

IV

Bezm-i ağıyâre meded nice herkese⁽⁵⁵³⁾ sen varsın
Sîne-i şâfiña duht-ı rezi cânâ şarasın
Bir kadeh bâde içün herkese sen yalvarasın
Kande bulsun dil-i zârım seni mirde arasın
Kalmadı girmedüğüñ meclis-i mey-i meyhâne
Şem' ile arar ise dil seni⁽⁵⁵⁴⁾ yâne yâne

V

Maqsadıñ bâde ise sâğarıñı taldurayım
Beste dest şubha⁽⁵⁵⁵⁾ değin karşuña dîvân turalayım
Deheniñ şevkı ile gör ki ne fısdık kırayım
İstedikçe kadehi ağızıña nuklı vireyim
Tek hemân varma raqib ile kûzum tenhâya
Çıkacak gözi ile tâ seni kurd gibi yiye

VI

Bir alây siflelerle olma hevâdar yeter
'İşmetiñ itme erâciflara izhâr yeter
Dest-res buldı saña bunca dem ağıyâr yeter
Yeter itdikleriñi eylediñ inkâr yeter
İşte boynıñda hırâş-ı seg-i dendân görünür
Tarf-ı destârı⁽⁵⁵⁶⁾ bozuk zülif perîşân görünür

(552) 108: ilhâda

109: inkâra

(553) 108: nice herkese

109: niceye bir

(554) 108: dil seni

109: seni dil

(555) 109'da şubha sözcüğü yazılmamıştır

(556) 108: destâr

109: destârı

VII

Nice bir kahr idüb üftâdeye nâz eyleyesin
H^ıyan-ı vaşlırını içüb herkese bâz eyleyesin
Başka 'âlemde hevâñ ile ki sâz eyleyesin
Nâz iderken varub ağıyâre niyâz eyleyesin
Merma'-ı dilşüdegân içre seni dilleyeler
Gehi sîb-i zeğânıñ gâh berıñ elleyeler

VIII

İtme kurbânıñ olam bâde içün bezme heves
Girme her meclis-i dûn pâyeden ümîdiñi kes
Dest-res bulmaya tâ kim saña her sifle teres
Değmesün göz ruhuña uğramasun saña nefes
Düşmeden elsine-i nâse didim 'âr eyle
Dimedim 'âşkıña sâhte vâkar eyle

IX

'İrz u⁽⁵⁵⁷⁾ vağârıñı bir bâde içün atma didim
Herkesiñ hânesine varma meded yatma didim
'İşmeti sâğar-ı şohbâya şakın şatma didim
Ya'ni hûblarla varub hâlî yâğa katma didim
Her vakitte beni semt ile iskât itdiñ
Nirde ahşam güzelim oldıysa anda yatdıñ

X

Hayf ey verd-i hayâ pâzede-i hâr oldıñ
Gonca-veş açıluben zîver-i bâzâr oldıñ
Hañfidi terk idüb ağıyâre hevâdâr oldıñ
Nâm u nâmusı atub 'âleme bi'âd oldıñ
Hağ gelüb qaraladı yüzüñü sen añlamadıñ
Uyduñ ağıyâre beni bir kerrecik diñlemediñ

(557) 108'de u (ğ) bağlacı yoktur

Muhammes – II -
Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâlün //
(Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün)

I

Nâz perverdir o meh-pâre dili zâra 'arîf
Yüz çevirmez 'âşıkâ şîveler eyler o zarîf
Pâk dâmendir o serkeş velî gâyetden 'aff
Sîm-î hâlîşdır o mâhîrñ beden-i pâki⁽⁵⁵⁸⁾ laţîf
Gül-i terden dahî hem bûyî anîñ hûş u⁽⁵⁵⁹⁾ laţîf

II

Ruhîña beñzedicek verdi mi var gülzârîñ
Kaddîñe 'arz idecek servi mi var eşcârîñ
Tûtî taqlıd idemez nâdire-i güftârîñ
Dehen-i tengîne söz yok ne didim ben yârın
Mû miyânı bili vardır diyeniñ kavli za'îf

III

Görinür nûn-ı nihân eylese ol meh hände
Serv-i zülfi⁽⁵⁶⁰⁾ iki lâm gül-ruhına efkende
Mâ'il olmuş kadinde serv-i sehî gülşende
Nice vaşîñ ideyim bilmem o şûhîñ ben de
Ağzı nokta kaşî yâdır kaddi bir tağrı elif

IV

Esicek bâd-ı hazân gülde letâfet kalmaz
Olıcak haşîñ çemen bağda nezâfet kalmaz
Mürğ-i hüsniñ uçar elbette ey âfet kalmaz
Bâğ-ı hüsniñde çıkar haţ tarâvet kalmaz
Gider eyâm-ı bahârîñ gelür elbette harîf

(558) 108: pâki

109: pâk

(559) 108'de u (ğ) bağlacı yoktur

(560) 108: zülfi

109: zülf

V

Dil-i zâre ider ol kaşları yâ cevri u sitem
Zahmına zahme urur eylemez aşlâ merhem
Olmuşuzdur derd ile çokdan beru cânâ tev'em
Ġam u derd u elemiñ oldı muzâ'ak müdgam
Nâkış olmaz güzelim 'aşkıñ olur dâre⁽⁵⁶¹⁾ letif

VI

Hiç oñulmaz Hafîdâ yâresi ol hûnh^varıñ
Cevri artare vararak hüsni gibi ğaddârıñ
Çekeriz her ne ise derdin o gül ruhsârıñ
Rû-yı menhûsını cânâ⁽⁵⁶²⁾ göricek aġyârıñ
Tutulub açılamaz teslim⁽⁵⁶³⁾ olur ğamla keşif

Müseddes –II- (Müseddes-i Mütekerrîr)
Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün //

I

Min âşık-ı hud-bîn u hud âyin u perestim
Min derd-i keşem ğam⁽⁵⁶⁴⁾ ile hem yağa bedestim
Ger 'aşkıla mestim veli zan eyleme restim
Derd u elem u hicr u⁽⁵⁶⁵⁾ ğam-ı yâr ile pestim
Sâkî getür ol bâde-i zan eyleme mestim
Ben nice sebû sâġar u peymâne şikestim

(561) 108: dâre

109: dâle

(562) 108: cânâ

109: râkım

(563) 108: teslim

109: kâ'im

(564) 109'da ğam yazılmamıştır

(565) 108'de u (ğ) bağlacı yazılmamıştır.

II

Peymâne anı ande sebû anı arifân
anı arab-ı bezm-i şafâ sâî-i devrân
Başmadı ayak bezmimize ol lebi mercân
Rûhum yürüt ol râhatı beni⁽⁵⁶⁶⁾ itme perişân
Sâî getür ol bâde'i an eyleme mestim
Ben nice sebû sâar u peymâne şikestim

III

'Aşıñla gönül eyledi bir nice adeh nûş
Bir zerre adar olmadı ol şav ile serhûş
Şuñ bâde-i la'liñ beni ıl a'aş ile medhûş
Ol neş'e-i dili itme tâ aşre ferâmûş
Sâî getür ol bâde'i an eyleme mestim
Ben nice sebû sâar u peymâne şikestim

IV

Dil dürdkeş-i bâde-i hûn u hem u amdır
Lebrîz-i nigâh-ı azab u tîr-i sitemdir
Ser-tâ be adem âfile-i miñnet u hemdir
Sen kim ie şunasıñ zehr ire ol didi semdir
Sâî getür ol bade'i an eyleme mestim
Ben nice sebû sâar u peymâne piketsim

V

Meftûn afîd âmetiniñ servile 'ar'ar
Âşifte zülâl-i lebiniñ teşnesi Kevser
Bu hüsn ile şuñsa eer 'uşşâıña sâar
'Alın uurub olaa felâtuña berâber
Sâî getür ol bâde'i an eyleme mestiz
Ben nice sebû sâar u peymâne şikestim

(566) 108'de beni yazılmamıştır

Muhammes – III -
Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün //

I

O müjgân-ı siyehkârîñ gönüli kim rahnedâridir
Dü mest-i nâz-ı çeşm-i nâzınıñ pür humâridir
Ruhiñ gülzâr- cennet lebleriñden kand câridir
Ser-â-pâ nâzenindir layıbdan mümtâz u 'âridir
Değül hûri-yi cennet belki gilmânîñ kibâridir

II

Çeküb şahbâ-yı 'aşkıñ sâgar-âsâ ser-nügün oldum
Gamile ey melek-rû mürteden zinde derün oldum
Olub der-bend-î kayd-ı kaküliñ âhir cünûn oldum
Çeküb çâk itdi ceybim pençe-i mihnet zebûn oldum
Benimle hem-nişîn ölmek cünûn-ı 'aşk-ı sâri olir

III

'Inân-ı ihtiyâr elde değüldir bilmiş ol dilber
Anıñçün dizgin âşırı olur hep itdiği işler
Bañâ bûse 'arz eyler gehice çîn-i ebrûlar
Gelür gül yüzde gûyâ her tarafdan baña gîsûlar
Aña te'sir efsûn eylemez bir başka mâridir

IV

Firâkıñla çıkan dûd-ı derûnım görmediñ cânâ
Havâdan nem kaparsın neylesem ben ey gül-i ra'nâ
Buhâkiñ iktizâsın böyle buldum gerçi kim ammâ
Nedir bu çîn-i ebrû bu gâzab tâ böyle istingâ
Didikçe âteşin olma ne kâbil tab'ı nâridir

V

Haṭṭ u had u lebiñ cânâ gelür her rûz u⁽⁵⁶⁷⁾ şeb yâde
Zülâl-i la'liñ-i gördikde 'ayb itdi özin bâde
Ḥafîd-âsâ olur görseydi rûyiñ zâhid üftâde
Nola luṭf itseñ ey meh bende-i maḥzun-ı nâ-şâde
Reh-i 'aşkıñda cânâ virir pâyiñ gubâridir.

(567) 108'de u (a) bağlacı yazılmamıştır.

KAYNAKÇA

1) KABAKLI, Ahmet ,(1983) *TÜRK EDEBİYATI TARİHİ*, İstanbul, Türk Edebiyatı Yayınları.

2) KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, (1975) *EDEBİYAT TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ* , İstanbul, İnkılâp ve Aka basımevi.

3) PALA, İskender, (1989) *ANSİKLOPEDİK DİVÂN ŞİİRİ SÖZLÜĞÜ* ,Ankara, Akçağ Yayınları.

4) İbn-i Kemal, *SON ASIR TÜRK ŞÂİRLERİ*

5) Nailî , *TUHFE-İ NAILİ*

6) DİLÇİN, Cem, (1995) *ÖRNEKLERLE TÜRK ŞİİR BİLGİSİ*, Ankara, Atatürk kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları.